

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2021 жылғы 28 мамырдағы № 183 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2021 жылғы 2 маусымда № 22905 болып тіркелді

"Атом энергиясын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңы 6-бабының 16) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидалары бекітілсін.

2. Осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің кейбір бұйрықтарының күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Атомдық және энергетикалық қадағалау мен бақылау комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалғаны туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының энергетика вице-министріне жүктелсін.

5. Осы бұйрық оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі

Н. Ногаев

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Индустрия және инфрақұрылымдық
даму министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Төтенше жағдайлар министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Ұлттық экономика министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Ішкі істер министрлігі

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі
2021 жылғы 28 мамырдағы
№ 183 бұйрығымен
бекітілген

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) "Атом энергиясын пайдалану туралы" Қазақстан Республикасы Заңы (бұдан әрі – Заң) 6-бабының 16) тармақшасына сәйкес әзірленді және ядролық материалдарды (бұдан әрі – ЯМ), радиоактивті заттарды (бұдан әрі – РАЗ) және радиоактивті қалдықтарды (бұдан әрі – РАҚ) тасымалдау тәртібін айқындайды.

2. Осы Қағидалар ЯМ, РАЗ және РАҚ-ты жердегі, әуе көлігінің барлық түрімен және су жолымен тасымалдауға қолданылады және Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында:

1) диагностика немесе емдеу мақсатында адамның немесе малдың организміне имплантацияланған немесе енгізілген РАЗ;

2) көлік құралдарының ажырамас бөлігі болып табылатын ЯМ, РАЗ;

3) осы заттар өндірілетін, пайдаланылатын және сақталатын кәсіпорындардың аумақтарының шегіндегі ЯМ, РАЗ;

4) меншікті белсенділігі немесе жүктің жалпы белсенділігі осы Қағидаларға 1-қосымшада (1 және 2 кестелер) көрсетілген радионуклидтерге арналған негізгі мәннен аспайтын ЯМ, РАЗ;

5) Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 15 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-275/2020 бұйрығымен бекітілген "Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21822 болып тіркелген) 5-тармағына сәйкес оларға

санитариялық-эпидемиологиялық қорытындыны және атом энергиясын қолдану саласындағы лицензияны алу талап етілмейтін тұтыну тауарларындағы ЯМ, РАЗ-ды тасымалдауды қоспағанда, қолданылады.

3. ЯМ, РАЗ және РАҚ-ты тасымалдау көліктік қаптама комплектілерін дайындаумен және қызмет көрсетумен, сондай-ақ транзиттік сақтауды, жүктерді соңғы белгіленген келу пунктінде түсіру мен қабылдап алуды қоса алғанда, даярлаумен, тиеумен, жөнелтумен, тасумен байланысты барлық операциялар мен шарттарды қамтиды.

4. Осы Қағидаларда мынадай анықтамалар қолданылады:

1) беттік радиоактивті ластанған объект (бұдан әрі – БРЛО) – ол радиоактивті болмаса да, бетінде радиоактивті ластану бар қатты зат. БРЛО осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес екі топтың біреуіне жатады;

2) бөлінетін материалдар – құрамында уран-233, уран-235, плутоний-239, плутоний-241 бар ядролық материалдар немесе осы радионуклидтердің кез-келген қисындастыруы. Бұл анықтамаға: сәулеленбеген табиғи уран немесе азайған уран, сонымен қатар тек ғана жылу нейтрондарындағы реакторларында сәулеленген табиғи уран немесе азайған уран жатпайды;

3) ең жоғары деңгейдегі қалыпты жұмыстық қысым - теңіз деңгейінде атмосфералық қысымнан асып түсетін ең жоғары деңгейдегі қысым, ол қаптаманы қымтау жүйесінде желдету жүргізбей немесе қосымша жүйенің көмегімен артық қысымды, сыртқы суытуды түсірмей, немесе тасымалдау кезінде бақылау шараларын пайдаланбай, қоршаған жағдайларға сәйкес келетін температуралық режим мен күн радиациясы жағдайында бір жыл ішінде пайда бола алады;

4) ерекше пайдалану – жүк жөнелтуші немесе жүк алушы немесе олардың нұсқаулары бойынша, барлық бастапқы, аралық және соңғы тиеу және түсіру операциялары жүзеге асырылатын көлік құралын немесе үлкен жүк контейнерін бір жүк жөнелтушінің пайдалануы;

5) ерекше түрдегі радиоактивті материал – осы Қағидалардың 23-тармағының талаптарына жауап беретін шашырамайтын қатты немесе герметикалық қабыққа салынған радиоактивті зат;

6) көлік индексі (бұдан әрі – КИ) – тасымалдау кезінде радиациялық қауіпсіздікті бақылау үшін пайдаланылатын көліктік қаптама комплектісіне, көліктік пакетке, жүк контейнеріне, резервуарға немесе меншікті белсенділігі төмен (ТМА-І) және БРЛО-І қапталмаған материалдарға берілген сан;

7) көліктік пакет – жүкті өңдеуді, тиеуді, түсіруді және қойма жұмыстарын кешенді механикаландыру мүмкіндігін қамтамасыз ететін әртүрлі тәсілдер мен пакетке салу құралдарын қолданып бірнеше көліктік қаптама комплектілерінен қалыптасқан

іріленген жүк бірлігі. Пакетке салу құралдарына: табандықтар (жайпақ, тіреулік, керегекөзді, жәшіктік), иілгіш және қатты бекіткіштер (таспалар, строптар, торлар, үлдірлер), сым, арқан және басқа да бекіткіш элементтер жатады;

8) радиоактивті ішіндегі нәрсе – қаптамалық комплектінің ішінде болатын кез келген радиоактивті немесе активтендірілген қатты заттармен, сұйықтықтармен және газдармен бірге алған ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ;

9) төмен меншікті активтігі бар материал ЯМ, РАЗ немесе РАҚ (бұдан әрі – ТМА) – оның өз табиғаты бойынша шектелген меншікті активтігі бар ЯМ, РАЗ немесе РАҚ, немесе оған белгіленген орташа меншікті активтік шектері қолданылатын ЯМ, РАЗ немесе РАҚ. Орташа меншікті активтікті анықтаған кезде ТМА материалды қоршаушы сыртқы қорғаныс материалдары есепке алынбайды. Осы Қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес ТМА материалдары үш топтың біреуіне кіреді;

10) уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар – табиғи уран, азайтылған уран, табиғи торий, уран-235 немесе уран-238, торий-232, кендер құрамына кіретін немесе физикалық және химиялық концентраттар түріндегі торий-228 және торий-230, немесе жартылай ыдырау кезеңі 10 тәуліктен кемірек альфа-шығарғыштар;

11) үстіңгі қабаттың радиоактивті ластануы – көлік құралдарының, жүк контейнерлерінің, ыдыстың, көліктік қаптама комплектілерінің және басқа да заттардың бетінде бета мен гамма шығарғыштар және уыттылығы төмен альфа шығарғыштар үшін $0,4 \text{ Бк/см}^2$ асатын мөлшерде және барлық басқа альфа шығарғыштар үшін $0,04 \text{ Бк/см}^2$ мөлшерде техногенді негіздегі ЯМ, РАЗ болуы;

12) шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал – осы Қағидалардың 24-тармағының талаптарына жауап беретін ұнтақ тәріздес нысанда болмайтын қатты радиоактивті зат, немесе шашырауға шектелген қабілеттілікте болатын герметикалық қабыққа салынған қатты радиоактивті зат;

13) шектілік бойынша қауіпсіздік индексі (бұдан әрі – ШҚИ) – құрамында бөлінетін материал бар қаптама, көлік пакеті немесе жүк контейнерінің жалпы мөлшеріне бақылау жасау үшін пайдаланылатын құрамында бөлінетін материал бар қаптама, көлік пакеті немесе жүк контейнеріне белгіленген сан;

14) ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ-ты тасымалдаудың арнайы шарттары (бұдан әрі – арнайы шарттары) – осы Қағидалардың барлық қолданылатын талаптарын қанағаттандырмайтын, ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ тасымалданатын, атом энергия пайдалану саласындағы уәкілетті органмен (бұдан әрі – уәкілетті орган) келісілген шарттар;

15) ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ-ты тасымалдау кезінде радиациялық қорғау бағдарламасы (бұдан әрі – радиациялық қорғау бағдарламасы) – ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ тасымалдау кезінде жоспарлау мен радиациялық қорғау шараларын есепке алу шараларын қамтамасыз ету бойынша жүйелі жүргізілетін іс-шаралар бағдарламасы.

Осы Қағидаларда пайдаланылатын өзге терминдер Қазақстан Республикасының атом энергиясын пайдалану саласындағы заңнамасына сәйкес қолданылады.

2-тарау. Көліктік қаптамалық комплектілерді дайындау және оларға қызмет көрсету

5. Көліктік қаптамалық комплектілерді иондандырушы сәулеленуден биологиялық қорғауды және көліктік қаптамалық комплектілердің типіне байланысты олардағы радиоактивті ішіндегі нәрсенің механикалық беріктігін қамтамасыз ететін материалдардан жасалады. Көліктік қаптамалық комплектілерді жасауда және қызмет көрсетуде осы тараудың талаптарының орындалуы қажет.

1-Параграф. Көліктік қаптамалық комплектілерді жіктеу

6. Олардағы радиоактивті ішіндегі нәрсесі бар көліктік қаптамалық комплектілер (бұдан әрі – қаптамалар) мынадай түрлерге жіктеледі:

1) босатылған қаптама – активтілігі осы Қағидаларға 4-қосымшада көрсетілген мәндерден аспайтын ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ-тан тұратын көліктік қаптамалық комплект. Мұндай көліктік қаптамалық комплектінің құрылымы осы Қағидалардың 14-тармағына және 18-тармағының 2) тармақшасына сәйкес көліктік қаптамалық комплектілерге және қаптамаларға қойылатын жалпы талаптарды қанағаттандырады;

2) 1 типті өнеркәсіптік қаптама (бұдан әрі – 1-ӨК) – құрылымы осы Қағидалардың 14-тармағының және 18-тармағы 2) тармақшасына сәйкес көліктік қаптамалық комплектілерге және қаптамаларға қойылатын жалпы талаптарды қанағаттандыратын ТМА-I немесе БРЛО-I материалын қамтитын көліктік қаптамалық комплект;

3) 2 типті өнеркәсіптік қаптама (бұдан әрі – 2-ӨК) – құрылымы осы Қағидалардың 14, 16-тармақтарының және 18-тармағының 2) тармақшасының талаптарын қанағаттандыратын, осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес ТМА-I, ТМА-II, ТМА-III немесе БРЛО-II материалдарының кейбір түрлерін қамтитын қаптамалық комплект;

4) 3 типті өнеркәсіптік қаптама (бұдан әрі – 3-ӨК) – құрылымы осы Қағидалардың 14, 16-тармақтарының және 18-тармағы 2) тармақшасының талаптарын қанағаттандыратын, осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес ТМА-II немесе ТМА-III материалдарының кейбір түрлерін көліктік қамтитын қаптамалық комплект;

5) А типті қаптама – құрылымы осы Қағидалардың 14 және 18-тармақтарының талаптарын қанағаттандыратын, осы Қағидаларға 1-қосымшаға (1 және 2 кестелер) сәйкес активтігі A_2 дейінгі ЯМ қамтитын, активтігі ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін A_1 дейінгі немесе басқа түрлер үшін A_2 дейінгі РАЗ қамтитын көліктік қаптама комплектісі;

6) В типті қаптама – құрылымы осы Қағидалардың 18 және 19-тармақтарына сәйкес В(U) немесе В(M) талаптарын қанағаттандыратын, осы Қағидаларға 1-қосымшаға (1 және 2 кестелер) сәйкес радионуклидтер үшін басты мәндер активтігі A_2 -ден асатын

ЯМ қамтитын, активтігі ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін A_1 -ден асатын немесе басқа түрлер үшін A_2 -ден асатын РАЗ қамтитын көліктік қаптама комплектісі;

7) С типті қаптама – құрылымы осы Қағидалардың 20-тармағына сәйкес С типті қаптамаларға қойылатын талаптарды қанағаттандыратын, осы Қағидаларға 1-қосымшаға (1 және 2 кестелер) сәйкес активтігі $3000A_2$ -ден асатын ЯМ, ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін активтігі $3000A_1$ -ден немесе $100000A_2$ -ден асатын (қандай мән неғұрлым төмен болғанына байланысты) және басқа түрлер үшін $3000A_2$ -ден көп РАЗ қамтитын көліктік қаптама комплектісі.

7. Босатылған қаптамалар тек осы қаптама құрылымына рұқсат етілген ЯМ, РАЗ және РАҚ қамтуы тиіс. Бұл ретте тиелетін ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ мөлшері мен параметрлеріне қойылатын мынадай талаптар орындалады:

1) табиғи ураннан, азайтылған ураннан немесе табиғи торийден жасалған заттардан гөрі өзге ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ үшін босатылған қаптама активтігі төмендегі мәндерден асатын ЯМ, РАЗ және РАҚ қамтымауға тиіс:

аспап құрамындағы немесе мынадай сағат не электрондық аппаратура сияқты аспаптың немесе өнеркәсіп бұйымының бір бөлігі болып табылатын РАЗ үшін тиісінше әрбір жеке зат және әрбір қаптама үшін осы Қағидаларға 4-қосымшада көрсетілген шектер;

жоғарыда көрсетілген түрде пайдаланылмайтын ЯМ, РАЗ үшін осы Қағидаларға 4-қосымшада көрсетілген активтік шектер;

2) егер уранның не торийдің сыртқы беті металдан немесе басқа берік материалдан істелген радиоактивті емес қабықшамен жабылған жағдайда табиғи ураннан, азайтылған ураннан немесе табиғи торийден жасалған заттардың кез келген санын қамтиды.

8. 1-ӨҚ, 2-ӨҚ және 3-ӨҚ типті қаптамалар үшін ТМА және БРЛО материалдарының толық активтігі 85-тармақта көрсетілген сәулелену деңгейінен, және көлік құралдары үшін осы Қағидаларға 6-қосымшада көрсетілген активтік шектерден аспайтындай етіп шектеледі.

Жанбайтын қатты ТМА-II, ТМА-III материалдары бар қаптамаларды әуе көлігімен тасымалдаған жағдайда, олардың активтілігі $3000A_2$ -дан аспауы тиіс.

9. А типті қаптамалар:

1) активтілігі A_2 мәнінен асатын ЯМ, активтілігі ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін A_1 мәнінен асатын және барлық басқа түрлер үшін A_2 мәнінен асатын РАЗ;

2) пішіні немесе физикалық не химиялық күйі берілген қаптаманың құрылымы үшін рұқсат етілгеннен айырмашылығы бар ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ қамтымауы тиіс.

10. Құрамы мен тиісті активтілігі белгілі радионуклидтер қоспалары жайында А типті қаптаманың радиоактивті ішіндегісіне келесі шарт қолданылады:

$$\sum_i \frac{B(i)}{A_1(i)} + \sum_j \frac{C(j)}{A_2(j)} \leq 1,$$

мұнда $B(i)$ – ерекше түрдегі радиоактивті материал ретінде i -ші радионуклид активтілігі, ал $A_1(i)$ i -ші радионуклид үшін A_1 мәнін білдіреді;

$C(j)$ – ерекше түрдегі радиоактивті материалдан гөрі, басқа радиоактивті материал ретінде j -ші радионуклид активтілігі, ал $A_2(j)$ j -ші радионуклид үшін A_2 мәнін білдіреді

11. В типті қаптамалар активтілігі берілген құрылымның қаптамасы үшін рұқсат етілген мәннен асатын, сондай-ақ пішіні, физикалық күйі, химиялық пішіні немесе радионуклидті құрамы осы құрылымның қаптамасы үшін рұқсат етілгеннен айырмашылығы бар және қаптаманың құрылымына берілген сертификатта (рұқсаттама-сертификатта) көрсетілген РАЗ қамтымауы тиіс.

В типті қаптаманы әуе көлігімен тасымалдаған жағдайда активтілігі $3000A_2$ -дан асатын ЯМ қамтуы тиіс.

В типті қаптаманы әуе көлігімен тасымалдаған жағдайда активтілігі төмендегі мәндерден асатын РАЗ қамтымауы тиіс:

1) шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал үшін – осы қаптаманың құрылымы үшін рұқсат етілген, қаптаманың құрылымына берілген сертификатта (рұқсаттама-сертификатта) көрсетілген мәндерді;

2) ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін – $3000A_1$ немесе $100000A_2$ осы мәндердің қайсысы анағұрлым кемірек екеніне байланысты;

3) барлық басқа РАЗ үшін – $3000A_2$.

12. С типті қаптамалар активтілігі осы құрылымның қаптамасы үшін рұқсат етілген мәннен асатын, сондай-ақ пішіні, физикалық күйі, химиялық пішіні немесе радионуклидті құрамы осы құрылымның қаптамасы үшін рұқсат етілгеннен айырмашылығы бар және қаптаманың құрылымына берілген сертификаттарда (рұқсаттама-сертификаттарда) көрсетілген ЯМ, РАЗ қамтымауы тиіс.

13. Заңның 6-бабының 27) тармақшасына сәйкес тасымалдау құрылымын уәкілетті орган бекіткен немесе оларға басқа елдердің уәкілетті органдары бекіткен

рұқсаттама-сертификаттардың қолданысы Қазақстан Республикасының аумағына таралған көліктік қаптамалық комплектілерде жүзеге асырылады. Рұқсаттама-сертификаттардың қолданысын бекітуге және таратуға:

1) ерекше түрдегі радиоактивті материалға берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

2) шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материалға берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

3) құрамында 0,1 кг немесе одан көп уран гексафториді бар қаптамалардың құрылымына берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

4) В(U) типті және В(M) типті қаптамалардың құрылымына берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

5) С типті қаптамалардың құрылымына берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

6) В(U), В(M) және С типті қаптамаларды тасымалдауға берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат);

7) арнайы жағдайларда тасымалдауға берілген сертификат (рұқсаттама-сертификат) жатады.

2-параграф. Көліктік қаптамалық комплектілерге және қаптамаларға қойылатын талаптар

14. Қаптамаларға және көліктік қаптамалық комплектілерге қойылатын жалпы талаптар:

1) қаптаманың құрылымы оның массасын, көлемін және нысанын ескере отырып, тиеу, түсіру және тасымалдау кезінде онымен жұмыс істеудің қарапайымдылығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуі тиіс. Бұдан басқа, қаптама оны тасымалдау кезінде көлік құралына тиісті түрде бекітіп қоюға болатындай құрастырылады;

2) қаптамада оның орын ауыстыруға (көтеруге) арналған бекіткіш элементтер пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес онымен жұмыс істеген кезде істен шықпауы тиіс, ал олар сынған жағдайда қаптама оның типіне байланысты осы Қағидалардың талаптарына сәйкес қанағаттандыруы тиіс. Қаптаманы жұлқып орнын ауыстыру (көтеру) жағдайына қарай запас элементтер ескерілуі тиіс;

3) қаптаманың сыртқы бетінде орналасқан құрал-жабдықтар, бұлар оның орнын ауыстыру (көтеру) үшін пайдаланылуы мүмкін (рұқсат етілген немесе жоқ), осы Қағидалардың осы тармағының 2) тармақшасының талаптарына сәйкес оның массасына шыдауы тиіс;

4) қаптамалық комплект сыртқы беттерінде шығып тұратын бөліктері болмайтындай және оңай қатерсіздендіре алатындай етіп, ал сыртқы бетінің құрылымы су жиналмайтындай құрастырылады және дайындалады;

5) қаптамаға тасымалдау кезінде орналасатын, қаптаманың бір бөлігі болып табылмайтын бекіткіш элементтер оның қауіпсіздігін ол осы Қағидалардың талаптарымен қанағаттандыруды тоқтатқан кезде де төмендетпеуге тиіс;

6) қаптама бекіткіш құрылғылардың тиімділігін немесе бүкіл қаптаманың тұтастығын қандай да болсын нашарлатпай, тасымалдың әдеттегі жағдайында пайда болуы мүмкін кез келген үдеудің, дірілдеудің немесе дірілдеу кезіндегі резонанстың әсеріне қарсы тұра алатын қабілеттілікті иеленуге тиіс. Сомындар, бұрандамалар және басқа бекітуші элементтер, бұлар өздігінен босап қалу болмайтындай етіп, тіпті көп қайтара қолданған кезде де құрастырылады;

Үдетудің ең жоғары мәндері ретінде көліктің әр алуан түрлері үшін осы Қағидаларға 7-қосымшада көрсетілген ең жоғары үдету қолданылады.

Қаптамаларды әуе көлігімен тасымалдау үшін қаптамалар шайқалу шегі 7 Гц жиілік кезінде (бұл 1 g үдетуге сәйкес келеді) 5 мм-ден 200 Гц жиілік кезінде (бұл 8 g үдетуге сәйкес келеді) 0,05 мм-ге дейін ауқымда дірілдің әсеріне қарсы тұра алатын қабілеттілікті иеленуге тиіс;

7) қаптамалық комплект материалдары және кез келген басқа элементтер (мысалы, қаптаманы көлік құралына бекіткіш элементтер), бұлар бір-бірімен және радиоактивті ішіндегісімен байланыс жасауы мүмкін, физикалық және химиялық үйлесімділікте болуы тиіс. Олардың жағдайы және сәулелену жағдайындағы өзара әрекеттері ескеріледі ;

8) радиоактивті ішіндегі нәрсе бұлар арқылы сыртқа шығуы мүмкін барлық клапандар оларға рұқсатсыз әсер етуден конструкциялық жағынан қорғалуға тиіс;

9) қаптаманың құрылымы радиоактивті ішіндегі нәрсенің және қаптамалық комплект элементтерінің басқа да қауіпті қасиеттерін ескеруге тиіс;

10) қаптаманың радиоактивті ішіндегі нәрсе қаптамалардың типіне байланысты осы Қағидалардың 7 – 12 тармақтарында көрсетілген талаптарға сәйкес келуі тиіс;

11) әуе көлігімен тасымалдау үшін қаптамалардың барлық типтері төмендегідей қосымша талаптарға жауап беруге тиіс:

қаптамалардың қолжетімді беттерінің температурасы қоршаған ортаның температурасы күн сәулесін есепке алмай, 38°C болған кезде 50°C -дан аспайды;

қаптамалар -40°C -тан +55°C дейінгі сыртқы температуралар ауқымында герметикалау жүйесінің бүтіндігі бұзылмайтындай етіп құрастырылады;

қаптамалар қоршаған орта қысымының ағымсыз 5 кПа (0,05 кгс/см²) дейін азаюына қарсы тұруға қабілетті немесе кемінде 95 кПа (0,95 кгс/см²) қысым айырымын тудыратын ішкі қысымды ағымсыз ұстап тұруға қабілетті иеленуге тиіс.

15. Босатылған қаптамалар осы Қағидалардың 14-тармағының 1) – 10) тармақшаларында көрсетілген талаптарды, ал әуе көлігімен тасымалдау кезінде – осы

Қағидалардың 14-тармағының 11) тармақшасында келтірілген қосымша талаптарды қанағаттандыруға тиіс.

16. Өнеркәсіптік қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) 1-ӨҚ осы Қағидалардың 14-тармағының 1) – 10) тармақшаларында және 17-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген талаптарды, әуе көлігімен тасымалдау кезінде осы Қағидалардың 14-тармағының 11) тармақшасында келтірілген қосымша талаптарды қанағаттандыруға тиіс;

2) 2-ӨҚ 1) тармақшаға сәйкес 1-ӨҚ қойылатын талаптарды қанағаттандыруы тиіс, бұдан басқа, осы Қағидалардың 28-тармағының 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген сынаулардан кейін:

радиоактивті ішіндегі нәрсенің шығуын немесе шашырауын;

қаптаманың сыртқы бетінде сәулелену деңгейінің 20%-дан артық ұлғаюына әкелетін радиациялық қорғаныс бүтіндігінің бұзылуын, болдырмауға тиіс;

3) 3-ӨҚ 1) тармақшада көрсетілгендей 1-ӨҚ-ға қойылатын талаптарды және осы Қағидалардың 17-тармағының 3) – 14) тармақшаларында келтірілген талаптарды қанағаттандыруы тиіс;

4) резервуарлар 2-ӨҚ және 3-ӨҚ ретінде мына жағдайда пайдаланылады, егер:

олар осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген 1-ӨҚ-ға қойылатын талаптарды қанағаттандырса;

олар кез келген алдын ала ескерілген қосымша қорғаныстың, қалыпты жұмыс істеген кезде және тасымалдың әдеттегі жағдайларында пайда болатын статикалық және динамикалық жүктемелерге қарсы тұруға қабілетке ие бола алатындай және резервуардың сыртқы бетінде сәулелену деңгейінің 20%-дан артық ұлғаюына әкелуі мүмкін қорғаныс қасиеттерін жоғалтпайтындай етіп құрастырылса;

5) осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес сұйық ЯМ, РАЗ, РАҚ және ТМА-I мен ТМА-II газдарды тасымалдау үшін, егер олар осы тармақтың 4) тармақшасында көрсетілгендерге балама нормаларды қанағаттандыратын болса, контейнер-цистерналардан бөлек, басқа резервуарларды 2-ӨҚ және 3-ӨҚ ретінде пайдаланылады;

б) жүк контейнерлері мына жағдайда, егер:

олардың радиоактивті ішіндегі нәрсе қатты күйде болса;

олар осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген 1-ӨҚ-ға қойылатын талаптарға жауап берсе 2-ӨҚ және 3-ӨҚ ретінде пайдаланылады.

17. Уранның гексафторидінен тұратын қаптамаларға талаптар:

1) осы тармақтың 4) тармақшасында көзделген жағдайларды қоспағанда, уранның гексафториді осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларының талаптарына сәйкес қаптамаларға орналасады және тасымалданады. Қаптама осы Қағидалардың басқа бөлімдеріндегі нұсқамалардың және материалдың ядролық және радиациялық сипаттамаларына қатысы бар талаптарды қанағаттандыруы тиіс;

2) әрбір қаптама, оған 0,1 кг не одан артық уранның гексафторидін орналастыруға арналған, ол келесі талаптарды қанағаттандыратындай етіп құрастырылады:

осы Қағидалардың 35-тармағында көрсетілген құрылымның сынағына ағымсыз және рауалы емес кернеусіз шыдап тұрады;

уран гексафторидінің ағымы не шашырауы болмай осы Қағидалардың 30-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген сынаққа шыдап тұрады;

герметикалау жүйесі бұзылмай осы Қағидалардың 32-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген сынаққа шыдап тұрады;

3) 0,1 кг не одан артық уранның гексафториді бар қаптамалар қысымды түсіруге арналған құрылғылармен жабдықталмайды;

4) 0,1 кг не одан артық уран гексафториді бар қаптамалар мынадай жағдайларда қаптаманың құрылымына сертификат (рұқсаттама-сертификат) болған:

қаптамалар осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларында баяндалғаннан гөрі өзге талаптарға сәйкес құрастырылған;

қаптамалар осы Қағидалардың 33-тармағында көрсетілгендей 2,76 МПа-дан кем сынақтық қысымға ағымсыз және жол беруге болмайтын кернеусіз шыдап тұратындай етіп құрастырылған жағдайда ғана тасымалданады;

бұларға 9000 кг немесе одан көп уран гексафторидін орналастыруға арналған қаптамалар жағдайында, қаптамалар осы тармақтың 2) тармақшасының төртінші абзацының талаптарына жауап бермейді.

18. А типті қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) А типті қаптама 14-тармақта және осы тармақтың 2) – 16) тармақшаларында көрсетілген тиісті талаптар орындалатындай етіп құрастырылады;

2) қаптаманың жалпы габариттік өлшемінің кемінде 0,1 м;

3) қаптаманың сыртқы бетінде жүк жөнелтуші тасымалдау кезінде олқылықтың орын алуын немесе пломбаның бүлінуін болдырмайтын пломба қоюға арналған құрылғы болуы тиіс;

4) қаптамаларда бар бекітуге арналған кез келген құрал-жабдық тасымалдаудың қалыпты да, апатты да жағдайларында осы құрал-жабдықтарда пайда болатын жүктемелер осы Қағидалардың талаптарын қанағаттандыратын қабілетін төмендетпейтіндей етіп құрастырылады;

5) қаптаманың құрылымы қаптамалық жинақтың компоненттерінің 40°C-тан +70°C дейінгі температура ауқымына есептеледі. Ішіндегі сұйықтың қату температурасын және температураның көрсетілген ауқымында қаптамалық жинақ материалдары қасиеттерінің ықтимал нашарлауын ескеру керек;

6) қаптама кездейсоқ немесе тасымалдың қалыпты жағдайында қаптаманың ішінде пайда болуы мүмкін қысымның өзгеруі нәтижесінде ашылмайтын бекітуші құрылғымен сенімді жабылатын герметикалау жүйесін қамтуы тиіс;

7) ерекше түрдегі радиоактивті материалды герметикалау жүйесінің құрамдасы ретінде қарастырылады;

8) егер герметикалау жүйесі қаптаманың жеке бөлігі болып саналса, онда ол қаптамалық жинақтың кез келген басқа элементіне тәуелді емес бекіткіш құрылғымен жабдықталады;

9) герметикалау жүйесінің кез келген элементінің құрылымы қажет болған жағдайда сұйықтықтарды және басқа материалдарды радиолитикалық ажыратуды, сондай-ақ химиялық реакциялар және радиолитиз нәтижесінде газдың пайда болуын ескереді;

10) герметикалау жүйесі қоршаған ортаның қысымы 60 кПа (0,60 кгс/см²) дейін азайған жағдайда радиоактивті ішіндегі нәрсені ұстап тұруға тиіс;

11) сақтандырғыш клапандардан басқа, барлық арматураның (қысымды түсіру клапандары), арматура арқылы болатын кез келген ағымды болдырмау үшін қуысы мен тығыны болуы тиіс;

12) осы Қағидалардың 30-тармағының 1) – 5) тармақшаларына сәйкес қаптама тасымалдың қалыпты жағдайында:

радиоактивті ішіндегі нәрсенің шығуын немесе шашырауын;

қаптаманың сыртқы бетінде сәулелену деңгейінің 20%-дан артық ұлғаюына әкелуі мүмкін радиациялық қорғаныстың бүтіндігінен айырылуды болдырмайды;

13) герметикалау жүйесінің бір бөлігі болып табылатын қаптаманың құрамдасын қамтитын радиациялық қорғау жүйесі осы құрамдастың қорғау шегінен кездейсоқ шығуын болдырмайтындай етіп құрастырылады. Егер радиациялық қорғаныс осындай компонентпен оның ішінде жеке торап құратын болса, онда радиациялық қорғау жүйесі қаптамалық жинақтың кез келген басқа элементінен тәуелсіз бекіткіш құрылғымен сенімді жабылуы тиіс;

14) сұйық радиоактивті ішіндегі нәрсеге арналған қаптаманың құрылымы ішіндегі нәрсе температурасының өзгеруін, динамикалық әсерді және толтыру динамикасын қалпына келтіру үшін толтырылмаған көлемнің болуын алдын ала ескереді;

15) сұйық радиоактивті ішіндегі нәрсеге арналған А типті қаптама осы Қағидалардың 32-тармағында көрсетілген сынаулардан кейін осы тармақтың 12) тармақшасында көрсетілген талаптарды қосымша қанағаттандыруы тиіс, және:

сұйық радиоактивті ішіндегі нәрсенің екі еселенген көлемін жұтуға арналған сіңіруші материалдың жеткілікті саны болуы тиіс. Мұндай сіңіруші материал ағым болған жағдайда сұйықтықпен тікелей қосылуы жүзеге асырылатындай етіп орналасады;

алғашқы ішкі оқшаулағыш бөліктен ағым болған жағдайдың өзінде екінші қайтара сыртқы оқшаулағыш бөліктің ішінде сұйық радиоактивті ішіндегі нәрсенің ұсталып

тұруы қамтамасыз етілетіндей құрастырылған, алғашқы ішкі және екінші сыртқы оқшаулағыш бөліктерден тұратын герметикалау жүйесі болуы тиіс;

16) газдарға арналған қаптама егер осы Қағидалардың 32-тармағында көрсетілген сынақтарға тартылған болса радиоактивті ішіндегі нәрсенің жоғалуын немесе шашырауын болдырмауы тиіс. Бұл талап тритийге немесе бекзат газдарға арналған А типті қаптамаға таралмайды.

19. В(U) типті қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) В(U) типті қаптамалар осы Қағидалардың 14-тармағына сәйкес қаптамалық комплектілерге және қаптамаларға қойылатын жалпы талаптарды, осы Қағидалардың 18-тармағының 12) тармақшасының екінші абзацының талаптарын және осы тармақтың талаптарын қоспағанда, 2) – 14) тармақшаларға сәйкес А типті қаптамаларға қойылатын талаптарды қанағаттандыруы тиіс. Осы Қағидалардың 18-тармағының 4) тармақшасының талаптары тасымалдың апаттық жағдайларында да таралады;

2) қаптама сынақтар жүргізгеннен кейін осы Қағидалардың 33-тармағының 1) – 5) тармақшаларына сәйкес тасымалдың апаттық жағдайларын боямалап көрсететіндей, осы қаптама үшін рұқсат етілетін белсенділігі ең жоғары радиоактивті ішіндегі нәрсені тиеу кезінде қаптаманың бетінен 1 м қашықтықта сәулелену деңгейі 0,01 Зв/сағ (1 бэр/сағ) аспайтындай етіп құрастырылады;

3) қаптама осы тармақтың 11) тармақшасында көрсетілген қоршаған орта жағдайында радиоактивті ішіндегі нәрседен тасымалдың қалыпты жағдайында (осы Қағидалардың 31-тармағының 1) – 5) тармақшаларында келтірілген сынақтарға сәйкес) бөлінетін жылу қаптамаға егер оған бір апта бойына қызмет көрсетілмесе, герметикалау жүйесіне және қорғаныстық қасиеттеріне қойылатын тиісті талаптарды қанағаттандыруы тоқтап қалатын жағымсыз әсері тимейтіндей етіп құрастырылады. Жылудың мынадай әсерін ескеру керек, ол:

радиоактивті ішіндегі нәрсенің орналасуын, геометриялық нысанын немесе физикалық күйін өзгерте алады немесе, егер ЯМ, РАЗ және РАҚ сыйымсауытқа немесе қабыққа салынса, сыйымсауыттың, қабықтың немесе радиоактивті ішіндегі нәрсенің деформациясын немесе балқуын туғыза алады;

радиациялық қорғау материалының әртүрлі жылулық ұлғаюынан, жарылуынан немесе балқуынан қаптамалық комплектінің радиациялық қорғау тиімділігін төмендете алады;

ылғалдықпен үйлестікте жемірілуді тездете алады;

4) осы Қағидалардың 33-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген жылулық сынақтардың талаптарын қанағаттандыру мақсатында жылулық қорғаныстан тұратын қаптама осы Қағидалардың 31-тармағының 1) – 5) және 33-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген қаптаманы сынаудан кейін жылулық қорғауы өзінің

тиімділігін сақтайтындай етіп құрастырылады. Қаптаманың сыртындағы жылулық қорғау үзілуге, кесуге, жылжуға, үйкелуге күш салған кезде немесе ұқыпсыз қолданылған кезде істен шықпауға тиіс;

5) қаптама төмендегі талаптар орындалуы үшін:

осы Қағидалардың 31-тармағының 1) – 5) тармақшаларында көрсетілген сынақтарға сәйкес тасымалдаудың қалыпты жағдайында радиоактивті ішіндегі нәрсенің жоғалуы сағатына $10\text{-}6A_2$ аспайтындай етіп құрастырылады. Бұл ретте радиоактивті ішіндегі нәрсенің болатын шығуын бағалау кезінде осы Қағидалардың 50-тармағында көрсетілген сыртқы ластану шектері ескеріледі;

осы Қағидалардың 33-тармағының 1) – 5) тармақшаларында көрсетілген сынақтарға сәйкес тасымалдаудың апаттық жағдайында қаптамадан радиоактивті ішіндегі нәрсенің жоғалуы бір апта ішінде криптон-85 үшін $10A_2$ -ден және барлық басқа радионуклидтер үшін A_2 -ден аспайтындай етіп құрастырылады. Бұл ретте әртүрлі радионуклидтердің қоспасы үшін криптон-85-тен басқа, осы Қағидаларға 1-қосымшаға (2 кесте) сәйкес ережелер пайдаланылады, ол үшін A_2 -ге тең $10A_2$ тиімді мәні пайдаланылады;

6) қаптамадан радиоактивті ішіндегі нәрсенің шығуының рұқсат етілетін шектері бойынша қаптамалардың сипаттамаларын қамтамасыз ету сүзгілерге және мәжбүрлеп салқындату жүйесіне тәуелді болмауға тиіс;

7) қаптама герметикалау жүйесінен осы Қағидалардың 31-тармағының 1) – 5) тармақшаларында және 33-тармағының 1) – 5) тармақшаларында көрсетілген сынақтарға сәйкес тасымалдың әдеттегі, қалыпты және апаттық жағдайлар кезінде радиоактивті ішіндегі нәрсенің қоршаған ортаға шығуына жол беретін қысымды түсіру құрылғысы болмауы тиіс;

8) қаптама герметикалау жүйесінде сынақтар алдында ең жоғары қалыпты жұмыс қысымын жасаған кезде және осы Қағидалардың 31-тармағының 1) – 5) тармақшаларында және 23-тармағының 1) – 5) тармақшаларында көрсетілген тасымалдың қалыпты және апаттық жағдайларын боямалап көрсететін кейінгі сынақтар кезінде герметикалау жүйесіндегі кернеу мәнге жетпейтіндей, нәтижесінде ол тиісті талаптарға жауап беруді тоқтатып қоятындай етіп құрастырылады;

9) қаптамадағы ең жоғары қалыпты жұмыстық қысым 700 кПа-дан (7 кгс/см^2) аспауы тиіс;

10) тасымалдың әдеттегі жағдайында қаптаманың кез келген оңай қол жететін бетіндегі ең жоғары температура, егер қаптама ерекше пайдалану жағдайында тасымалданбаса, күн сәулесі болмағанда 50°C аспауы тиіс.

Әуе көлігімен тасымалдаудан бөлек, ерекше пайдалану жағдайында тасымалдаған кезде көлік қызметкерлерінің қол жеткізуін шектеу үшін қорғау құралдарын (қоршаулар) пайдалануды ескере отырып қаптаманың кез келген оңай қол жететін

бетіндегі температура 85°C аспауы тиіс. Қорғау құралдарына (қоршаулар) сынақ жүргізу қажет емес;

11) қаптама қоршаған ортаның -40°C -дан $+38^{\circ}\text{C}$ дейінгі температура ауқымына және осы Қағидаларға 8-қосымшада көрсетілген күн сәулесінің параметрлеріне сүйеніп құрастырылады.

Қаптамаларды жабық көлік құралында тасымалдау үшін ондағы температура 38°C -дан жоғары болса, В(U) типті қаптама қоршаған ортаның температурасы 38°C болған кезде осы жоғары температураны ескере отырып құрастырылады. Қаптама үшін күн сәулесі есепке алынбайды;

12) активтілігі 105A_2 -дан асатын радиоактивті ішіндегі нәрсеге арналған қаптама, осы Қағидалардың 33-тармағының б) тармақшасына сәйкес оны терең суға батырып сынаған жағдайда герметикалау жүйесі бұзылмайтындай, қаптамадан қатты радиоактивті ішіндегі нәрсенің құрылымдық элементтерінің шығуы болмайтындай етіп құрастырылады;

13) Шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материалдан тұратын қаптама, шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материалға қосылған, кез келген компоненттер, немесе бұлар оның құрамына кірмейді, немесе қаптамалық комплектінің кез келген ішкі компоненттері шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материалдың сипаттамаларына жағымсыз әсер ете алмайтындай етіп, құрастырылады.

20. В(M) типті қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) В(M) типті қаптамалар осы Қағидалардың 14-тармағына сәйкес қаптамалық комплектілерге және қаптамаларға қойылатын жалпы талаптарды, осы Қағидалардың 19-тармағының 12) тармақшасы екінші абзацының талаптарын қоспағанда, 2) – 14) тармақшаларға сәйкес А типті қаптамаларға қойылатын талаптарды, және осы Қағидалардың 19-тармағының 1) – 5) тармақшаларында көрсетілген В(U) типті қаптамаларға қойылатын талаптарды қанағаттандыратындай етіп құрастырылады. Осы қағидалардың 19-тармағының 6) – 13) тармақшаларында жазылған В(U) типті қаптамаларға қойылатын талаптар В(M) типті қаптамалар үшін мүмкіндігіне қарай орындалады. Қаптаманың құрылымына берілген сертификатта (рұқсаттама-сертификатта) қаптаманы қанағаттандырмайтын осы Қағидалардың тармақтары көрсетіледі;

2) егер пайдалануды бақылау шарттары қаптаманың құрылымына берілген сертификатқа (рұқсаттама-сертификатқа) енгізілген болса, тасымалдау кезінде В(M) типті қаптамалардан қысымды кезеңдік түсіруге рұқсат беріледі. Мұндай түсіру кезінде кез келген жағдайда осы Қағидалардың 19-тармағы 2) тармақшасының екінші абзацына сәйкес тасымалдың қалыпты жағдайында активтілігінің жол берілетін шығынның көтерілмеуі қамтамасыз етілуі тиіс.

21. С типті қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) С типті қаптама осы Қағидалардың 14-тармағына сәйкес қаптамалық комплектілерді және қаптамаларға қойылатын жалпы талаптарды, осы Қағидалардың 18-тармағының 12) тармақшасы екінші абзацының талаптарын қоспағанда, 2) – 15) тармақтарға сәйкес А типті қаптамаларға қойылатын талаптарды, сондай-ақ осы Қағидалардың 19-тармағының 3), 6) – 11), 13) тармақшаларына және осы Қағидалардың 21-тармағының 2) – 4) тармақшаларына сәйкес В(U) типті қаптамаларға қойылатын талаптарды қанағаттандыратындай етіп құрастырылады;

2) С типті қаптама стационар күйінде $0,33 \text{ Вт}/(\text{мхК})$ жылу өткізгіштігімен және 38°C температурамен сипатталатын ортада батырғаннан кейін осы Қағидалардың 19-тармағының 2), 8) тармақшаларында және 5) тармақшасының үшінші абзацында көзделген талаптарды қанағаттандыруы тиіс. Бағалаудың бастапқы шарттары ретінде қаптаманың кез келген жылу оқшаулағышы бүлінбеген болып қабылданады, қаптама ең жоғары қалыпты жұмыстық қысым жағдайында болады, ал сыртқы ортаның температурасы 38°C құрайды;

3) С типті қаптама ең жоғары қалыпты жұмыстық қысымда былайша құрастырылады:

осы Қағидалардың 31-тармағында көзделген тасымалдаудың қалыпты жағдайын боямалап көрсететін сынақтар кезінде қаптамадан радиоактивті ішіндегі нәрсенің ағымы сағатына $10\text{-}6\text{A}_2$ -ден аспайды;

осы Қағидалардың 34-тармағының 1) тармақшасында көзделген реттілікпен сынаған кезде ол осы қаптамада тасымалдау болжанған радиоактивті ішіндегі нәрсені алғанда қаптаманың бетінен 1 метр қашықтықта $10 \text{ мЗв}/\text{сағ.}$ -тан жоғары емес сәулелену деңгейін қамтамасыз ететін жеткілікті қорғаныстық қасиетін сақтайтын болады, ең жоғары деңгейде ықтимал белсенділігі болады, сондай-ақ радиоактивті ішіндегі нәрсенің бір апта ішіндегі жалпы ағымының белсенділігі криптон-85 үшін 10A_2 -ден және барлық басқа радионуклидтер үшін A_2 -ден аспайтын болады;

әртүрлі радионуклидтер қоспасы бар болғанда, осы Қағидаларға 1-қосымшада (2 кесте) жазылған ережелер қолданылады, криптон-85-тен басқа, оған 10A_2 -ге тең тиімді мән қолданылады. Осы тармақшаның екінші абзацында келтірілген жағдайда, бағалау кезінде сыртқы ластанудың осы Қағидалардың 50-тармағында көрсетілген шектер ескеріледі;

4) С типті қаптама осы қағидалардың 30-тармағының б) тармақшасына сәйкес терең суға батырып сынаған жағдайда герметикалау жүйесі бұзылмайтындай және қаптамадан қатты радиоактивті ішіндегі нәрсенің шығуы болмайтындай етіп құрастырылады.

22. ТМА-III материалы қатты және осы Қағидалардың 27-тармағында көрсетілген барлық қаптама ішіндегі нәрсеге сынақ жүргізген кезде судың активтілігі $0,1A_2$ -ден аспауы үшін осындай қасиеттерді иеленуге тиіс.

23. Ерекше түрдегі радиоактивті материал ең болмағанда, бір габариттік өлшемі кемінде 5 мм болуы тиіс, сондай-ақ осы Қағидалардың 28-тармағында көрсетілген сынақтар кезіндегідей, мынадай талаптар орындалатындай етіп құрастырылуы тиіс:

1) ол осы Қағидалардың 27-тармағының 4) – 6) немесе 8) тармақшаларында көрсетілген (қолданылуына қарай) соқтығысуға, соққыға және июге сынаған кезде сынбауға және қиратылуға тиісті емес;

2) ол осы Қағидалардың 28-тармағының 7) немесе 8) тармақшаларында көрсетілген (қолданылуына қарай) жылулық сынаулар кезінде балқуға немесе тозаңға айналуға тиісті емес;

3) судың активтілігі осы Қағидалардың 28-тармағының 9) немесе 10) тармақшаларына сәйкес сілтіден айыру сынағаннан кейін 2 кБк-ден (50 нКи) аспауға тиіс. Жабық көздер үшін балама ретінде көлемдік ағымды бағалау әдісімен тиісті сынағаннан кейін ағымның деңгейі.

Егер бітеулі капсула ерекше түрдегі радиоактивті материалдың құрамдас бөлігі болып табылса, ол бөлшектенбеуі тиіс

24. Шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал:

1) барлық көрсетілгеннен қорғалмаған радиоактивті материалдан 3 метр қашықтықта сәулелену деңгейі 10 мЗв/сағат (1000 мБэр/сағат) аспауы;

2) осы Қағидалардың 31-тармағының 3) немесе 4) тармақшаларында көрсетілген сынақтар кезінде аэродинамикалық баламалы диаметрі 100 мкм дейінгі газтәрізді немесе аэротозаң түріндегі бөлшектерді атмосфераға шығару $100 A_2$ -ден аспауы үшін осындай қасиеттерді иеленуге тиіс. Әрбір сынақ үшін жеке үлгі пайдаланылады;

3) осы Қағидалардың 27-тармағында көрсетілген шаймалауға сынаған кезде судың активтілігі $100A_2$ -ден аспайды. Бұл сынақты өткізген кезде осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген сынақтар нәтижесінде ықтимал қирауды назарға алу керек.

25. Бөлінетін материалдары бар қаптамаларға қойылатын талаптар:

1) осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген материалдарды қоспағанда, бөлінетін материалдары бар қаптамалардың құрылымдары радиоактивті ішіндегі нәрсенің қасиеттері мен активтілігін ескере отырып өнеркәсіптік қаптамаларға, немесе А типті қаптамаларға немесе В (U) типті қаптамаларға немесе С типті қаптамаларға қойылатын талаптарға, сондай-ақ осы тармақтың талаптарына жауап беруге тиіс;

2) мынадай қаптамалар мен бөлінетін материалдар осы Қағидалардың бөлінетін ядролық материалдарды тасымалдауға қатысты осы бөлімінің талаптарынан және басқа

талаптардан босатылады (талаптардан босату үшін барлық қаптамалар бір көлік құралында төменде көрсетілген бір және дәл сондай тармақшалардың ережелерін қанағаттандыруға тиіс):

бөлінетін ядролық материал бүкіл материал бойынша біркелкі бөлінген жағдайда, жалпы массасы уран-235 массасынан 1%-тен аспайтын плутоний мен уран-233 кіретін, уран-235 бойынша ең көбі 1% массаға дейін байытылған уран. Бұдан басқа, егер уран-235 металл, тотық не карбид түрінде қатысса, онда ол реттелген тор түрінде орналаспауға тиіс;

азот атомдары санының кемінде 2 уран атомдарының санына қатынасы бар, уран-235 массасының 0,1% -нан көп емес плутоний мен уран-233 жалпы мөлшері бар массасы 2% көп емес уран-235 бойынша байытылған азот қышқылды уранның ерітінділері бар қаптамалар;

Массасы формуланы қанағаттандыратын жүк:

$$\frac{\text{уран-235 массасы, г}}{X} + \frac{\text{басқа бөлінетін заттың массасы, г}}{Y} < 1$$

мұнда X және Y – осы Қағидаларға 9-қосымшада анықталған, бөлінетін ядролық материалды құрайтын қаптамаларға қойылатын талаптардан босату үшін массаның шектері, егер әрбір жеке қаптама 15 граммнан көп емес бөлінетін ядролық материалдан тұратын болса; қапталмаған зат үшін бұл сандық шектеу көлік құралының ішінде немесе оның үстінде тасымалданатын жүкке қолданылуға тиіс, немесе бөлінетін ядролық материал гомогенді құрамына сутегі кіретін ерітінді немесе қоспа болып саналады, мұнда бөлінуші нуклидтердің сутегіге қатынасы 5% -дан кем массаны құрайды; Бериллий мен дейтерий бөлінетін ядролық материалдың 0,1% массасынан асып түсетін мөлшерде қатыспауы тиіс;

мөлшері 1 кг көп емес плутоний бар қаптамалар, оған массасы 20 %-дан көп емес плутоний-239, плутоний-241 немесе осы нуклидтердің кез келген қоспасы кіре алады;

3) бөлінетін ядролық материал тасымалдың әдеттегі, қалыпты және авариялық жағдайларында сындарлық массаға қол жеткізілмейтіндей етіп қапталады және тасымалданады.

Бөлінетін ядролық материал бар қаптамаларды тасымалдаған кезде мыналарды: қаптамаға су өту немесе одан су кету;

монтаждалған қаптамаға жұтқыштардың немесе нейтрондарды баяулатқыштардың тиімділігінің азаюы;

бөлінетін ядролық материалды не қаптаманың ішінде не оның қаптамадан түсіп қалуы нәтижесінде қайта бөлу;

қаптамалардың арасындағы арақашықтықтың азаюы;

қаптамалардың суға немесе қарға құлау;

температураны өзгеруінен болатын әсерлер;

адамдардың қаптамалар тобының маңында немесе ішінде болу мүмкіндігі бар екенін ескеру қажет.

4) Жеке қаптаманың тиімді көбейту коэффициенті $K_{тиім}$ тасымалдың әдеттегі, қалыпты және авариялық жағдайларында 0,95-тен аспауға тиіс. Қаптамалардың рауалы мөлшерін анықтау үшін көлік құралында СҚИ пайдаланылады. СҚИ есептеу үшін N қаптамалардың рауалы саны анықталады, ол мынадай жағдайларды қанағаттандырады:

қалыпты жағдайда N қаптамалардың бес есе саны осы тармақтың 12) тармақшасының екінші абзацына сәйкес анықталған олардың кез келген орналасу жағдайында сындарлы болып қалады;

авариялық жағдайларда N қаптамалардың екі есе саны осы тармақтың 12) тармақшасының үшінші абзацына сәйкес анықталған олардың кез келген орналасу жағдайында сындарлы болып қалады;

5) қаптамалық комплект осы Қағидалардың 29-тармағының 2) – 6) тармақшаларында көзделген тасымалдың қалыпты жағдайын ұқсататын сынауларға тартылған соң 10 см қыры бар кубтың қаптаманың ішіне енуіне кедергі болуға тиіс;

6) егер қаптама құралымына сертификатта (рұқсаттама-сертификатта) өзге шарттар ескертіп берілмейтін болса, қаптама сыртқы ортаның -40°C -дан $+38^{\circ}\text{C}$ дейінгі температура ауқымын есептеп құрастырылуға тиіс;

7) жеке оқшауланған қаптамалардың және қаптамалар жүйесінің ядролық қауіпсіздігіне талдау жасаған кезде:

көлік құралындағы немесе теңіздегі кеме тобындағы барлық қаптамалардың бір-біріне қаншалықты тығыз орналасқаны олардың құрылымы қалыпты және авариялық жағдайлардағы деформацияны ескере отырып қаншалықты мүмкіндік беретінін және бұл қаншалықты ең жоғары $K_{тиім}$ алып келетінін қарастыру керек;

герметикалау жүйесінің ішіндегі кеңістікті қоса алғанда, жекелеген оқшауланған қаптамалар үшін судың барлық бос кеңістікке ене алатынын немесе одан ағып кете алатынын болжау керек. Бірақ, егер белгілі бос көлемдерге осындай су кіруін немесе одан ағып кетуін тіпті персонал қателескен жағдайда да болғызбау үшін қаптама арнайы құралдарды қамтитын болса, онда бұл қуыстарға қатысты ағым жоқ деп ұйғаруға болады. Арнайы құралдар мынаны қамтуға тиіс:

осы тармақтың 7) тармақшасының үшінші абзацына сәйкес судың енуі мен ағымына қатысты жалпы жағдайды ескере отырып ең жоғары $K_{тиім}$ алып келетін қаптамадағы және авариялық жағдайдағы қаптамалардың арасында нейтрондарды баяулатқыштың (атап айтқанда судың) санын, бөлу мен оның тығыздығын ескеру;

жекелеген оқшауланған қаптама немесе қаптамалар тобы үшін олардың айналасында қосымша қаптаманың конструктивтік элементтерінің қабілетін көрсететін

қалыңдығы кемінде 20 см судан толық шағылдырғыштың болуын болжау (немесе ең тиімді шағылдырғыш материалдың талданатын жүйесінде болатын);

егер де химиялық не физикалық нысан, изотоптық құрам, масса немесе концентрация, нейтрондарды баяулату дәрежесі немесе тығыздық не геометриялық пішін үйлесімі белгісіз болса, әрбір белгісіз параметрдің осы бағалаудың белгілі шарттары мен параметрлеріне келуші мәні болады, бұл мәнде нейтрондардың көбеюі мейлінше көп деңгейге жетеді деген болжамға сүйеніп жүргізілуге тиіс;

сәулеленген ядролық отынды егер күйіп кеткен кезде Ктиім азаятын болса жаңа ретінде және егер күйіп кеткен кезде Ктиім ұлғаятын болса тиісті ең жоғары Ктиім шамасына дейін сәулеленген ретінде қарастыру қажет;

егер жану тереңдігі арнайы қондырғылардың көмегімен өлшенетін болса ядролық қауіпсіздік параметрі ретінде жану тереңдігін пайдалануға рұқсат етіледі. Бұл туралы жазба қаптаманың құрылымына сертификатқа (рұқсаттама-сертификатқа) енгізілуі тиіс ;

егер олардың функциялары тасымалдың қалыпты және авариялық жағдайларында белгіленген шектерде сақталатыны дәлелденбесе, ядролық реакторлардың жылу бөлгіш жинақтарында немесе қаптамаларда жұтқыш элементтердің болуы ескермеу;

егер ол тасымалдың қалыпты және авариялық жағдайларында көлік құралында қаптаманың (қаптамалардың) шегінен тысқары шыға алған жағдайда бөлінетін ядролық материал үшін ең қауіпті конфигурацияны, нейтрондардың баяулауын және толық шағылдырғышты анықтау және қарастыру;

ең үлкен Кэфф алып келетін және тасымалдың қалыпты және авариялық жағдайларында орын алуы мүмкін бөлінетін ядролық материалдың конфигурациясын және қаптаманың басқа элементтерін анықтау және қарастыру;

тасымалдың қалыпты және авариялық жағдайларында температураның жоғарылауы немесе төмендеуі нәтижесінде Кэфф ұлғаю мүмкіндігін ескеру;

есептеу әдістемесінің қателігін ескеру, тиісті түзетулер енгізу;

қаптамаларды дайындау және пайдалану кезінде өлшем шегін ескеру;

осы бүлінулердің топтың барлық қаптамаларына таралуын ескере отырып, Ктиім ұлғаюына алып келетін тасымалдың қалыпты және авариялық жағдайларында үлгілеу кезінде қаптаманың бүлінуін ескеру;

8) егер ядролық қауіпсіздік мақсатында қаптамалық комплект нейтрондардың жұтқыштарын қамтыса, онда дайындау барысында жұтқыштардың тиімділігін тексеруді және қажет болған кезде пайдалану барысында олардың болуын жүйелі түрде тексеруді алдын ала ескеру қажет;

Пайдалану барысында жұтқыштардың болуын тексеру әдістері қаптамалық комплектті пайдалану жөніндегі нұсқаулыққа енгізілуге тиіс. Бұл әдістер осындай әдістің және өлшеудің сенімділігін негіздей отырып құжаттаманы бақылау ретінде алдын ала ескерілуі мүмкін;

9) қаптамада нейтрондардың сұйық жұтқыштарын пайдалануға жол берілмейді;

10) ядролық қауіпсіздік тұрғысынан көлік құралында қаптамалардың рұқсат етілген санын анықтау үшін осы Қағидалардың 45-тармағына сәйкес СҚИ пайдаланылады;

11) әуе көлігімен тасымалданатын қаптамалар үшін мынадай талаптар орындалуы тиіс:

қаптама осы Қағидалардың 34-тармағының 1) тармақшасында көзделген сынау процесіндегі сынау алдында болуы тиіс. Қаптаманың ішінде судың болмауы, ал оның төңірегінде қалыңдығы кемінде 20 см судың толық бейнесі болады деп болжанады;

егер осы Қағидалардың 34-тармағының 1) тармақшасында және 33-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген сынамаларды өткізгеннен кейін судың бос жерлерге өтуі немесе одан су ағу тоқтамаса қаптаманың ядролық қауіпсіздігін талдау кезінде осы тармақтың 7) тармақшасының үшінші абзацында көзделген арнайы құралдар ескерілмейді;

12) қаптамалардың ядролық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қабілетін бағалау үшін тасымалдау кезінде қалыпты және авариялық жағдайлар мынадай сынамаларға ұқсайды:

Тасымалдау кезіндегі қалыпты жағдайлар осы Қағидалардың 30-тармағының 2) – 6) тармақшаларында көрсетілген сынамаларға ұқсайды. Қалыпты тасымалдау жағдайында Кэфф есептеу кезінде қаптамалардың арасы толтырылмайды, ал бейнелеу функциясы барлық жағынан қоршаған қаптамалар тобының функциясын орындайды, ондағы судың қабаты кемінде 20 см, сондай-ақ қаптамалардың жағдайы осы Қағидалардың 30-тармағында көрсетілген сынамаларды өткізуден кейінгі жағдайларға сәйкес келеді.

Тасымалдау кезіндегі авариялық жағдайлар ядролық қауіпсіздік тұрғысынан аса ауыр салдарларға әкеп соғатын сынамалар мен жағдайларға ұқсайды. Осы Қағидалардың 30-тармағының 2) – 6) тармақшаларында көзделген сынамалардан кейін осы Қағидалардың 32-тармағының 3) тармақшасының үшінші абзацында көзделген сынамалар, сондай-ақ не осы Қағидалардың 32-тармағының 3) тармақшасының төртінші абзацында көзделген массасы 500 кг аспайтын және жалпы қалыңдығы, сыртқы өлшемімен алғанда 1000 кг/м^3 аспайтын сынамалар, не осы Қағидалардың 32-тармағының 3) тармақшасының екінші абзацында көрсетілген барлық қалған қаптамаларға арналған сынамалар жүргізіледі. Содан кейін осы Қағидалардың 32-тармағының 4) тармақшасында көзделген сынамалар және осы Қағидалардың 33-тармағында көзделген сынамалар жүргізіледі. Бұдан кейін осы Қағидалардың 32-тармағының 5) тармақшасында көзделген сынамалар жүргізіледі. Авариялық тасымалдау жағдайларында Кэфф есептеу кезінде қаптамалардың арасы сутегіден тұратын бәсеңдеткішпен, ал бейнелеу функциялары қаптамалардың барлық тобы үшін оны барлық жағынан қоршаған қалыңдығы кемінде 20 см су қабатын орындайды, сондай-ақ егер осы тармақтың 12) тармақшасының үшінші абзацына сәйкес бөлінетін

ядролық материал сынау нәтижесінде саңылау жүйесінен тыс ағып кеткен жағдайда, мұндай ағудың топтың әрбір қорабынан ағатынын, ал барлық бөлінетін ядролық материал конфигурациясы мен нейтрондардың бәсеңдеуі кезінде нейтрондар айтарлықтай көбейіп, бейнелеу функциялары кемінде қалыңдығы 20 см қоршаған су қабатын орындайды.

3-параграф. Көліктік қаптамалық комплектілерді сынау

26. Көліктік қаптамалық комплектілердің және қаптамалардың осы тараудың 2-параграфында қамтылған талаптарға сәйкестігі төменде келтірілген әдістердің кез келгенімен немесе олардың тіркесімен расталады:

1) ТМА-III материал, немесе ерекше түрдегі радиоактивті материал, немесе шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал болып саналатын үлгілермен, немесе түп тұлғалармен не қаптамалық комплектілердің моделімен сынақ өткізу, осы уақытта үлгінің немесе сынауға арналған қаптамалық комплектінің ішіндегісі радиоактивті ішіндегі нәрсенің сипаттамасының күтілетін ауқымын мүмкін болғанша неғұрлым дәлірек ұқсатуға тиіс, ал сынақтан өтетін үлгі немесе қаптамалық комплект қандай түрде тасымалдауға ұсынылса, солай дайындалуға тиіс;

2) сипаты ұқсас бұрынғы өткен қанағаттандырылғық растауға сілтеме;

3) сынақтан өтетін үлгі үшін маңызды элементтермен жабдықталған масштабы сәйкесті модельдерде сынақтар өткізу, егер осындай сынақтардың нәтижелері құрылмалық мақсаттарға жарамды екені техникалық тәжірибеден туатын болса. Масштабты модельдерді қолданғанда, тескіштің диаметрі немесе қысу жүктемесі сияқты, сынақтардың белгілі бір параметрлеріне түзету енгізудің қажеттігі ескерілуге тиіс;

4) есептеу әдістері мен параметрлердің сенімділігі немесе керітартпалығы көпшілікке танылған жағдайда есептеме немесе дәлелді дәйектеме;

5) осы Қағидалардың 26-тармағының 4) тармақшасында, 27-тармағының 2) тармақшасында, 29 тармағында, 30 тармағының 2) тармақшасында, 31-тармағының 2) және 4) тармақшаларында көрсетілген соқтығысуға, еркін түсу кезінде соққыға сынауға арналған нысана, механикалық зақымдану және түйреу тегіс жазық бетті болуға тиіс.

Осы Қағидалардың 31-тармағының 4) тармақшасына сәйкес сынақтар кезінде тік жазық бетті түрдегі нысананы пайдалануға рұқсат етіледі. Сынақтан өтетін үлгінің қозғалысының бағыты нысананың бетіне перпендикуляр болуға тиіс.

Нысананың және оның бетінің жылжытуға және өзгеріске қарсылығы кез келген қарсылық көрсете алуының артуы оның нысанаға құлауы кезінде үлгінің бұзылуының едәуір ұлғаюына әкелмейтіндей болуға тиіс.

27. ТМА-III ЯМ, РАЗ-ды сынау. Қатты ЯМ, РАЗ және қаптаманың ішіндегісімен бірдей мөлшерде бөлме температурасында 7 (жеті) тәулікке толығымен суға батырылады. Сынақтар өткізуге керек су көлемі, сынақтың соңында жұтылмай және

реакцияға қатыспай қалған судың көлемі сыналушы үлгінің ең болмағанда 10% құрайтындай, жеткілікті болуға тиіс. Судың бастапқы рН мөлшері 6-8 құрауы тиіс, ал мейлінше көп өткізгіштігі 20°C-та – миллисименс/метр (бұдан әрі – мСм/м) (ТНКА-ға қосымшаны қараңыз). 7 (жеті) тәулік өткен соң судың қалған көлемінің толық активтігі өлшенеді.

28. Ерекше түрдегі радиоактивті материалды және шашырауға қабілеті төмен радиоактивті материалды сынау:

1) ерекше түрдегі радиоактивті материал үшін осы қағидалардың 22-тармағында баяндалған талаптарға сәйкестігіне сынау жүргізіледі, атап айтқанда соқтығысуға, соққыға, иілімге, шаймалауға сынаулар және жылулық сынау;

2) әр сынау үшін әртүрлі үлгіні пайдалануға болады;

3) осы тармақтың 4) – 7) тармақшаларында көрсетілген әрбір сынақтан соң үлгіні бағалау шаймалау арқылы немесе шашырамайтын қатты материал үшін осы тармақтың 9) тармақшасында және немесе капсуладағы материал үшін осы тармақтың 10) тармақшасында көрсетілген әдістерден сезгіштігі кем емес әдістің көмегімен ағым көлемін анықтау арқылы жүргізіледі;

4) соқтығысу сынағы. Үлгіні нысанаға 9 м биіктіктен тастайды;

5) соққы сынағы. Үлгі тегіс қатты беттіктің үстінде жатқан қорғасын тақташаға орналасады. Оған 1 метр биіктіктен еркін түсу кезінде массасы 1,4 кг болат кесек темірдің жазық бетімен соққы береді. Кесек темірдің жазық бетінің иін радиусы 3,0 мм \pm 0,3 мм болатын шетімен қоса, диаметрі 25 мм болуы тиіс. Виккерс шкаласы бойынша қаттылығы 3,5-4,5 және қалыңдығы 25 мм артық емес қорғасын тақтаның беті үлгінің тірек ауданына қарағанда әлденеше үлкенірек болуға тиіс. Әрбір соққы сынағы үшін жаңа қорғасын тақтайшаны пайдалану керек. Үлгіге мейлінше көп бүлініс келтіретіндей етіп кесек темірмен соққы беру керек;

6) иілім сынағы. Ұзындығы 10 см кем емес және ұзындықтың барынша көп енге қатынасы 10-нан кем емес ерекше түрдегі радиоактивті материалдарға ғана қолдануға болды. Үлгі оның ұзындығының жартысы қысқыштан шығып тұратындай етіп, жазық жатыста қатаң бекітіледі. Үлгінің қалпы үлгінің бос шетіне 1 м биіктіктен еркін түскен кезде массасы 1,4 кг болат кесек темірдің жазық бетімен соққы бергенде ол барынша көп бүлініс алатындай болуы тиіс. Кесек темірдің жазық беттігі, шетінің жұмырлану радиусы (3,0 \pm 0,3) мм болып, диаметрі 25 мм болуға тиіс;

7) жылулық сынақ. Үлгіні ауа кеңістігінде 800°C дейін қыздырады, осы температурада 10 (он) минут бойы ұстайды, кейін ол табиғи жолмен салқындалады;

8) ерекше түрдегі радиоактивті материал болып саналатын немесе ұқсататын үлгілер үшін шаймалауға сынау мынадай тәртіппен жүргізіледі:

үлгі бөлме температурасында 7 (жеті) тәулікке суға батырылады. Сынақ үшін пайдаланылатын судың көлемі, сынақтың соңында жұтылмай және реакцияға қатыспай қалған судың бос көлемі сыналушы үлгі көлемінің кем дегенде 10% құрайтындай,

жеткілікті болуға тиіс. Судың бастапқы рН мөлшері 6-8, ал мейлінше көп өткізгіштігі 20°C-та - 1 мСм/м (10 мкмо/см) болуы тиіс;

үлгі салынған суды $50 \pm 5^\circ\text{C}$ температураға дейін қыздырады және осы температурада 4 (төрт) сағат бойы ұстайды;

үлгіні алады және судың активтігін анықтайды;

үлгіні 30°C температурада үрлеусіз және салыстырмалы ылғалдылығы 90%-дан кем емес ауада кемінде 7 (жеті) тәулік ұстайды;

үлгіні сипаттамасы осы тармақшаның екінші абзацында келтірілген суға түсіреді, үлгі салынған суды $50 \pm 5^\circ\text{C}$ температураға дейін қыздырады және үлгіні осы температурада 4 (төрт) сағат бойы ұстайды;

судың активтігін анықтайды;

9) капсула түріндегі ерекше түрдегі радиоактивті материал болып саналатын немесе ұқсататын үлгілер үшін шаймалауға сынау мынадай тәртіппен жүргізіледі:

үлгіні бөлме температурасында суға батырады (суда рН 6-8 және мейлінше көп өткізгіштігі 20°C-та 1 мСм/м (10 мкмо/см) болуы тиіс. Су мен үлгіні $50 \pm 5^\circ\text{C}$ температураға дейін қыздырады және үлгіні осы температурада 4 (жеті) сағат бойы ұстайды;

судың активтігін анықтайды;

үлгіні кемінде 30°C температурада үрлеусіз және салыстырмалы ылғалдылығы 90%-дан кем емес ауада кемінде 7 тәулік ұстайды;

осы тармақшаның екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген процестерді қайталайды;

10) шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал болып саналатын немесе ұқсататын үлгілер осы Қағидалардың 31-тармағының 3) тармақшасында көзделген күшейтілген жылулық сынаққа, және осы Қағидалардың 31-тармағының 4) тармақшасына сәйкес соқтығысу сынағына тартылады. Бұл сынақтардың әрқайсысына жеке үлгі пайдалануға болады. Әрбір сынақтан кейін үлгі осы Қағидалардың 25-тармағында көрсетілген шаймалау сынағына тартылады. Әрбір сынақтан соң осы Қағидалардың 23-тармағында баяндалған тиісті талаптардың орындалғаны анықталады

29. Көліктік қаптамалық комплектілерді және қаптамаларды сынау:

1) барлық үлгілер сынаққа дейін ақаулықтарды немесе бүлінулерді айқындау және тіркеу мақсатында тексеріледі, атап айтқанда:

құрылымның жобадан ауытқуы;

дайындау ақаулары;

коррозия және басқа үлгінің сапасын нашарлататын әсерлер;

өзгерістер;

2) сынақ кезінде герметикалау жүйесі, үлгінің сыртқы элементтері сияқты айқын белгіленеді;

3) осы Қағидалардың 28-тармағының 1) тармақшасында – 31-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген әрбір сынақтан соң:

ақаулықтар мен бүлінулер анықталады және тіркеледі;

герметикалау жүйесі мен радиациялық қорғаудың бүтіндігі сыналатын қаптамалық комплектіге қойылатын осы тараудың 2-параграфының талаптарын қанағаттандыруды жалғастыратыны анықталады;

осы Қағидалардың 22-тармағының 3) – 12) тармақшаларына сәйкес долбарлар және шарттар сақталынуы анықталынады.

30. Тасымалдың қалыпты жағдайларына қаптаманың төзу қабілеттілігін растау үшін сынақтар:

1) қаптаманың үлгілері еркін түсу кезіндегі соққы, қатқабаттағыш төсеу және қирау тереңдігі сынаққа тартылады. Осы сынақтардың әрбірінің алдында су себілуі тиіс. Барлық сынақтар үшін егер осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген талаптар орындалған жағдайда бір үлгіні пайдалануға болады;

2) су себуге арналған сынақты бітірудің және келесі сынақтың арасындағы аралық үлгінің сыртқы бетінде су көзге түсерлік кебусіз мейлінше көп сіңіп үлгеретіндей болуға тиіс. Қандай да болса теріске шығару айғақтары болмағанда бұл аралық, егер су бір мезгілде төрт бағыттан берілсе шамамен екі сағатқа тең деп алынады. Егер су төрт бағыттың әрқайсысынан тізбектеп себілетін болса, келесі сынақ алдында аралық болмауға тиіс;

3) су себу арқылы сынау. Үлгі кемінде 1 (бір) сағат ішінде қарқындылығы шамамен сағатына 5 см жаңбыр астында болғанын ұқсататын су бүрку сынағына тартылады;

4) еркін түсу кезіндегі соққы сынағы. Үлгі нысанаға, сынақтан өтетін қауіпсіздікті қамтамасыз ететін элементтерге барынша көп зиян келетіндей етіп құлайды. Бұл ретте: үлгінің төменгі нүктесінен нысананың жазықтығына дейін өлшенетін еркін құлау биіктігі, қаптаманың тиісті массасы үшін қаптамалардың қалыпты тасымалдау шарттарын көтеру мүмкіндігін растайтын сынақтар кезінде еркін құлау биіктігі осы Қағидаларға 10-қосымшада көрсетілген қашықтықтан, кем болмауы тиіс;

массасы 50 кг көп емес тікбұрышты фибра, ағаш, картон және полимер қаптамалар үшін жеке үлгі 0,3 м биіктіктен әрбір бұрышына еркін түсу сынағына тартылады;

массасы 100 кг көп емес цилиндрлік фибра, ағаш, картон және полимер қаптамалар үшін жеке үлгі 0,3 м биіктіктен цилиндр табанында әрбір ширегінің әрқайсысының шетіне еркін түсу сынағына тартылады;

5) қатқабат төсеу сынағы. Егер қаптама жинағының нысаны штабельмен төселсе, үлгі 24 (жиырма төрт) сағат бойы төмендегі мәндерге тең немесе одан жоғары күшпен қысылуға ұшырайды:

берілген қаптаманың 5 еселік массасына баламалы күшпен;

қаптаманың тік проекция ауданының 13 кПа-ға ($0,13 \text{ кгс/см}^2$) көбейтіндісіне баламалы күшпен тең не асып түсетін күшпен қысуға тартылады.

Жүктеме үлгінің екі қарама-қарсы жағына біркелкі бөлінеді, оның бірі табаны болу керек, бұнда қаптама орналасады;

б) Қирау тереңдігіне сынақ. Үлгі сынақ жүргізген кезде орнынан жылжымайтын қатаң горизонталь жазық бетке қойылады. Диаметрі 3,2 см жартысфералық ұшы бар және массасы 6 кг сырық, оның бойлық өсінің тік қалпында үлгінің ең осал бөлігінің орта бағытына, егер ол қаптаманы жеткілікті терең тессе, герметикалау жүйесін соғатындай етіп, еркін түсуде тастайды. Сынақ жүргізген кезде сырық айтарлықтай өзгеріске ұшырамауы тиіс. Сырықтың, үлгінің жоғарғы бетінде белгілеп алынған әсер ету нүктесіне дейінгі құлау биіктігі 1 метр болады.

31. Сұйық ЯМ, РАЗ және РАҚ-қа арналған А типті қаптамаларды қосымша сынау: сұйық материалға арналған А типті қаптаманың үлгісі, осы үлгі үшін тым ауыр болып табылатын төменде көрсетілген сынаулардың біріне тартылады. Егер сынаулардың ішінен біреуі осы қаптама үшін тым ауыр екенін дәлелдеу мүмкін болмаса, үлгі сынаулардың екеуіне де тартылады:

еркін түсу кезіндегі соққы сынағы. Үлгіні герметикалау жүйесіне барынша көп бұліну келетіндей етіп нысанаға тастайды. Үлгінің төменгі бөлігінен нысананың жоғарғы бетіне дейін өлшенетін құлау биіктігі 9 метрді құрайды;

қирау тереңдігіне сынақ. Үлгі осы Қағидалардың 28-тармағының б) тармақшасында көрсетілген сынаққа тартылуы тиіс, айырмашылығы сол оның құлау биіктігі 1,7 м дейін ұлғаяды.

32. Тасымалдың апаттық жағдайларына қаптаманың төзу қабілеттілігін тексеру үшін мынадай сынақтар жүргізіледі:

1) қаптаманың үлгісі осы Қағидалардың 28-тармағының 2) және 3) тармақшаларында сипатталған, көрсетілген реттілікте жалпы әсеріне ұшырайды. Сынақтардан кейін осы үлгі не басқасы осы тармақтың 5) тармақшасында көрсетілген суға батыру сынағына, және қажеттігіне қарай осы Қағидалардың 28-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген сынаққа тартылады;

2) механикалық зақымдану сынағы. Әрбір үлгі құлауға екі сынаққа тартылады:

сыртқы өлшемдері бойынша анықталған массасы 500 кг артық емес және жалпы тығыздығы 1000 кг/см^3 артық емес, ерекше түрдегі радиоактивті материал болып табылмайтын радиоактивті ішіндегісі 1000 А_2 -ден астам қаптамалар осы тармақтың 3) тармақшасының үшінші және төртінші абзацтарында көрсетілген сынақтарға тартылады;

басқа қаптамалар осы тармақтың 3) тармақшасының екінші және үшінші абзацтарында көрсетілген сынақтарға тартылады;

3) үлгінің құлау тізбегі, сынақты бітіргеннен кейін үлгіге келтірілген зақымдар келесі жүретін жылулық сынақ кезінде барынша көп зақымдануға әкелетіндей болуға тиіс:

үлгі нысанаға осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасына сәйкес ол барынша көп зақым алатындай етіп құлайды. Үлгінің төменгі нүктесінен нысананың жоғарғы бетіне дейін өлшенетін құлау биіктігі 9 метрді құрайды;

үлгі нысанаға ол барынша көп зақым алатындай құлайды, ал болжанған соққы берілетін жерден нысананың бетіне дейін өлшенетін құлау биіктігі 1 метрді құрайды. Нысана жұмсақ болаттан жасалған диаметрі $15,0 \text{ см} \pm 0,5 \text{ см}$. дөңгелек қиманың тұтас істігін білдіреді. Істіктің бүйірі шеттерінің жұмырлану радиусы 6 мм артық емес, тегіс жазық бет. Істік тік қалпында қозғалмастан бекітілген болуы және биіктігі 20 см. болуы тиіс. Егер үлкен биіктікте үлкен зақым келетін болса, онда істікті барынша көп зақым келтіру үшін жеткілікті биіктікте пайдалану керек. Нысана-табан осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасында баяндалған талаптарға сәйкес келуі тиіс;

үлгі оған 9 м биіктіктен массасы 500 кг дене құлаған кезде ол барынша көп зақым алатын динамикалық жаныштау сынағына тартылады. Жұмсақ болаттан өлшемі 1 м x 1 м табақша түрінде жасалған дене жазық жатыста болғанда құлайды. Құлау биіктігі табақшаның төменгі бетінен үлгінің ең жоғары нүктесіне дейін өлшенеді. Үлгі орнатылатын нысана осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасында келтірілген талаптарға сәйкес келуі тиіс.

4) жылулық сынақ. Үлгіні қарапайым ұстап тұратын құрылымды қоспағанда, толықтай ауа кеңістігінде көмірсутек отынының жану ошағына орналастырады, оның жеткілікті өлшемі бар және онда 30 (отыз) минут ішінде кемінде 800°C жалынның орташа температурасы кемінде 0,9 эмиссияның (жалын) орташа коэффициентін қамтамасыз ету үшін жағдай бар, немесе қаптамаға балама жылу ағынын жеткізуді қамтамасыз ететін кез келген басқа сынақ жүргізеді. Отынның жану беті горизонталь бойынша үлгінің кез келген сыртқы бетінің шегінен ең болмағанда 1 метр шығып тұруы тиіс, бірақ 3 метрден көп емес. Үлгі отынның үстіңгі қабатынан 1 метр қашықтықта болуы тиіс. Сыртқы жылу жеткізу тоқтағаннан кейін үлгі қолмен суытуға ұшырамауы тиіс, ал үлгі материалдарының кез келген жануы табиғи жолмен жалғасуы тиіс. Есептеу кезінде беттік жұтылу коэффициентін не 0,8-ге, не сипатталған жылу сынағын жүргізу кезінде осы қаптамадағы белгілі бір мәнге тең етіп алынады; Конвективті жылу алмасу коэффициенті егер ол сипатталған жылу сынағына тартылған болса, қаптаманы құрастырушы негізге ала алатын шамаға тең етіп алынады. Жылу сынағының бастапқы шарттары қаптаманы қоршаған орта температурасы 38°C (радиоактивті ішіндегі нәрсенің ең жоғары жылу бөлуін ескере отырып) және осы Қағидалардың 18-тармағының 11) тармақшасына сәйкес күн сәулесінің әсері кезінде стационар күйінде болады деп қабылдайды немесе ондай болмаған жағдайда бұл шарттар сынақ нәтижелерін талдау кезінде ескерілуі тиіс.

5) суға батырып сынау. Үлгі барынша көп зақымдануға әкелетін қалпында кемінде 8 сағат бойы биіктігі кем дегенде 15 метр су бағанасының астында болуы тиіс. Бұл шарттарға 150 кПа кем емес сыртқы артық қысым сәйкес келеді деп қабылдайды.

6) 105A₂-ден артық тұратын В(U) типті және В(M) типті қаптамаларды және С типті қаптамаларды суға батырып сынау. Үлгі кемінде 1 сағат бойы биіктігі ең кем дегенде 200 метр су бағанасының астында болуға тиіс. Бұл шарттарға 2 МПа кем емес сыртқы артық қысым сәйкес келеді деп қабылданады.

33. Бөлінетін ядролық материалдардан тұратын қаптамаларды су өткізгіштікке сынау:

1) бұл сынамаларға осы Қағидалардың 22-тармағының 7) тармақшасының үшінші абзацындағы ережелерге сәйкес ядролық қауіпсіздікті бағалау кезінде қаптама ішіне судың ағуы немесе оның бөлінетін ядролық материалдың айтарлықтай көбею қасиеттеріне әкеп соғатын көлемде қаптамадан ағуын болжайтын қаптамалар ұшырамайды;

2) үлгі осы тармақтың 3) тармақшасында көрсетілген су өткізгіштік сынамасына ұшыраса, ол осы Қағидалардың 29-тармағының 2) – 4) тармақшаларына сәйкес сынамаларға ұшырауы тиіс;

3) үлгі биіктігі кемінде 0,9 м су бағанында айтарлықтай ағып кету күтілетін қалыпта кемінде 8 сағат бойы тұруы тиіс.

34. С типті қаптамаларды сынау:

1) үлгілер мынадай тәртіппен өткізілетін келесі сынақтар сериясының әрқайсысының әрекетіне тартылады:

осы Қағидалардың 30-тармағының 2) тармақшасының екінші және төртінші абзацтарында және осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларында көзделген сынақтар;

осы тармақтың 4) тармақшасында көзделген сынақ.

Сынақтардың осы серияларының әрқайсысы үшін жеке үлгілерді пайдалануға рұқсат етіледі;

2) тесілу (үзілу) сынағы. Үлгі жұмсақ болаттан жасалған қатты істіктің қиратушы әсеріне тартылады. Үлгінің бетіне қарағанда істіктің қалпы осы тармақтың 1) тармақшасының екінші абзацында көзделген сынақтар сериясын бітірген кезде барынша көп зақымдану келтіретіндей болуға тиіс.

Нысанаға массасы 250 кг кем қаптама болып саналатын үлгі орналасады, және оған 3 м биіктіктен белгіленген соққы берілетін жерден массасы 250 кг істік құлайды. Бұл сынақ үшін істік диаметрі 20 см цилиндрлік сырық болып саналуы тиіс, бұның соққылық шеті биіктігі 30 см және төбесінің диаметрі 2,5 см. болатын қиық тік айналма конусты құрайды: Үлгі орналасатын нысана осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасында қамтылған сипаттамаға сәйкес келуге тиіс;

Массасы 250 кг және одан көп қаптамалар үшін істіктің табанын нысанаға бекітеді, ал үлгі істікке құлайды. Үлгінің соққы жасалатын жерден істіктің жоғарғы бетіне дейін өлшенетін құлау биіктігі 3 м құрауға тиіс. Бұл сынақ үшін істіктің қасиеттері мен өлшемдері істіктің ұзындығы мен массасы үлгіге барынша көп зақым келтіретіндей болуға тиіс екенін қоспағанда, осы тармақшаның екінші абзацында көрсетілген сипаттамаларға сәйкес келуге тиіс. Істіктің табанын бекітетін нысана осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасында қамтылған сипаттамаға сәйкес келуге тиіс.

3) күшейтілген жылулық сынақ. Бұл сынақтың шарттары жылулық әсер етуі 60 минутқа созылуға тиіс екенін қоспағанда, осы Қағидалардың 30-тармағының 4) тармақшасында белгіленген шарттарға сәйкес келуге тиіс;

4) соқтығысу сынағы. Үлгі нысанамен кемінде 90 м/с жылдамдықпен соқтығысуға ұшырайды, сонымен бірге мұндай жағдайда оған барынша көп зақым келтіретін болады. Нысана осы Қағидалардың 24-тармағының 5) тармақшасында қамтылған сипаттамаға сәйкес келуге тиіс.

35. Уран гексафториді бар қаптамалары гидравликалық сынауға ұшырайды. 0,1 кг немесе одан көп уран гексафторидті салуға арналған қаптама комплектілерін білдіретін немесе оларға ұқсайтын үлгілер ішкі қысым кемінде 1,38 МПа кезінде гидравликалық сынауға ұшырайды, алайда егер сынау қысымы кемінде 2,76 МПа болса, онда бұл құрылым үшін мемлекетаралық тасымалдауды жүзеге асыру кезінде қаптама құрылымын және оны тасымалдауды жеткізу елі мен транзит елі органының мақұлдауы талап етіледі. Қайтадан сынауға ұшырайтын қаптама комплектілері үшін көпжақты бекіту жағдайында бұзбайтын сынамалардың басқа баламалы әдісі қолданылуы мүмкін.

3-тарау. Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды дайындау, тиеу, жөнелту

36. Қаптамаларды тасымалдауға дайындау тасымалдау алдында жүкті тексеруді, көліктік индексті анықтауды, радиоактивті ластанудың бар-жоғын, таңбалар, затбелгілер, қауіп белгілерін және ескерту белгілерін қоюды және көлік құжаттарын рәсімдеуді қамтиды.

37. Көлік құралдарының түріне байланысты қаптамаларды тиеу және жөнелту тәртібі осы Қағидалардың 4-тарауының 6, 7, 8 және 9-параграфтарына сәйкес белгіленеді.

1-параграф. Жүкті тасымалдау алдында тексеру

38. Кез келген қаптаманың бірінші тасымалы алдында жүк жөнелтуші мыналарды орындайды:

1) егер герметикалау жүйесінің жобалық (манометрлік) қысымы 35 кПа асатын болса, әрбір қаптаманың герметикалау жүйесінің осы жүйенің қысыммен тұтастықты сақтау қабілетіне қатысты бекітілген жобалық талаптарға сәйкес келетін келмейтініне көз жеткізу қажет;

2) В(U) типті, В(M) типті және С типті әрбір қаптама үшін оның радиациялық қорғау және герметикалау жүйесінің тиімділігін және қажет болған жағдайда жылу беру сипаттамасының осы бекітілген құрылымның қаптама үшін қолдануға жарамды немесе көрсетілген шекте болатынын тексеру қажет;

3) бөлінетін ядролық материалдан тұратын қаптамалар үшін, ядролық қауіпсіздік мақсаттары үшін қаптама компоненттері түрінде нейтрондар жұтқыштары орналастырылады, бөлінетін ядролық материалдарды тиеуге дейін осы жұтқыштардың бар екендігіне және үлестірілуіне тексеру жүргізіледі.

39. Кез келген қаптаманың әрбір тасымалы алдында жүк жөнелтуші мына талаптарды орындайды:

1) осы Қағидалардың 14-тармағының 2) тармақшасында келтірілген талаптарды қанағаттандырмайтын қаптамада оның орнын ауыстыру үшін орнатылған бекіткіш элементтер алынып тасталады немесе өзге де жолмен осы Қағидалардың 14-тармағының 3) тармақшасында келтірілген талаптарға сәйкес қаптаманың орнын ауыстыру үшін оларды пайдалануға мүмкіндік бермейтін күйге келтіріледі;

2) әрбір қаптама, ерекше түрдегі радиоактивті материал және шашырауға қабілеттілігі төмен радиоактивті материал үшін осы қаптамаларған материалдарға және тасымалға берілген сертификаттарда (рұқсаттама-сертификаттарда) көрсетілген барлық талаптардың орындалуын қамтамасыз ету қажет;

3) бөлінетін ядролық материалдар бар В немесе С типті қаптамалар тасымалдау кезінде температура мен қысымға қойылатын талаптарға сәйкес, тепе-теңдік шарттарына қол жеткізгенге дейін ұсталып тұрады;

4) В(U) типті, В(M) типті немесе С типті әрбір қаптама үшін герметикалау жүйесінің, бұлар арқылы радиоактивті ішіндегі нәрсенің ағып кетуі мүмкін барлық бекітпелердің, клапандардың тиісті түрде жабылғаны және олардың герметикалығы осы Қағидалардың 18-тармағының 4) тармақшасында және 20-тармағының 3) тармақшасында келтірілген талаптардың орындалуы расталған тәсілмен тексерілгені тексеріледі;

5) кез келген қаптама үшін қаптамаларды орналастыруға және бекітуге осы Қағидалардың 68-тармағында келтірілген талаптардың, сондай-ақ осы тарауының 2-параграфында келтірілген сәулелену мен радиоактивті ластанудың жол берілетін деңгейіне, КИ мәніне және қаптамалардың санына қойылатын талаптардың орындалғанына тексеріс жүргізіледі;

6) бөлінетін ядролық материалдар бар қаптамаларға көлік құралында қаптамалар санының сәйкестігіне және әрбір қаптаманың СҚИ мәніне тексеру жүргізіледі.

40. Жүкті тасымалдау алдында жүкті тасымалдауға қатысатын тасымалдаушының персоналы жүкті тасымалдау салдарынан болған төтенше жағдайларда, апаттарда іс-әрекеттері бойынша тиісті нұсқамадан өтеді (апат туралы жүк жөнелтушіге және тиісті уәкілетті органдарға авариялық карточкаға сәйкес персоналдың іс-әрекеті туралы хабарлайды).

2-параграф. Көліктік индекстің, сындылық бойынша қауіпсіздік индексің, сәулелену және радиоактивті ластану деңгейінің мәндерінің шектері

41. Қаптама, көліктік пакет, жүк контейнері немесе қапталмаған ТМА-I немесе БРЛО-I үшін КИ мәні былайша анықталады:

1) қаптаманың, көліктік пакеттің, жүк контейнерінің немесе қапталмаған ТМА-I немесе БРЛО-I материалдарының сыртқы беттерінен 1 метр қашықтықта сағатына миллизивертте (мЗв/сағ.) барынша көп сәулелену деңгейі анықталады. Өлшенген мән 100-ге көбейтіледі, және алынған сан КИ-ді білдіреді;

2) резервуарлар, жүк контейнерлері және қаптамалған ТМА-I және БРЛО-I материалдары үшін осы тармақтың 1) тармақшасына сәйкес анықталған мән, осы Қағидаларға 10 қосымшада көрсетілген тиісті қайта есептеу коэффициентіне көбейтіледі;

3) осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларына сәйкес алынған мән бірінші ондық белгіге дейін жоғарылату жағына дөңгелектенеді (мысалы, 1,13, 1,2-ге дейін дөңгелектенеді), бұл ретте 0,05 немесе одан аз мән нөлге тең деп есептеледі.

42. Жеке қаптаманың немесе пакеттің ең жоғары КИ ерекше пайдалану жағдайларында тасымалдауды қоспағанда, 10-нан аспайды.

43. Қаптаманың немесе көліктік пакеттің сыртқы бетінің кез келген нүктесінде сәулеленудің ең жоғары деңгейі 2 мЗв/сағат (200 мбэр/сағат) аспауға тиіс. Ерекшелікті 98, 112, 158 тармақшаларда келтірілген талаптар сақталған жағдайда теміржол, автомобиль және су көлігі түрлерімен ерекше пайдалану жағдайларында, және осы Қағидалардың 166-тармағына сәйкес әуе көлігімен тасымалданатын қаптамалар немесе көліктік пакеттер құрайды.

44. Ерекше пайдалану жағдайларында тасымалданатын қаптаманың сыртқы бетінің кез келген нүктесінде сәулеленудің ең жоғары деңгейі 10 мЗв/сағат (1000 мбэр/сағат) аспауға тиіс.

45. Бөлінетін ядролық материалдары бар қаптамалар үшін СҚИ, 50-ді, осы Қағидалардың 22-тармағының 4) тармақшасына сәйкес анықталған N мәніне бөлу арқылы есептеледі ($СҚИ = 50/N$). Қаптамалардың шек қойылмаған саны сындылыққа таяу болып табылатын жағдайда, СҚИ нөлге тең болады (яғни N шексіздікке тең).

46. Әрбір жүкке СҚИ осы жүкке кіретін барлық қаптамалардың СҚИ қосындысы ретінде анықталуға тиіс.

47. Жүк контейнерлерін тиеу және қаптамаларды, көліктік пакеттерді және жүк контейнерлерін жинақтау былайша бақыланады:

1) ерекше пайдалану жағдайларында тасымалдауды қоспағанда, бір көлік құралындағы қаптамалардың, көліктік пакеттердің және жүк контейнерлерінің жалпы саны, КИ жалпы саны, жүктік контейнерлер үшін немесе айрықша шарттарынан тыс көлік құралында қолдану ҚИ жиынтығының шектері үшін осы Қағидаларға 12-қосымшада көрсетілген шамадан аспайтындай етіп шектеледі. ТМА-I материалы бар жүктер үшін КИ қосынды саны бойынша шектеу жоқ;

2) ерекше пайдалану жағдайларында тасымалдау кезінде көлік құралына КИ қосынды саны бойынша шектеу жоқ;

3) көліктік пакеттің, жүк контейнерінің немесе көлік құралының әрқайсысы үшін КИ, не барлық кіргізілген қаптамалардың КИ қосынды саны ретінде, не сәулелену деңгейін тікелей өлшеумен анықталатын ғана қатты емес көліктік пакеттерді қоспағанда бұлар үшін КИ барлық қаптамалардың КИ қосынды саны ретінде анықталады;

4) тасымалдаудың әдеттегі жағдайларында сәулелену деңгейі кемедегі трюмді, бөлікті немесе палубаның арнайы бөлінген бір бөлігін қоспағанда, көлік құралының сыртқы бетінің кез келген нүктесінде 2 мЗв/сағат (200 мБэр/сағат) аспауы тиіс және осы беттен 2 м қашықтықта 0,1 мЗв/сағат (10 мБэр/сағат) аспауы тиіс;

5) жүк контейнерлері және көлік құралы үшін СБИ жалпы қосындысы, бөлінетін ядролық материалдарды құрайтын жүктік контейнерлер және көліктік құралдар үшін СБИ шекті мәндері осы Қағидаларға 13-қосымшада көрсетілген мәндерден аспауы тиіс;

6) егер көлік құралының бортында немесе жүк контейнерінде СБИ жалпы қосындысы 50-ден асып кетсе, бөлінетін ядролық материалдарды құрайтын жүктік контейнерлер және көліктік құралдар үшін СБИ шектерімен рұқсат етілетін, осы Қағидаларға 13-қосымшаға сәйкес осылай болуы да мүмкін, онда жүктерді орналастыру бөлінетін ядролық материалдары бар қаптамалардың, көліктік пакеттердің немесе жүк контейнерлерінің басқа топтарынан немесе онымен ЯМ тасымалдау жүзеге асырылатын басқа көлік құралдарынан кем дегенде 6 м алыстату қамтамасыз етіліп, ұйымдастырылуы тиіс.

48. 10-нан көп КИ бар кез келген қаптама немесе көліктік пакет немесе 50-ден көп СБИ бар кез келген жүк ерекше пайдалану жағдайларында немесе арнайы жағдайларда ғана тасымалданады.

49. Осы Қағидаларға 14-қосымшада көрсетілген шарттарға және төмендегі талаптарға сәйкес қаптамалар, көліктік пакеттер және жүк контейнерлері мына санаттардың біріне жатады: "I-AҚ", "II-САРЫ" немесе "III-САРЫ":

1) тиісті санатты анықтаған кезде КИ сияқты, беттегі сәулелену деңгейі де ескеріледі. Егер КИ санаттың біреуінің шартын қанағаттандырса, ал беттегі сәулелену

деңгейі басқа санаттың шартын қанағаттандырса, онда неғұрлым жоғары санат таңдап алынады;

2) арнайы жағдайларда тасымалдаған кезде "III-САРЫ" санаты пайдаланылады.

50. Кез келген қаптаманың, жүк контейнерлерінің, пакеттердің, резервуарлардың және ЖЖЖОК сыртқы беттерінің белгіленбеген радиоактивті ластануы іс жүзінде қол жетерлік ең төмен деңгейде ұсталып тұрады және тасымалдың әдеттегі жағдайында төмендегі шектерден аспайды:

1) бета - және гамма - шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа - шығарғыштар үшін 4 Бк/см^2 ;

2) барлық басқа альфа - шығарғыштар үшін $0,4 \text{ Бк/см}^2$.

Бұл шектер беттің кез келген бөлігінің ауданы 300 см^2 кез келген учаскеде орташаландыру кезінде қолданылады.

Тек босатылған қаптамаларды ерекше пайдалану жағдайларынан тыс және/немесе арнайы емес көлік құралдарында және пошта байланысымен жөнелтілетін қаптамаларды тасымалдау кезінде қаптамалардың сыртқы беттерінің тіркелмеген радиоактивті ластануы бета, гамма- және уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін $0,4 \text{ Бк/см}^2$ және барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін $0,04 \text{ Бк/см}^2$ -тен аспауы тиіс.

51. Жүктерді тасымалдау барысында жол берілетін деңгейден жоғары ластануға ұшыраған кез келген көлік құралы, жабдық немесе олардың бір бөлігі қатерсіздендірілуі тиіс және олар тіркелмеген ластану және беттердің тіркелген ластануы тудырған сәулелену деңгейі олардан белгіленген деңгейден аспайынша қайтадан пайдаланылмайды.

52. Көліктік пакетке, жүк контейнеріне, ЖЖЖОК-ге немесе ерекше пайдалану жағдайларында ТМА немесе БРЛО материалдарын тасымалдауға пайдаланылатын көлік құралына тек бұлардың ішкі беттеріне қатысты және осы ерекше пайдалану жағдайларында болмайынша осы Қағидалардың 48-тармағында баяндалған талаптар таралмайды.

3-параграф. Таңбалау, заттаңбалар, қауіптілік белгілері және ескерту белгілері

53. Босатылған қаптамалардан басқа, әр қаптамада "БҰҰ" немесе "UN" әріптері алдында тұратын Біріккен Ұлттар Ұйымының (бұдан әрі – БҰҰ) нөмірі, сондай-ақ тиісті көліктік (тиелім) атауы бар нақты және өшпейтін таңба көрсетіледі. Халықаралық поштамен жіберуге қабылданатын қаптамалардан басқа босатылған қаптамалар үшін "БҰҰ" немесе "UN" әріптері алдында тұратын БҰҰ нөмірі ғана талап етіледі.

54. Брутто массасы 50 кг-нан артық әрбір қаптаманың қаптамалық комплекттің сыртқы бетінде оның рауалы брутто массасы көрсетіліп қойылған анық және жуылып кетпейтін таңбасы болады.

55. Әрбір қаптаманың қаптамалық жинағының сыртқы бетінде не жүк жөнелтуші, не жүк алушы, не сол немесе басқа көрсетілген анық және жуылып кетпейтін таңба болуы тиіс.

56. Сәйкес келетін әрбір қаптама:

1) ӨҚ-1, ӨҚ-2 немесе ӨҚ-3 құрылымдарына сәйкес келетін әрбір қаптаманың қаптамалық жинағының сыртқы бетінде анық және өшпейтін таңбасы болады, сәйкесінше "ӨҚ-1 ТИПІ" (TYPE IP-1), немесе "ӨҚ-2 ТИПІ" (TYPE IP-2), "ӨҚ-3 ТИПІ" (TYPE IP-3);

2) ӨҚ-2 және ӨҚ-3 құрылымдарына сәйкес келетін әрбір қаптаманың қаптамалық жинағының сыртқы жағында құрылымды әзірлеген елдің көлік құралының халықаралық тіркелу коды (VRI кодының), сондай-ақ дайындаушы фирманың атауы көрсетілген анық және өшпейтін таңбасы болады.

57. Конструкцияға сертификатты (сертификат-рұқсатты) бекіту немесе қолданылуын тарату міндетті әрбір қаптаманың қаптамалық жинағының сыртқы жағында анық және өшпейтін таңба салу мыналар түрінде болуға тиіс:

1) осы құрылым үшін белгіленген тану белгісі;

2) осы құрылым сәйкес келетін әрбір қаптамалық комплектті сондай-ақ дайындаушы фирманың атауы жеке белгілеу үшін сериялық нөмір;

3) А типті қаптаманың құрылымы үшін – "А ТИПІ" (TYPE A) деген жазу;

4) В(U) типті немесе В(M) типті қаптама құрылымы үшін – "В(U) ТИПІ" ("TYPE B(U)") немесе "В(M)ТИПІ" ("TYPE B(M)") деген жазу;

5) С типті немесе "С ТИПІ" ("TYPE C") типті қаптама құрылымы үшін – "С ТИПІ" ("TYPE C") деген жазу түріндегі анық және өшпейтін таңбасы болуы тиіс.

58. В(U) типті, В(M) типті, немесе С типті қаптаманың құралымына сәйкес келетін әрбір қаптама от пен судың әсеріне төзімді ең сыртқы сыйымсауыттың сыртқы бетінде шекіме, қалыптау әдісімен және от пен судың әсеріне төзімді басқа тәсілмен салынған, осы Қағидаларға 15-қосымшаның 1-суретіне сәйкес көрсетілген үш құлақ түріндегі радиациялық қауіптілік белгісі бейнеленіп анық таңбалануға тиіс.

59. Егер ТМА-I немесе БРЛО-I материалдары ыдыстарға салынса немесе осы Қағидалардың 85-тармағының ережелеріне сәйкес ерекше пайдалану жағдайында тасымалданатын болса, онда бұл ыдыстардың сыртқы бетіне, тиісінше, "РАДИАКТИВТІ, ТМА-I" (RADIOACTIVE LSA-I) немесе "РАДИАКТИВТІ, БРЛО-I" (RADIOACTIVE SCO-I) таңбаны салуға болады.

60. Осы Қағидалардың 63-тармағына сәйкес баламалы жағдайларда көрсетілген белгілерді пайдалануға рұқсат етілетін үлкен жүк контейнерлері мен резервуарлардан басқа, әрбір қаптаманың, әрбір көліктік пакеттің және әрбір жүк контейнерінің тиісті санатқа сәйкес осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3 және 4-суретінде көрсетілген үлгілерге сәйкес заттаңбасы болады.

Бұдан басқа, осы Қағидалардың 22 тармағының 2) тармақшасы бойынша босатуға жататын бөлінетін ядролық материалдан гөрі басқа бөлінетін ядролық материалдардан тұратын әрбір қаптаманың, әрбір көліктік пакеттің және әрбір жүк контейнерінің, өзге, бөлінуші ядролық материалдардан гөрі, осы Қағидаларға 15-қосымшаның 5 суретінде келтірілген үлгіге сәйкес заттаңбасы болуға тиіс.

Ішіндегі нәрсемен байланысты емес кез келген заттаңбалар алынып тасталады немесе жабылады.

61. Осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3 немесе 4-суреттерінде келтірілген үлгілерге сәйкес келетін заттаңбалар қаптаманың немесе көліктік пакеттің қарсы орналасқан екі сыртқы бетіне немесе жүк контейнерінің немесе резервуардың барлық төрт жағының сыртқы беттеріне бекітіледі. Осы Қағидаларға 15-қосымшаның 5-суретінде келтірілген үлгіге сәйкес келетін заттаңбалар, осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3 немесе 4-суреттерінде келтірілген үлгілерге сәйкес келетін, заттаңбалармен қатар бекітілуі тиіс.

62. Осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3 немесе 4-суреттерінде келтірілген үлгілерге сәйкес келетін әрбір заттаңба мынадай ақпараттан тұруы тиіс:

1) ішіндегі нәрсе: ТМА-I материалдарын қоспағанда сонда ұсынылған рәмізді пайдалана отырып, осы Қағидаларға 1-қосымшаға (1-кесте) сәйкес алынған, радионуклидтің атауы. Радионуклидтердің қоспалары үшін бұларға қатысты аса қатаң шектеулер қолданылатын радионуклидтер жолдың көлемінің қаншалықты мүмкіндік беретініне қарай аударылуға тиіс. ТМА немесе БРЛО материалдарының тобы радионуклидтің (радионуклидтердің) атауынан (атауларынан) кейін көрсетілуге тиіс. Осы мақсатта "ТМА-II" (LSA-II), "ТМА-III" (LSA-III), "БРЛО-I" (SCO-I) және "БРЛО-II" (SCO-II) белгілері пайдаланылады.

ТМА-I материалдары үшін тек "ТМА-I" (LSO-I) белгісі жеткілікті, радионуклидтің атауы қажет емес.

2) активтілігі: ЯМ беккерельмен (Бк) немесе кюримен (Ки) көрсетілген ең жоғарғы активтілігі. Бөлінетін ядролық материалдар үшін массасы граммен немесе граммға еселі бірлікпен көрсетіледі;

3) көліктік пакеттер мен жүк контейнерлері үшін "ішіндегісі" және "активтілік" жолдары қауіптілік белгісінде осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларының ережелеріне сәйкес талап етілетін көліктік пакет немесе жүк контейнерінің ішіндегіге жалпы жинақталған ақпаратты қамтуы тиіс. Түрлі радионуклидтері бар қаптамадан тұратын көліктік пакеттерге немесе жүк контейнерлеріне арналған қауіптілік белгілерінде "Жүк жүкқұжатын қара" деген жазба жасалуы мүмкін;

4) КИ ("I-AҚ" санаты үшін КИ-ді көрсету қажет емес).

63. Босалған қаптамаларды қоспағанда, қаптамалар тасымалданатын үлкен жүк контейнерлерінің және резервуарлардың осы Қағидаларға 15-қосымшаның 6-суретіне сәйкес төрт белгісі болуы тиіс. Белгілер үлкен жүк контейнерінің немесе резервуардың

әр бүйір жағына және алдыңғы және артқы қабырғасына тігінен бекітіледі. Ішіндегісімен байланысты болмайтын кез келген белгілер алынып тасталады. Заттаңбалар мен белгілерді балама ретінде қатар пайдаланудың орнына осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3, 4-суреттерінде көрсетілген үлгілерге сәйкес үлкейтілген заттаңбаларды, осы Қағидаларға 15-қосымшаның 5-суретінде көрсетілген кіші көлемді заттаңбаларды қолдануға рұқсат етіледі.

64. Егер жүк контейнеріндегі немесе резервуардағы жүк қапталмаған материал ТМА-I немесе БРЛО-I болып келетін жағдайда немесе егер жүк контейнерімен ерекше пайдалану жағдайында тасылатын жүк БҰҰ-ның бір нөмірі бар қапталған ЯМ, РАЗ немесе РАҚ-ты білдірсе, онда бұл жүк үшін:

1) не алдында "БҰҰ" немесе "UN" әріптері бар осы Қағидаларға 15-қосымшаның 6-суретінде көрсетілген белгінің төменгі жартысындағы ақ түсті фонда;

2) не алдында "БҰҰ" немесе "UN" әріптері бар осы Қағидаларға 15-қосымшаның 7-суретінде көрсетілген белгіде БҰҰ-ның тиісті нөмірі 65 мм-ден кем болмайтын биіктікте қара сандармен жазылады.

Осы тармақтың 2) тармақшасын қолданған кезде қосымша белгі жүк контейнерінің немесе резервуардың барлық төрт жағынан негізгі белгімен бірге бекітіледі.

4-параграф. ЯМ, РҚ мен РАҚ-ты тасымалдау кезінде көлік құжаттарын ресімдеу

65. Әрбір жүкке жүк жөнелтуші жүкке ере жүретін, мынадай ақпараттан тұратын көлік құжатын жасайды:

1) осы Қағидаларға 16-қосымшаға сәйкес, БҰҰ нөмірлері тізімдерінің үзіндіге сәйкес, тиісті көлік атауы және жүктер сипаттары көлік атауы;

2) қауіпті жүк үшін БҰҰ класының нөмірі – "7";

3) осы Қағидаларға 16-қосымшаға сәйкес БҰҰ нөмірлері тізімдерінің үзіндіге сәйкес, тиісті көлік атауы және жүктер сипаттары, осы материалға тағайындалған БҰҰ нөмірі;

4) әр изотоптың атауы немесе символы немес радионуклидтердің қоспасына арналған тиісті жалпы сипаттама немесе айтарлықтай шектейтін радионуклидтердің тізбесі;

5) материалдың физикалық және химиялық пішінінің сипаттамасы;

6) масса (жиынтық және жеке қаптамалардың);

7) радиоактивті ішіндегі нәрсенің тасымалдау кезіндегі, беккерельмен (кюримен) берілген тиісті СИ жалғауы бар максималды белсенділігі, бөлінетін ядролық материалдар үшін масса граммда (г) немесе граммға еселі бірліктерде көрсетіледі;

8) қаптама санаты;

9) КИ (тек "II – САРЫ" және "III – САРЫ" санаттары үшін);

10) СБИ;

11) осы жүкке қолданылатын сертификаттардың тану белгілері (сертификаттар–рұқсаттар);

12) жүк контейнеріндегі немесе көлік пакетіндегі қаптамадан тұратын жүк үшін әр қаптаманың ішіндегі нәрсе толық көрсетіледі. Егер қаптаманы аралық босату пунктінде жүк контейнерінен немесе көлік пакетінен алынуға тиіс болса, тиісті құжаттама дайындалады;

13) егер жүкті ерекше пайдалану жағдайында тасымалдау қажет болса, онда теміржол көлігі үшін "Ерекше пайдалану жағдайында тасымалдау" немесе "Вагондап жөнелту" жазбалары жасалады;

14) ТМА-II, ТМА-III, БРЛО-I мен БРЛО-II жүктері үшін тиісті мәндегі A_2 еселі бірліктегі жалпы белсенділік көрсетіледі;

15) осы жүкке арналған авариялық карточканың нөмірі және оның қай жерде болуы тиіс жөніндегі нұсқау;

16) мынадай мәтіннен тұратын жүк жөнелтушінің растамасы:

"Мен, осы арқылы осы жүк ішіндегі нәрсенің тиісті көлік атауымен сипатталғанын мәлімдеймін, ол жіктелген, қапталған, таңбаланған және талаптарға сәйкес қауіптілік белгілерімен жабдықталған (көліктің осы түріне (түрлеріне) қолданылатын тиісті құжат көрсетіледі)" мәтіннен тұратын жүк жөнелтушінің растамасы.

Растаманың күні қойылады және жауапты жүк жөнелтушінің лауазымы мен тегі көрсетіліп, оның қолы қойылады;

17) жылуды қауіпсіз бұруды қамтамасыз етуге арналған кез келген арнайы салу әдістерін қоса алғанда, қаптаманы, көлік пакетін, жүк контейнерін тиеуге, салуға, тасымалдау, өңдеу мен түсіруге қойылатын қосымша эксплуатациялық талаптар немесе мұндай талаптардың жоқтығы туралы хабарлама;

18) көліктің немесе көлік құралының түріне қатысты шектеулер және бағыт туралы кез келген қажетті нұсқаулар.

66. Жүк жүкқұжатында жүкке 1), 4), 7), 8), 10), 11), 12) тармақшаларға сәйкес мәліметтер және осы Қағидалардың 65-тармағының 16) тармақшасына сәйкес жүк жөнелтушінің растамасының болуы туралы қысқаша ақпарат кіргізіледі.

Жүк жүкқұжатында "Радиоактивті" белгісі қойылады.

67. Қаптамалардың барлық түрлері үшін (сертификаттар (сертификат-рұқсат) міндетті болмаған жағдайлардан басқа) жүк жөнелтуші осы жұмыстарды орындағанға дейін тасымалдаушының және (немесе) аумағында тиеу, түсіру және кез келген қайта тиеу жүзеге асырылатын қайта тиеу базасының және т.б. талабы бойынша сертификаттарды (сертификат-рұқсатты) ұсынуды (беруді) қамтамасыз етеді.

Жүк жөнелтуші қаптамаларды тиеуге, жөнелтуге және тасымалдауға кірісуден бұрын, осы Қағидалардың 13-тармағына сәйкес талап етілетін әрбір сертификаттың (

сертификат-рұқсаттың) данасын және қаптама комплектілерін пайдалану бойынша нұсқаулардың көшірмелерін алуы тиіс.

4-тарау. Транзиттік сақтауды қоса алғанда, жүктерді тасу, соңғы межелі пунктте түсіру және қабылдап алу

1-параграф. Тасымалдаудың жалпы талаптары

68. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты кейбір тасымалдау үшін ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты тұтастай және (немесе) ЯМ, РАЗ мен РАҚ-тың нақты түрлерін ғана тасымалдауға арналған арнайы көлік құралдары пайдаланылады. Арнайы көлік құралдарын тамақ өнімдерін және адамдарды тасымалдау үшін пайдалануға рұқсат етілмейді. Басқа жүктерді осы құралдарда радиоактивті ластанудың болмауын растайтын радиациялық бақылаудан кейін тасымалдауға рұқсат етіледі.

69. Көліктің барлық түрлеріне арналған жүктерді тасымалдау тек еріп жүретін персоналды бөлу және жүкке ере жүретін жауапты адамды тағайындау арқылы жүзеге асырылады.

70. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты тасымалдау үшін пайдаланылатын қаптама комплектілері басқа радиоактивті емес жүктерді сақтау немесе тасымалдау үшін пайдаланылмауы тиіс.

71. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-тың қаптама комплектілерін тиеу, оларды жөнелтуге және көлік құралына тиеу, сондай-ақ тиеу кезіндегі баламалы операциялар осы қаптама жинағын және көлік құралын пайдалану бойынша нұсқаулыққа сәйкес жүргізіледі.

72. Жүктерді жүріс жолында жоспарланған қайта тиеу бір көлік құралынан басқасына оларды уақытша (транзиттік) сақтамай жүргізіледі.

Жүктерді қайта тиеу орындарында бөгде адамдардың болуына жол берілмейді.

Уақытша (транзиттік) сақтауды жүзеге асыру кезінде осы тараудың 4-параграфының талаптары орындалады.

73. Арнайы көлік құралдарын тиеу және түсіру, сондай-ақ ерекше пайдалану жағдайында және арнайы тасымалдау жағдайында тасымалдау кезіндегі осы операциялар жүк жөнелтушінің (жүк алушының) күшімен және құралдарымен немесе олардың нұсқаулары бойынша жүзеге асырылады. Басқа кәсіпорындардың күштері мен құралдарын тарту кезінде қайта тиеу жұмыстарының технологиясын мен радиациялық қорғау бағдарламаларының тиісті ережелерін осы кәсіпорындар келіседі.

74. Қаптаманы тасымалдау кезінде оны көлік құралына ескерту белгілеріне және таңбалауға сәйкес орналастырады және бұрылу, соғу, тежеу, теңселу кезінде және әдеттегі тасымалдау жағдайында қаптама комплектілерінің өздігінен жылжуын және аударылуын болдырмау үшін, оны мықтап бекітеді.

75. Қаптама немесе көлік пакеті беткі қабаттың орташа жылу ағыны 15 Вт/м^2 аспаса, ал оларды тікелей қоршаған жүк қаптар мен пакеттерге салынбаған жағдайда, осы

қапталған жүктің арасында тиісті сертификатта (сертификат-рұқсатта) ерекше талап ескертілген жағдайларды қоспағанда, салу бойынша қандай да бір ерекше жағдайлар сақталмай тасымалдана алады. қаптама немесе көліктік пакет қапталған бас жүктің арасында қандай да болса орналастыру жөнінде ерекше ережелерді сақтамай-ақ тасымалдана алады, бекіту туралы сәйкесті сертификатта құзыретті орган ерекше талапты ескеруі мүмкін жағдайды қоспағанда.

76. Жүк жөнелтушінің (жүк алушының) жүкті тасымалдауы үшін радиациялық қорғау бағдарламасы әзірленеді. Бағдарлама шеңберінде қабылданатын іс-шаралар сипаты мен ауқымы персонал мен халықтың сәулелену мөлшеріне және ықтималдығына байланысты. Бағдарлама осы Қағидалардың талаптарының орындалуын көздейді және тасымалдаудың барлық кезеңдерін қамтиды.

Радиациялық қорғау бағдарламасында тасымалдаудың әдеттегі, қалыпты және авариялық жағдайлары кезінде жүктерді тасымалдаудың барлық кезеңдерінде атом энергиясын пайдалану саласындағы Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарының орындалуын қамтамасыз ететін радиациялық қорғау шараларын келтіру ұсынылады.

Радиациялық қорғау бағдарламасы келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) кіріспе;
- 2) қолдану саласы;
- 3) радиациялық қорғау мониторингі және персоналдың сәулелену дозаларын айқындау;
- 4) қаптамалар мен көлік құралдарының беткі ластануын анықтау;
- 5) персоналдың сәулелену дозалары мәнінің және қаптамалар мен көлік құралдарының беткі ластануының шектері болып табылады;
- 6) қорғау және қауіпсіздік шарттарын оңтайландыру болып табылады;
- 7) ядролық және радиациялық қауіпсіздік;
- 8) авариялық ден қою іс-шаралары;
- 9) персоналды даярлау және жіберу;
- 10) сапаны қамтамасыз ету.

77. Жүктерді ақырғы келіп жеткен пунктінде түсіру мен қабылдау тәртібі көлік құралдарының түріне байланысты осы Қағидалардың 4-тарауының 6, 7, 8-9 параграфтарына сәйкес белгіленеді.

2-параграф. Босатылған қаптамаларды тасымалдауға қойылатын талаптар

78. Босатылған қаптамаларды тасымалдау кезінде мынадай талаптар орындалады:

- 1) осы Қағидалардың 50, 53 – 55, 65, 66, 75 – 81-тармақтарында көрсетілген талаптар;
- 2) осы Қағидалардың 14-тармағында көрсетілген барлық қаптама комплектілерінің және қаптамалардың құрылымына қойылатын жалпы талаптар.

79. Қаптаманың сыртқы бетінің кез келген нүктесіндегі сәулелену деңгейі төңіректің табиғи бедерінен 5 мЗв/сағат (0,5 мБэр/сағат) аспауға тиіс.

80. Қаптамалар осы Қағидалардың 24-тармағының 2) тармақшасында көрсетілген материалдарды қоспағанда, бөлінетін ядролық материалдан тұрмауы қажет.

81. Тасымалдау кезінде ЯМ, РАЗ-ның қандай да бір бөлікте тұрған немесе аспаптың немесе өнеркәсіптік дайындалған қандай да бір бөлігі жасалған босатылған қаптамаларында, осы Қағидаларға 4-қосымшаның 2 және 3-бағандарында көрсетілген жеке заттар мен қаптамаларға арналған шектерден аспайтын белсенділікпен мынадай шарттар орындалады:

1) кез келген аспаптың немесе заттың сыртқы бетінің кез келген нүктесінен 10 см қашықтықтағы сәулелену деңгейі 0,1 мЗв/сағат (10 мБэр/сағат) аспауға тиіс;

2) әрбір аспапта немесе затта "Радиоактивті" (немесе "Radioactive") таңбасы болуы тиіс;

3) ЯМ, РАЗ радиоактивті емес компоненттерден жасалған қабықшамен толық жабылуы тиіс;

4) жалғыз функциясы ЯМ, РАЗ-ның ішіндегі нәрсе болып табылатын құрылғы өнеркәсіптік дайындалған аспап немесе зат ретінде қарастырылмайды.

82. ЯМ, РАЗ осы Қағидалардың 79-тармағында көрсетілгеннен өзге түрде, осы Қағидаларға 4-қосымшаның 4-бағанында көрсетілген шектен аспайтын белсенділікпен төмендегі шарттарды қамтамасыз ету кезінде босатылған қаптамаларда тасымалданады :

1) әдеттегі тасымалдау кезінде қаптаманың ішіндегі нәрсе сақталуы тиіс;

2) қаптамада ішкі бетіне ЯМ, РАЗ-ның бар-жоғы туралы ескерту қаптаманы ашу кезінде көрінетіндей "Радиоактивті" (немесе "Radioactive") таңбасы болуы тиіс.

83. Жалғыз ЯМ, РАЗ сәулеленбеген табиғи уран, сәулеленбеген азайтылған уран немесе сәулеленбеген табиғи торий болып табылатын өнеркәсіптік дайындалған зат, егер уранның сыртқы беті радиоактивті емес компоненттерден жасалған, металдан немесе қандай да бір басқа берік материалдан дайындалған қабықшамен жабылған жағдайда, босатылған қаптама ретінде тасымалдана алады.

3-параграф. ТМА және БРЛО материалдарын тасымалдауға қойылатын талаптар

84. ӨҚ-1, ӨҚ-2 немесе ӨҚ-3 түріндегі жеке қаптамадағы немесе затта, немесе заттар тобындағы ТМА және БРЛО материалдарының саны сақталмаған материалдан немесе заттан немесе заттар тобынан 3 м қашықтықтағы сыртқы сәулелену деңгейі 10 мЗв/сағат (1 бэр/с) аспайтындай жағдайда шектеледі.

85. Қаптамаларға, ТМА және БРЛО материалдарынан тұратын резервуарлар мен жүк контейнерлерін қоса алғанда, осы Қағидалардың 50 және 51 тармақтарында келтірілген ластану деңгейлеріне қойылатын талаптар таралады.

86. Осы Қағидалардың 85-тармағында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, ТМА және БРЛО материалдары осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес әдеттегі тасымалдау жағдайында қаптама ішіндегі нәрсе ағып кетпейтіндей және қаптама жиынтығы қамтамасыз ететін қорғаныс бүлінбейтіндей жағдайда қаптамаларға салынады.

87. ТМА-I және БРЛО-I тобындағы ТМА және БРЛО материалдары төмендегі шарттарды сақтау кезінде әдеттегі жағдайларда қаптамасыз тасымалданады:

1) тек табиғи радионуклидтерден тұратын кенді қоспағанда, барлық қаптамаланбаған материалдар, әдеттегі тасымалдау жағдайында көлік құралынан радиоактивті зат ағып кетпейтіндей немесе радиациялық қорғаныс бүлінбейтіндей жағдайда тасымалданады;

2) БРЛО-I қол жетімді және қол жетімсіз беткі қабаттарындағы ластану уыттылығы төмен бета-, гамма- және альфа-сәулелегіштер үшін 4 Бк/см^2 мәнінен және барлық басқа альфа-сәулелегіштер үшін $0,4 \text{ Бк/см}^2$ мәнінен аспайтын болса, тек БРЛО-I тасымалдау жағдайларын қоспағанда, әрбір көлік құралы ерекше пайдалану жағдайларында болады.

88. ТМА және БРЛО материалдары белсенділігінің шегі кез келген жеке көлік құралы үшін осы Қағидаларға 6-қосымшада келтірілген шектерден аспауға тиіс.

4-параграф. Транзиттік сақтау

89. Қаптамаларды, жүк контейнерлерін, резервуарлар мен көлік пакеттерін уақытша (транзиттік) сақтау жалпы мақсаттағы қоймаларда арнайы бөлінген орындарда және темір жол станциялары, порттар, әуенжай, жүк автостанцияларының қоймаларында арнайы жабдықталған орындарда жүзеге асырылады.

90. Уақытша (транзиттік) сақтау кезінде қаптама, жүк контейнерлері, резервуарлар мен көлік пакеттері осы Қағидаларға 17-қосымшаға сәйкес, фотосезгіш материалдар тұрған орындардан бөлек болуы тиіс.

91. Бөлінетін материалдардан тұратын қаптамалар, көліктік пакеттер және топтағы жүктік контейнерлер мөлшері, уақытша (транзиттік) сақтау кезінде бір жерде тұратын, осындай кез келген қаптамалар тобының, көліктік пакеттер немесе жүктік контейнерлер СБИ жалпы қосындысы 50 аспауы тиіс. Мұндай қаптамалардың, көлік пакеттерінің немесе жүк контейнерлерінің тобы мұндай қаптамалар, пакеттер немесе жүк контейнерлерінің басқа тобынан кемінде 6 м алыстатылуы тиіс.

92. Егер көлік құралында бірнеше қаптамалар топтары немесе жүктік контейнерде СБИ жалпы қосындысы 50-ден асса, онда сақтау бөлінетін ядролық материалдардан тұратын, өзге қаптамалар, көліктік пакеттер немесе жүктік контейнерлер топтарынан, немесе радиоактивті заттарды тасымалдауды жүзеге асыратын көлік құралдарынан оларды кем дегенде 6 м алыстатылу қамтамасыз етілуі қажет.

93. Осы Қағидаларға 12-қосымшаның нұсқауларын жүк контейнері немесе көлік құралында айрықша қолдану шартынан тыс үш КИ шектері жиынтықтарын сақтау кезінде, әртүрлі КИ-мен әртүрлі қаптамаларды бірге орналастырғандай, ЯМ, РАЗ мен РАҚ-тың әр түрлі қаптамасын бірге орналастыруға және тасымалдауға рұқсат етіледі.

Арнайы жағдайларда тасымалдау кезінде, арнайы жағдайларда ерекше ескертілген жағдайларды қоспағанда, қаптамаларды бірге орналастыруға жол берілмейді.

94. Қаптамаларды уақытша (транзиттік) сақтау қоймалары Қазақстан Республикасының өрт қауіпсіздігі саласындағы заңнамасына сәйкес өрт дабылы және өрт сөндіру, өрт кезінде адамдарды хабардар ету және эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықталады.

5-параграф. Бос көліктік қаптама комплектілерін тасымалдау

95. Бұрын ЯМ, РАЗ мен РАҚ-тан тұрған бос қаптама жинағы босатылған қаптама ретінде тасымалданады. Бұрын ЯМ, РАЗ мен РАҚ-тан тұрған бос қаптама комплектілерін тасымалдау кезінде мынадай талаптар орындалады:

1) қаптама жинағы тасымалдауға болатын күйде, мықтап жабылған және пломбаланған;

2) қаптама жинағының ішіндегі нәрсенің жалпы белсенділігі осы Қағидаларға 4-қосымшада көрсетілген босатылған қаптамалар үшін акивтілік шектері босатылған қаптамаларға арналған шамадан аспайды;

3) қаптама жинағының ішкі бетінің белгіленбеген радиоактивті ластану деңгейі осы Қағидалардың 50-тармағында көрсетілген мәннен 100 еседен аспайды;

4) қаптама жинағының сыртқы бетінің кез келген нүктесінде сәулелену деңгейі 5 мкЗв/сағат (0,5 мбэр/сағат) аспайды.

Жоғарыда көрсетілген талаптардан басқа, құрамына табиғи уран, сәулеленбеген азайтылған уран немесе сәулеленбеген табиғи торий кіретін қаптама комплектілері осы Қағидалардың 81-тармағының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

96. Осы Қағидалардың 95-тармағында көрсетілген талаптарды орындау кезінде заттаңбалар (қауіптілік белгілері) жабылады немесе алып тасталады.

97. Осы Қағидалардың 95-тармағының 2), 3), 4) тармақшаларында көрсетілген талаптарды орындамаған жағдайда, бос қаптама комплектілерін тасымалдау осы Қағидалардың талаптарын сақтау арқылы тиісті санаттағы қаптамаларды тасымалдау ретінде жүзеге асырылады.

98. Бос қаптама комплектілерін тасымалдау кезінде барлық жағдайларда осы Қағидалардың 50-тармағында көрсетілген мәндерден аспауға тиіс олардың сыртқы бетінің радиоактивті ластануының ең төмен деңгейін қамтамасыз ету қажет.

6-параграф. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты автомобиль көлігімен тасымалдауға қойылатын талаптар

99. Жалпы талаптарға қосымша ретінде осы Қағидалардың 65 – 98-тармақтарына сәйкес, автомобиль көлігімен тасымалдау кезінде осы Параграфтың талаптары орындалады.

100. ТМА-I немесе БРЛО-I қапталмаған материалдарын, беткі сәулелену деңгейі 2 мЗв/сағат (200 мбэр/сағат) артық және/немесе КИ 10-нан артық қаптамаларды тасымалдау тек ерекше пайдалану жағдайларында жүзеге асырылады.

101. Ерекше пайдалану жағдайларында тасымалданатын жүктер үшін сәулелену деңгейі мынадай шамалардан аспауға тиіс:

1) 10 мЗв/сағат кез келген қаптаманың немесе көлік пакетінің сыртқы бетінің кез келген нүктесінде және 2 мЗв/сағат асады, егер:

көлік құралының шанағы әдеттегі жағдайларда тасымалдау кезінде бөгде адамдардың қоршау ішіне кіруін болдырмайтын қоршаумен жабдықталған;

қаптаманы немесе көлік пакетін әдеттегі жағдайларда тасымалдау кезінде олардың көлік құралының ішінде өзгермейтіндей бекіту бойынша шаралар көзделген;

тасымалдау кезінде ешқандай тиеу немесе түсіру операциялары жүргізілмейді;

2) 2 мЗв/сағат жоғарғы және төменгі бетін қоса алғанда, көлік құралының сыртқы бетінің кез келген нүктесінде немесе ашық көлік құралы үшін көлік құралының сыртқы шетімен өтетін тік жазықтығының кез келген нүктесінде, жүктің жоғарғы бетінде және көлік құралының төменгі сыртқы бетінде;

3) 0,1 мЗв/сағат көлік құралының сыртқы бүйір бетінен пайда болған тік жазықтықтан 2 м қашықтықта кез келген нүктеде немесе егер жүк ашық көлік құралында тасымалданса, көлік құралының сыртқы шеті арқылы өтетін тік жазықтықтан 2 м қашықтықта кез келген нүктеде.

102. "II – САРЫ" немесе "III – САРЫ" санатындағы қауіптілік белгілері бар қаптамаларды, көлік пакеттерін немесе жүк контейнерлерін тасымалдайтын көлік құралдарында жүргізушіден, жүк тиеушіден және экспедитордан басқа адамдардың болуына жол берілмейді. II және III санаттағы қаптамалар мен көлік пакеттерін тасымалдайтын автокөлік құралының шанағында адамдардың, соның ішінде еріп жүретін персоналдың болуына жол берілмейді. Арнайы жабдығы жоқ автомобильде тасымалдау кезінде бұл қаптамалар мен көлік пакеттерін жүргізушінің кабинасынан алыстату қажет.

103. Босатылған қаптамаларды және I көлік санатының қаптамаларын арнайы жабдығы жоқ автомобильдерде, соның ішінде, жолаушылары жоқ жүк және жеңіл автомобильдерде тасымалдауға рұқсат етіледі. Мұндай қаптамалардың сыртқы бетінің кез келген нүктесінде сәулелену деңгейі 5 мкЗв/с-тан жоғары болуға жол берілмейді.

104. Жүргізуші және (немесе) жүкке ере жүретін адам (немесе жүкке еріп жүруге жауапты адам) осы Қағидалардың 4 параграфының 3-тармағының талаптары есебінен ілеспе құжатты және авариялық карточканы иеленуге міндетті.

105. Жүкті орналастыру және бекіту жүргізушінің және (немесе) жүкке еріп жүруге жауапты адамның бақылауымен жүргізіледі.

106. Жүкке еріп жүруге жауапты адам бөгде адамдардың жүгі бар автокөлік құралының жанында орналаспауын қамтамасыз етуге тиіс.

107. Осы Қағидаларға 15-қосымшаның 2, 3 немесе 4-суреттерінде келтірілген қауіптілік белгілерімен белгіленген қаптамаларды, көлік пакеттерін, резервуарларды немесе жүк контейнерлерін тасымалдау кезінде, автокөлік құралының екі сыртқы бүйір қабырғасында және сыртқы артқы қабырғасында осы Қағидаларға 15-қосымшаның 6-суретінде келтірілген белгілер орнатылады.

Егер жүк ТМА-І және БРЛО-І қапталмаған материалдарын немесе ерекше пайдалану жағдайларында тасымалданатын жүк БҰҰ-ның бір нөміріне жатқызылған бір заттан тұратын қапталмаған ЯМ білдірсе, онда БҰҰ-ның тиісті нөмірі қара сандармен кем дегенде 65 мм биіктігімен қойылады:

1) не осы Қағидаларға 15-қосымшаның 6-суретінде келтірілген белгінің төменгі жартысының ақ түсті аясында;

2) не осы Қағидаларға 15-қосымшаның 7-суретінде келтірілген белгіде биіктігі 65 мм-ден аспайтын қара әріптермен қойылады.

Осы тармақтың 2) тармақшасында көрсетілген нұсқаны пайдалану кезінде қосымша белгі автокөлік құралының шанағының екі бүйір қабырғасында және сыртқы артқы қабырғасында негізгі белгінің жанында бекітіледі.

7-параграф. ЯМ, РАЗ және РАҚ-ты теміржол көлігімен тасымалдауға қойылатын талаптар

108. Жалпы талаптарға қосымша ретінде осы Қағидалардың 65 – 98-тармақтарына сәйкес, жүкті теміржол көлігімен тасымалдау кезінде осы Параграфтың талаптары орындалады.

109. Жүкті тікелей бағыттағы поездарда тасымалдау қажет.

Жүк жөнелтушінің (жүк алушының) кірме теміржолдары мұндай поездарды толық құрамда қабылдауды және жөнелтуді, оларды құрастыруды және ажыратуды, маневрлік жұмыстарды қауіпсіз жүргізуді, сондай-ақ ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты тасымалдауға арналған арнайы вагондарды қауіпсіз өткізуді, вагондарды жабдықтауды және оларға техникалық қызмет көрсетуді қамтамасыз етуге тиіс.

110. Теміржол жылжымалы құрамына жүкті тиеу, орналастыру және бекіту тәсілдерін жүк жөнелтуші бекітеді және олар Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарында белгіленген жүкті теміржол көлігіне тиеу мен бекітудің техникалық шарттарына сәйкес келуі тиіс.

111. Уран және торий кенін вагондар мен жартылай вагондарда әдеттегі тасымалдау жағдайларында вагонға және қоршаған ортаға жүктің тиіп кетуін болдырмайтын ыдыстарда тасымалдау қажет.

112. Радиациялық жүктердің санына, қаптама массасына және көліктік индексіне байланысты вагондап, жабулы вагондарда (тежегіш алаңдарынсыз), брутто массасы 3 және 5 әмбебап теміржол контейнерлерінде, жүк алушылар мен жүк жөнелтушілердің мамандандырылған контейнерлерінде, жүк поездарында, сондай-ақ пошталық-жолжүк және жолаушылар поездарында аз тоннамен және ұсақ жөнелтулермен жүзеге асырылады. Қаптамаларды кез келген үйлесімде тұрақты тасымалдау үшін жүк жөнелтушілерге (жүк алушыларға) тиесілі арнайы жабдықталған вагондар (вагон-контейнерлер және т.б.) пайдаланылады.

113. Бетінде 2 мЗв/сағат (200 мбэр/сағат) артық сәулелену деңгейі бар және (немесе) КИ 10-нан артық қаптамаларды қоспағанда, барлық санаттағы қаптамаларды ұсақ және контейнерлік жөнелтулермен тасымалдауға жол беріледі. Қаптамалардың жиналуы осы Қағидалардың 47-тармағына сәйкес бақыланады.

114. Ерекше пайдалану жағдайларында тасымалдау кезінде сәулелену деңгейі осы Қағидалардың 101-тармағының 1) тармақшасына сәйкес қосымша шараларды қабылдау есебінен 101-тармақта көрсетілген шамалардан аспауға тиіс.

115. Теміржол жылжымалы құрамының бүйір қабырғаларында шет жақ қабырғаларын қоспағанда, осы Қағидалардың 107-тармағына сәйкес белгілер орнатылады.

Жекелеген жағдайларда, егер бұл тасымалдау сертификатында (сертификат-рұқсатында) көзделсе, теміржол жылжымалы құрамының сыртқы беттеріне радиациялық қауіптілік белгілерін орнатпауға жол беріледі. Мұндай тасымалдау міндетті тәртіппен персоналдың еріп жүруімен жүзеге асырылады.

Жол жүрісінде теміржол жылжымалы құрамына техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстар жүгі бар теміржол жылжымалы құрамының жанында теміржол жұмысшыларының өндірістік қажеттіліктен туындамаған жағдайда болу қажеттілігін болдырмауға міндетті еріп жүретін персоналдың бақылауымен ғана жүргізіледі.

116. Көліктік индекс сомасы 50-ден асатын кез келген санаттағы қаптамаларды, сондай-ақ қаптамалар тобын ұсақ және аз тонналы жөнелтулермен, әмбебап контейнерлерде, жолжүгімен және тікелей халықаралық қатынаспен тасымалдауға жол берілмейді.

117. Қысқа өмір сүретін нуклидтері бар (жартылай ыдырау кезеңі 15 тәулікке дейін) қаптамаларды және белгілі температуралық режимді сақтауды талап ететін қаптамаларды тасымалдауға қойылатын талап, жүк поездарымен тасымалдауға жол берілмейді. Мұндай қаптамаларды тасымалдау тек жолаушылар поезымен жүзеге асырылады.

118. Жиынтық вагонда басқа жүктермен бірге I санаттағы көлік қаптамаларын шектеусіз тасымалдауға, ал II және III – көлік индекстерінің сомасы 50-ден аспайтындай мөлшерде тасымалдауға рұқсат етіледі.

119. Бір вагонда ЯМ, РАЗ-ды басқа қауіпті жүктермен және айқындалмаған фотосезгіш материалдармен бірге тасымалдауға жол берілмейді.

120. Тек ЯМ, РАЗ жүктелген вагондарда осы Қағидалардың 123, 124-тармақтарының талаптарын сақтаған жағдайда, кез келген көлік санатының қаптамалары тасымалданады.

121. Бұл жағдайда маманның түсіру пунктіне дейін жүкке еріп жүру қажеттілігін жөнелтуші белгілейді.

122. ЯМ, РАЗ-ға еріп жүретін адамдар, көлікте оларды тасымалдау кезінде көліктегі халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесінің радиациялық бақылауды жүзеге асыратын өкілдеріне белгіленген талаптарға сәйкес орындалған көлік қаптамаларының және теміржол жылжымалы құрамының радиациялық сипаттамаларын өлшеу хаттамаларын көрсетуге міндетті. Жүкқұжатта "Жүк атауы" бағанында жөнелтуші "Ядролық материал", ЯМ, РАЗ-дың атауын, қаптаманың көліктік санатын, көліктік индексін және заттың беккерелмен (кюримен) белсенділігін көрсетеді. Жүкқұжаттың жоғарғы бөлігінде жөнелтуші "Радиоактивті" қызыл белгісін және егер радиациялық жүкте басқа қауіптілік түрлері болса, қосымша қауіптілік түрлері туралы белгіні қоюға міндетті. Бұл белгілерді станция қызметкерлері вагон парағына ауыстырады.

123. Радиациялық жүктерді тиеу, түсіру және сақтау тек жүк жөнелтушінің (жүк алушының) кірме жолдарында жүргізіледі және олардың күшімен және құралдарымен орындалады.

124. Ерекше пайдалану жағдайларында тасымалданатын 4-қауіптілік тобындағы III көлік санатының қаптамаларын тиеу және түсіру тек тиеу-түсіру механизмдерімен және жүк иелерінің күшімен ғана жүргізіледі.

125. Қаптамаларды жүк жөнелтуші вагон мен контейнердің сыртқы бетіндегі кез келген нүктедегі эквиваленттік сәулелену мөлшерінің қуаты 2 мЗв/сағат (200 мбэр/сағат), ал осы беттен 2 м қашықтықта 0,1 мЗв/сағат (10 мбэр/сағат) аспайтындай орналастырылады және қалқаланады.

126. Қаптамалар толығымен жүктелген вагондар жолаушылар вагонының, адамдары бар жүк вагондарының, тежеуіш алаңы бар немесе қауіпті, соның ішінде улы немесе жарылу қаупі бар жүк жүктелген вагондардың жанындағы поезд құрамында болмауға тиіс. Поезд құрамында қаптамалары бар вагондардың бар-жоғы туралы натурлық парақта "Радиоактивті" белгісі жасалады.

127. Жүк жөнелтуші жүкті тасымалдауға тапсырған күні жүк алушыға оның мекенжайына жөнелтілгені туралы мынадай мәліметтерді хабарлауға міндетті: жүк атауы, орын саны, радиациялық қаптамалардың массасы, жөнелтілген күні, жөнелту және вагон (контейнер) нөмірі.

128. Егер жүк станцияға жеткізудің белгіленген мерзімінде келмеген жағдайда, жүк алушы тасымалдаушының тағайындалу станциясындағы өкіліне жүкті қабылдау

туралы квитанцияның түпқұжатын немесе жөнелту станциясының анықтамасын көрсетеді. Тасымалдаушының тағайындалу станциясындағы өкілі жүктің тағайындалу станциясына келмегендігіне көз жеткізеді және жүктің тасымалдауға қабылданғаны туралы көрсетілген квитанцияның түпнұсқасы екендігін тексеру үшін тасымалдаушының жөнелту станциясындағы өкілін сұратады. Тасымалдаушының жөнелту станциясындағы өкілі мұндай сұрау салуды алғаннан кейін, бір тәулік мерзімде жүк қағазының барлық бағандарындағы мәліметтерді жүкті жөнелтуге қабылдау кітабына сәйкес көрсетіп, жүктің тасымалдауға қабылдануын растап жауап береді. Көрсетілген құжаттардың түпнұсқалығы расталған жауап алғаннан кейін тасымалдаушының тағайындалу станциясындағы өкілі ұсынылған квитанцияда немесе жөнелту станциясының анықтамасында "Жүк келген жоқ" деген белгі соғады және аталған жазбаны тағайындалу станциясындағы тасымалдаушының күнтізбелік мөрқалпымен және өзінің қолымен растайды.

129. Тасымалдаушы жүк жөнелтушілерге, жүк алушыларға, өзге заңды және жеке тұлғаларға тиесілі немесе олармен жалға алынған вагондар, контейнерлер жоғалған жағдайда, жүк жөнелтуші, жүк алушы жүкті тасымалдауға қабылдау туралы квитанциядан басқа вагондарға, контейнерлерге оларға өздерінің меншік құқығын немесе жалға алу құқығын, вагондардың, контейнерлердің қалдық құнын, зақымдану фактісін және мөлшерін растайтын құжат ұсынады.

Жүкті қабылдау туралы квитанцияда көрсетілген мерзімде келмеген жүкті іздестіру жүк алушының арызы бойынша тасымалдаушы жүргізеді.

130. Жүкті іздестіру туралы талаптың негізділігін растау үшін жүк алушы жүкті тасымалдауға қабылдау туралы квитанцияны, ал ол болмаған жағдайда – мына құжаттардың біреуін: егер аталған құжаттарда жүктің түрі, тиеу датасы, жөнелту станциясы, тағайындалу станциясы, жүк тасымалдауға тапсырылған жүк қағазының нөмірі және вагонның (вагондап жөнелтілімде) нөмірі немесе жүкті контейнермен жөнелткенде - контейнердің нөмірі туралы деректері болса, жеткізушінің шот-фактурасын (түпнұсқада немесе көшірмесін), жеткізушінің (жүк жөнелтушінің) шот-фактураны алмастыратын құжатын тапсырады.

Электрондық жүк құжаты қолданылған қағазсыз технология бойынша тасымалданатын жүк жүкті қабылдау туралы квитанцияда көрсетілген жеткізу мерзімінде келмеген жағдайда, жүк алушы тасымалдаушыға жүкті іздестіру туралы талап қояды. Ол үшін жүк алушы тасымалдаушының тағайындалу станциясындағы өкіліне жазбаша арыз береді, онда электрондық жөнелтілімнің нөмірін және жөнелту станциясын көрсетеді. Жүкті іздестіру тасымалдаушының ақпараттық жүйесі арқылы жүргізіледі.

131. Тасымалдаушының өкілі қаптама пломбасының тұтастығы бұзылғаны немесе қаптаманың бүлінгені анықталған жағдайда, қаптама ашылмаған және оның ішіндегі нәрсе тексерілмеген күйінде жалпы нысандағы акт жасалады және жүк жөнелтушіге,

көліктегі халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саласындағы мемлекеттік орган ведомствосының аумақтық бөлімшесіне және ішкі істер органына дереу хабар беріледі. Қаптамалар мұндай жағдайларда тек жүк алушының көзінше ашып, тексеріледі.

132. Тек ЯМ, РАЗ жүктелген вагонды немесе әмбебап контейнерлерді түсіргеннен кейін жүк алушы вагондар мен контейнерлерге радиометрлік тексеру жүргізуге (алынатын ластану болмауы тиіс) және радиациялық қауіптілік белгілерін алып тастауға міндетті.

Гигиеналық норматив деңгейінен асатын ластану анықталған жағдайда, қатерсіздендіру жүргізіледі. Вагондар мен контейнерлерде белгіленбеген ластанудың болмағаны туралы жүк алушы станцияға анықтама береді. Анықтама берілгенге дейін вагондар жүк алушыда тұрып қалады.

Вагондарды қатерсіздендіруге және осы себептен олардың тұрып қалуына байланысты шығындарды осы ластануға кінәлі ұйым белгіленген тәртіппен көтереді.

133. Тасымалдау және сақтау кезінде қаптамалар ыдыста көзделген манипуляциялық белгілерге сәйкес келетін қалыпта орнатылады. Орнықтылығын қамтамасыз ету үшін жүк жөнелтуші оны вагонның немесе контейнердің ішіне мықтап бекітеді.

134. Қаптамаларды басқа жүктермен бірге бір контейнерге жүктеуге жол берілмейді . Контейнер ішіндегі радиациялық жүкті жүк жөнелтуші мықтап бекітеді (кергіні, шарықты, тіреуді, амортизациялайтын және басқа да материалдарды пайдалану арқылы).

135. Қаптамаларды жүктегеннен кейін жүк жөнелтуші өлшеу арқылы әмбебап контейнердің сыртқы бетінің және одан 1 м қашықтықта эквиваленттік сәулелену мөлшерінің қуатын анықтайды және максималды өлшеу деректері арқылы контейнердің көліктік санатын белгілейді. Контейнерде ЯМ, РАЗ бар қандай қаптаманың орналасуына қарамастан, жүк жөнелтуші контейнердің сыртқы бетінің және одан 1 м қашықтықта эквиваленттік сәулелену мөлшерінің қуаты III көліктік санат (3-қауіптілік тобы) қаптамалары үшін белгіленген шамадан аспайтындай, ал контейнерлерге жүктелген көліктік индекс сомасы 50-ден аспайтындай жағдайларды қамтамасыз етеді.

136. Белгіленген көліктік санатты жүк жөнелтуші жүкқұжатта көрсетеді, ал контейнердің сыртқы бүйір қабырғаларына және артқы қабырғалары мен төбесіне көліктік индекс сомасы көрсетілген көліктік санатқа сәйкес келетін қауіптілік белгісін жапсырады.

137. Контейнердегі радиациялық жүктің массасы контейнердің жүккөтергіштігінен аспауға тиіс.

138. Қаптамалар салынған контейнерді тиеу, әдетте, жүріс жолында іріктеусіз еретін вагондарға жүргізіледі. Мұндай контейнерлер тежегіш алаңы жоқ вагонның ортаңғы бөлігіне орнатылады.

139. Қаптамалары бар контейнерлер толығымен жүктелген вагондар осы Қағидалар 123, 124-тармақтардың талаптарын қанағаттандыруға тиіс.

140. II және III көліктік санаттарға (2 және 3 қауіптілік тобы) теңестірілген қаптамалары бар әмбебап контейнерлерді контейнерлері бар айқындалмаған фотосезгіш материалдармен бір вагонға тиеуге жол берілмейді.

141. Жөнелту, жеткізу немесе іріктеу пункттеріндегі контейнер алаңдарында I көлік санатындағы қаптамаларға теңестірілген контейнерлерден басқа, радиациялық жүктері бар контейнерлер айқындалмаған фотосезгіш материалдар жүктелген контейнерлерден кемінде 5 м қашықтықта орналастырылады.

142. Жүк вагонында бір мезгілде тасымалданатын I көліктік санаттағы радиациялық қаптамалардың санына шек қойылмайды. Тасымалдау жүріс жолында қайта тиеусіз жүзеге асырылады.

143. Қаптамалардың II және III санатты ұсақ партиялары, егер:

1) қаптамалардың сыртқы бетінде алып тасталатын радиоактивті ластану болмаса, ал жалпы ластану шамасы гигиеналық нормативтерде белгіленген шектерде болса;

2) II және III санатты қаптамалардың жалпы саны көліктік индекс сомасы 10-нан аспайтындай болса;

3) адамдар үнемі болатын жүк вагонындағы эквиваленттік сәулелену мөлшерінің қуаты 0,01 мЗв/сағат (1 мбэр/сағат) аспаса;

4) жөнелтуші мен алушының құралдарымен механикаландырылған тәсілмен тиеу және түсіру кезінде бір қаптаманың максималды мөлшері 165 кг-дан, қолмен тиеу кезінде 50 кг-дан аспаса;

5) бір қаптаманың минималды брутто массасы 10 кг, ал мөлшері 0,2 x 0,2 x 0,2 м кем болмаса жолжүгімен тасымалдауға қабылданады.

144. Массамы 50 кг-дан артық жеке орындары бар жөнелтулер, жеткізу станциясында поезд кестеге сәйкес кемінде 5 минутқа тұрақтаған жағдайда ғана қабылданады.

145. Жүк алушы жолаушылар поезы келер кезде өзіне жіберілген радиациялық жүкті алып кету үшін келуге міндетті. Жүк алушы келмеген жағдайда радиациялық жүк жүк вагонынан жүк қоймасына тиеледі. Станция бастығы бір мезгілде осы Қағидалардың 124-тармағына сәйкес шараларды қабылдайды.

146. Тасымалдауға рұқсат етілген қаптамаларды жүк жөнелтуші поезд кететін күні поезд кеткенге дейінгі 2 сағаттың ішінде жеткізеді. Қаптамаларға еріп жүретін адам станция бастығына алдын ала келуге және қаптамаларды тасымалдау тапсырылғанын растайтын құжаттарды көрсетуге міндетті. Құжаттарда, сондай-ақ жөнелту және жеткізу пункттері, қаптама санаттары, орын саны және қаптама массасы көрсетіледі.

147. Ішінде ЯМ, РАЗ болған бос көліктік қаптама комплектілері тазартылады және олардың сыртқы беттерінде ЯМ, РАЗ алынатын ластану болмауға тиіс. Жалпы

радиоактивті ластану, бұл ретте гигиеналық нормативтерде көрсетілген мәндер шегінде болуы тиіс. Оларды тасымалдау жалпы негіздерде шектеусіз жүзеге асырылады.

148. Қорғаныс контейнерінің ішінде ЯМ, РАЗ-мен ластанған (ашылған ампулалар немесе пеналдар, мақта және т.с.с.) материалдар болмауға тиіс, ал контейнердің сыртқы бетінен 0,1 м қашықтықтағы эквиваленттік сәулелену мөлшерінің қуаты 1 мкЗв/сағат (0,1 мбэр/сағат) аспауға тиіс. Контейнерді жүк жөнелтуші жабады, пломбалайды және ол радиациялық қауіптілік белгісіз сыртқы қаптамаға салынады.

149. Бос ыдысты жөнелтуші "Жүк атауы" бағанында "Радиоактивті заттан босатылған ыдыс тазартылған және қауіпсіз" деп көрсетеді.

150. Радиациялық жүктерді үнемі қабылдайтын және жөнелтетін, сондай-ақ оларды уақытша сақтауды жүзеге асыратын жүк жөнелтушінің (жүк алушының) кірме жолдарында жалпы пайдалану қоймаларында ауданы кемінде 10 м² арнайы орындар бөлінеді және қоршалады. Бөлінген орынды қоршау кірпіштен немесе бетоннан жасалады және оның биіктігі 2 м-ден кем болмауға тиіс. Қабырғаға осы Қағидаларға 15-қосымшаның 5-суретінде келтірілген радиациялық қауіптілік белгісі жасалады. Қойманың осы бөлігіне бөгде адамдардың кіруіне жол берілмейді.

151. I, II, III көліктік санаттағы радиациялық қаптамаларды жүк жөнелтушінің (жүк алушының) кірме жолдарындағы қоймаларда ғана төмендегі шарттарды сақтау кезінде басқа жүктермен бірге уақытша сақтауға рұқсат етіледі:

1) көліктік индекс сомасы 50-ден аспаған жағдайда, қаптамалар осы мөлшерде бір мезгілде сақталады;

2) қаптамаларды сақтауға арналған орын айқындалмаған фотосезгіш материалдардан, сондай-ақ жолжүктен осы Қағидаларға 17-қосымшаға сәйкес қашықтықта орналастырылуға тиіс;

3) қаптамалар сақталатын қойманың сыртқы бетіндегі сәулелену мөлшері 3 мкЗв/сағат (0,3 мбэр/сағат) аспауға тиіс.

152. Станциядан тысқары жердегі эквиваленттік мөлшер қуаты осы жер аясынан 0,3 мкЗв/сағат (0,03 мбэр/сағат) аспауға тиіс.

153. Радиациялық жүктерді ауық-ауық қабылдайтын және жөнелтетін станцияларда соңғыларын уақытша сақтауға осы Қағидалардың 151-тармағының талаптарын сақтау кезінде рұқсат етіледі.

154. Ерекше пайдалану жағдайларында тасымалданатын III көліктік санаттағы (4-қауіптілік тобы) қаптамаларды теміржол станциясының аумағында сақтауға болмайды.

155. Еріп жүретін персонал, соның ішінде күзет жүктен оқшауланған қызметтік бөлмелерде немесе осы мақсаттарда арнайы жабдықталған жеке вагондарда орналасуы тиіс;

156. Бөлінетін ядролық материалдармен жүктелген теміржол құрамы бар маневрлер ерекше сақтықпен жүргізіледі. Сұрыптау төбешіктерінде мұндай вагондары бар

маневрлер соққысыз және кенеттен тоқтатусыз ерекше сақтықпен жүргізілуі тиіс. Мұндай вагондар мен арнайы жылжымалы құрамды басқа вагондармен немесе локомотивпен тіркеу жылдамдығы 3 км/сағ. аспауы тиіс. Оларды сұрыптау төбешігінен өткізу локомотивпен ғана жүргізілуі тиіс.

157. Жүк алушы келген бөлінетін ядролық материалдары бар теміржол жылжымалы құрамын кешіктірмей қабылдауды қамтамасыз етуге міндетті.

158. Көлік қаптамасы жинағының құрылымы тасымалдау кезінде жинақтың орнықтылығын, тиеудің техникалық шарттарына сәйкес келетін сенімділігін, теміржол жылжымалы құрамында оны бекітуді, вагон еденіне 2200 кгс/м² аспайтын, ал әмбебап контейнер еденіне 1000 кгс/м² аспайтын жүктемені қамтамасыз етуге тиіс.

8-параграф. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ты теңіз және өзен флотының кемелерінде тасымалдауға қойылатын талаптар

159. Жалпы талаптарға қосымша ретінде, осы Қағидалардың 65 – 98-тармақтарына сәйкес жүкті теңіз және өзен флотының кемелерінде тасымалдау кезінде осы параграфтың талаптары орындалады.

Бұдан басқа, жүкті теңіз кемелерімен тасымалдау кезінде Халықаралық теңіз ұйымы қабылдаған түзетулері бар Теңізде адам өмірін қорғау жөніндегі халықаралық конвенцияның және түзетулері бар Кемелердегі қаптамадағы пайдаланылған ядролық отынды, плутонийді және жоғары радиоактивті қалдықтарды қауіпсіз тасымалдау жөніндегі халықаралық кодекстің талаптары орындалады.

160. Жүк және жүк-жолаушылар теңіз және өзен кемелерінде I, II және III санаттағы қаптамаларды тасымалдауға рұқсат етіледі. Беткі қабатының сәулелену деңгейі 2 мЗв/сағат асатын қаптамалар немесе көлік пакеттері кеме бортында ерекше пайдалану жағдайларында немесе арнайы жағдайларда тасымалданады.

161. ЯМ, РАВ салынған қаптама комплектілері орналасқан орындар осы Қағидаларға 15-қосымшаның 6-суретіне сәйкес радиациялық қауіптілік белгісімен белгіленеді. Бұл орындар фотосезгіш материалдары бар жүктер орналасқан жүк орындарынан осы Қағидаларға 17-қосымшада көрсетілгеннен аз қашықтықта орналасуға тиіс.

162. Жүкті тасымалдауға тапсыру кезінде жүк жөнелтуші тасымалдаушыға төмендегілер көрсетілген рәсімделген жүк тиеу ордерін ұсынады:

ЯМ, РАЗ мен РАҚ атауы;

оның белсенділігі;

КИ (жиынтық және жеке қаптамалардың);

СҚИ (жиынтық және жеке қаптамалардың);

ТМА және БРЛО материалдарына арналған топ белгісі;

массасы (жиынтық және жеке қаптамалардың);

осы Қағидалардың 65-тармағында атап өтілген басқа да деректер.

Тасымалдауға қысқа өмір сүретін изотоптарды жіберу кезінде, қажет болған жағдайда, жүк жөнелтуші жүк тиеу ордерінде жүктің жолдағы рұқсат етілген мерзімін көрсетеді.

163. Жүк жөнелтуші, егер өзгесі жүк тиеу ордерінде немесе басқа көлік құжаттарында ескертілмесе, жүкті кеме жөнелтілгенге дейінгі 2 сағаттан кешіктірмей портқа әкеліп, қаптаманы жөнелтуге бере алады.

164. Еріп жүретін персонал көліктегі халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган ведомствосы аумақтық бөлімшесінің өкілдеріне олардың талап етуі бойынша жүк жөнелтуші (жүк алушы) жасаған дозиметрлік өлшеу хаттамаларын ұсынуға міндетті.

165. Жүк жеткізу портына келіп жеткеннен кейін порт капитаны бұл туралы порт аумағынан қысқа мерзімде жүкті шығаруға міндетті болатын жүк алуға дереу хабарлайды.

166. Босатылған қаптамалар мен I санаттағы қаптамаларды жолаушылар теңіз және өзен кемесінің жеке каютасында еріп жүретін адаммен қол жүгімен тасымалдауға рұқсат етіледі. Мұндай жүктің каютадағы жалпы массасы 200 кг-дан аспауға тиіс.

Қаптамаларға еріп жүретін адам порт капитанына алдын ала келуге және көрсетушіге қаптамаларды тасымалдау тапсырылғанын растайтын құжаттарды көрсетуге міндетті. Құжаттарда сондай-ақ жөнелту және жеткізу пункттері, қаптама санаты, орын саны және қаптама массасы көрсетіледі.

9-параграф. ЯМ, РАЗ-ды әуе көлігімен тасымалдауға қойылатын талаптар

167. Жалпы талаптарға қосымша ретінде, осы Қағидалардың 65 – 98-тармақтарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтық авиация саласындағы заңнамалық талаптарға сәйкес, ЯМ, РАЗ-ды әуе көлігімен тасымалдау кезінде осы параграфтың талаптары орындалады.

168. Жолаушылар және жүк әуе көлігінде I, II және III санаттағы қаптамалар тасымалдана алады. Экипаж бен жолаушылар үнемі болатын орындарда қаптамалардан сәулелену мөлшерінің қуаты гигиеналық нормативтерде көрсетілген шамадан аспауға және осы Қағидалардың 174-тармағына сәйкес регламенттелуге тиіс.

169. ЯМ, РАЗ-ды жолаушылардың жолжүгінде тасымалдауға жол берілмейді.

170. Жолаушылар әуе кемелерінің бортында В(М) түріндегі қаптамаларды және ерекше пайдалану жағдайындағы жүктерді тасымалдауға жол берілмейді.

171. Әуе көлігімен В(М) түріндегі қаптаманы желдету немесе артық қысымды азайту арқылы, қосымша суыту жүйесі арқылы сыртқы суытуды талап ететін қаптамаларды, тасымалдау кезінде эксплуатациялық бақылауды талап ететін қаптамаларды және сұйық пирофорлы материалдардан тұратын қаптамаларды тасымалдауға жол берілмейді.

172. Бетінде сәулелену деңгейі 2 мЗв/сағ артық қаптамалар немесе көлік пакеттерін арнайы жағдайларда тасымалдау жағдайларын қоспағанда, әуе көлігімен тасымалдауға жол берілмейді.

173. ЯМ-ды әуе кемелерімен тасымалдау мүмкіндігіне қарай тікелей рейспен жүргізіледі. РАЗ-ды әуе кемелерімен тасымалдау мүмкіндігіне қарай тікелей рейспен және минималды отырғызу мүмкіндігімен жүргізіледі.

174. ЯМ, РАЗ экипаж, еріп жүрушілер мен жолаушылар үнемі болатын жерлерден айтарлықтай мүмкін қашықтықта орналастырылады.

175. Қаптамаларды жолжүгі бөліктерінде тасымалдау кезінде олар қол жүгінен осы Қағидаларға 17-қосымшаға сәйкес қашықтықта алыстатылады.

176. Қаптамаларды әуе кемелерінде тасымалдау кезінде жалпы массасы мен жиынтық КИ әрбір жекелеген жағдайда тасымалдаушымен келісіледі.

177. Көлік құралдарының еденінің ауданына рұқсат етілгеннен артық үлесті жүктеме түсетін қаптамаларды тасымалдау кезінде жүктемені жүктен бөлетін арнайы құралдар пайдаланылады.

178. Тасымалдауға массасы 90 кг-дан асатын (әрқайсысы) бір немесе бірнеше қаптаманы беру кезінде жүк жөнелтуші оларды тиеу және түсіру тәртібін тасымалдаушымен келіседі.

179. Массасы 50 кг-дан асатын қаптамаларда, көлік пакеттерінде, жүк контейнерлері мен резервуарларда салмақ түсетін жерге сумен жуылып кетпейтін белгі қойылады.

180. Егер ЯМ, РАЗ төмен (-40°C дейін) немесе жоғары ($+55^{\circ}\text{C}$ дейін) температураларда, сондай-ақ төмен (5 кПа дейін) қысымда тасымалдауға болмайтын жағдайда, жүк жөнелтуші мұны жүк жүкқұжатында "Ерекше белгілер" бағанында және санат заттаңбасында белгілейді, сондай-ақ бұл жағдайларды тасымалдаушымен келіседі. Егер бұл жағдайлар қамтамасыз етіле алмаса, жүк тасымалдауға қабылданбайды.

181. ЯМ, РАЗ-ды әуе көлігімен тасымалдау біржолғы өтінім негізінде жүзеге асырылады. Жүк жөнелтуші тасымалдаушыға ұсынатын өтінімде осы Қағидалардың 65-тармағына сәйкес ақпарат көрсетіледі.

182. ЯМ, РАЗ-ды жеткізу:

1) тиісті ЯМ, РАЗ салынған қаптамалар сақталатын пункттері бар әуежайларда әуе кемесінің ұшуына дейінгі 3 сағаттан кешіктірмей;

2) мұндай қоймасы жоқ әуежайларда әуежай басшысы белгілеген уақытқа қарай жүргізіледі.

Жүк әуе кемелеріне, оның ішінде арнайы бөлінген кемелерге тиеу үшін жеткізу уақыты әуежай басшысымен келісіледі.

183. Қолайсыз метеорологиялық жағдайларға немесе ЯМ, РАЗ-ды жеткізу пунктіне жүк жөнелтуші көрсеткен мерзімде (өтінімде немесе жүк жүкқұжатында) жеткізу

мүмкін болмаған басқа себептерге байланысты рейс тоқтаған жағдайда, әуежай басшысы жүк жөнелтушіге ЯМ, РАЗ-ды әуежайдан шығару қажеттілігі туралы уақтылы хабарлауға және қайта тасымалдау уақытын хабарлауға міндетті.

184. ЯМ, РАЗ-ды тасымалдауға жүк жөнелтуші қауіпті жүкті тасымалдау үшін пайдаланылатын жүк жүкқұжатын (диагональ бойында қызыл жолағы бар) толтырады.

Жүк жүкқұжаттарында (жоғарғы жағында) "Радиоактивтілік" мөртабаны қойылады. Қысқа өмір сүретін изотоптарды тасымалдау кезінде жүкқұжаттың жоғарғы жағында жүк жөнелтуші "Қысқа өмір сүретін изотоптар. Жеткізу мерзімі... сағат" сөздері жазылған қызыл мастикамен мөртабан басады.

185. III санаттағы қаптамаларды тиеу (түсіру) алдында әуежай әкімшілігі немесе радиациялық қауіпсіздікке жауапты адам инженерлік-авиациялық қызмет қызметкерлеріне хабарлауға, әуе кемесінің экипажына және тиеуді жүргізетін қызметкерлерге қаптамалармен жұмыс істеу тәртібі туралы нұсқау беруге және оларға қандай орында және экипаж, жолаушылар үнемі болатын жерден жолжүк, қол жүгі, сондай-ақ фотосезгіш материалдары бар жүктердің қандай қашықтықта орналасуын, олардың қалай және немен бекітілетінін нақты көрсетуге міндетті. Арнайы бөлінген әуе кемелеріне тиеу (түсіру) кезінде бұл нұсқаулар жүк жөнелтушінің нұсқаулары есебінен орындалады.

186. Арнайы бөлінген әуе кемесін түсіргеннен кейін жүк жөнелтуші сәулелену мөлшерінің қуатын "Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитариялық - эпидемиологиялық талаптар" Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 155 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10671 болып тіркелген) гигиеналық нормативтерге сәйкестігіне өлшейді. Өлшеу нәтижелері жүк жөнелтуші жіберген дозиметрист және әуежайды радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге жауапты адам қол қоятын актімен ресімделеді.

187. РАЗ жаппай жөнелтілетін және жеткізілетін әуежайларда қаптамаларды, көлік құралдарын, персонал мен жұмыстарды жүйелі радиациялық бақылау қамтамасыз етіледі.

188. ЯМ-ды тасымалдау жүк жөнелтушінің (жүк алушының) еріп жүретін персоналымен ғана жүзеге асырылады.

5-тарау. Радиациялық бақылау

189. ЯМ, РАЗ-ды тасымалдау кезіндегі радиациялық бақылауды:

1) жүк пен бос қаптама комплектілерін жөнелту алдында (әрбір жөнелту алдында) жүк жөнелтуші;

2) жүк пен бос қаптама комплектерін қабылдау кезінде (әрбір қабылдау кезінде) жүк алушы;

3) егер оқиға немесе авария орын алса, тасымалдаушы немесе жүріс жолда жүкке еріп жүретін адам жүзеге асырады.

190. Жүк жөнелтуші (жүк алушы) жүзеге асыратын радиациялық бақылауды радиациялық қауіпсіздік қызметі немесе жүк жөнелтуші (жүк алушы) арнайы тағайындаған адам жүзеге асырады. Радиациялық бақылау нәтижелерін жүк жөнелтуші (жүк алушы) тасымалдаушыға оның талабы бойынша ұсынады.

191. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ды тасымалдау процесі:

1) көлік құралдарының және жүктің радиациялық параметрлерінің осы Қағидаларда регламенттелген мәндерге сәйкестігін;

2) кез келген оқиғалар мен авариялық жағдайларды қоса алғанда, тасымалдау процесіндегі жүктердің радиациялық параметрлерінің өзгеруін;

3) тасымалдау барысында жұмыстарды орындайтын адамдардың сәулелену деңгейін және халық арасынан шыққан адамдардың мүмкін сәулелену деңгейін анықтау үшін радиациялық бақылаумен тексеріледі.

192. Радиациялық бақылау:

1) жүк (көлік құралының) үстіндегі, одан түрлі қашықтықтағы, сондай-ақ персонал, күзет және азаматтық халық болатын орындарда нейтронды сәулелену және гамма-сәулелену мөлшерінің қуатын бақылаудан;

2) жүктің (көлік құралының) сыртқы бетіндегі радиоактивті ластануды, жүкті түсіргеннен кейін көлік құралдарының ішкі бетін бақылаудан;

3) жүк жөнелтуші жөнелту алдында бос көлік құралдарының, қаптама комплектілерінің, көлік пакеттерінің, жүк контейнерлерінің сыртқы және ішкі беттерінің радиоактивті ластануын өлшеуден;

4) жүкті тасымалдайтын персоналдың, күзеттің сәулеленуі мен радиоактивті ластануының дербес мөлшерін бақылаудан тұрады.

193. Радиациялық бақылау нәтижелері бойынша:

1) радиациялық қорғауды оңтайландыру;

2) тасымалдау кезінде персоналдың мүмкін сәулеленуімен байланысты жұмыстарды жүргізу регламентін анықтау (нақтылау);

3) ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ды тасымалдауға байланысты сәулеленетін адамдардың санатын анықтау;

4) радиациялық авария кезінде араласу туралы шешімді қабылдау жүзеге асырылады.

6-тарау. Ядролық физикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету

194. ЯМ-ды тасымалдау кезінде ядролық физикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін Ядролық материалды физикалық қорғау туралы конвенцияның және Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 8 ақпандағы № 40 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13498

болып тіркелген) Ядролық материалдарды және ядролық қондырғыларды физикалық қорғау қағидаларының ядролық материалдар мен ядролық қондырғыларды физикалық қорғау жөніндегі талаптарын басшылыққа алу қажет.

7-тарау. ЯМ, РАЗ мен РАҚ-ды тасымалдау кезінде авариялар болған жағдайдағы іс-шаралар

195. Авариялар деп көлік құралына және қаптамаға олардың бүлінуіне немесе толық бұзылуына әкеп соқтыратын регламенттелмеген механикалық, жылу немесе бір мезгілде механикалық және жылу әсерлерімен сүйемелденетін шұңқырларды, ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ тасымалдау кезіндегі авариялық жағдайлар, сондай-ақ радиациялық қауіптіліктің артуына әкеп соқтыратын қаптама комплектілерінің ақаулығы нәтижесінде туындайтын авариялық жағдайлар түсініледі. Мұндай жағдайларға: тиеу-түсіру жұмыстары кезінде қаптамалардың зақымдануы, авария салдарынан қаптамалардың зақымдануы (бұзылуы), өрт салдарынан қаптамалардың зақымдануы (бұзылуы) жатады.

Авария нәтижесінде туындайтын радиациялық қауіптілік дәрежесін жедел бастапқы айқындау және аварияның тиісті бастапқы шараларын қабылдау үшін авариялар қауіптіліктің үш санатына бөлінеді:

1) I санаттағы авариялар – механикалық әсер ету нәтижесінде ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ жүгі көрінетін зақым алмаған немесе көлік құралына бекітудің жекелеген элементтерінің шамалы зақымдануы, әлсіреуі немесе үзілуі болған немесе жүк үй-жайынан немесе көлік құралынан тыс өрт салдарынан жүк шағын жылу әсеріне (отпен тікелей байланыссыз) ұшыраған кездегі авариялар;

2) II санаттағы авариялар – қаптаманың айтарлықтай механикалық зақымдануы (ажырауы, бекітуден үзілуі, майысуы) болған немесе жүк үй-жайында жойылған өрттің нәтижесінде қаптаманың лак-бояу жабындарының жануы орын алған авариялар;

3) III санаттағы авариялар – нәтижесінде орамдар өрт жалынында болатын немесе қауіпті қасиеттер білінетін дәрежеге дейін жойылған авария (ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ шашыраңқы, радиоактивті зақымдану аймағы пайда болған).

196. Аварияның санатын алғашқы анықтауды көлік бастығы (оның көмекшісі) автокөлікті немесе теміржол вагондарын және радиоактивті материалдары бар қаптамаларды көзбен қарап тексеру негізінде, ал олар істен шыққан жағдайда – авария орнына шығатын азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның жауапты өкілі (темір жол тасымалы жағдайында – темір жол көлігіндегі қолданыстағы нұсқаулықтарға сәйкес авария орнына шығатын темір жолдың жауапты өкілі) жүргізеді. Өрттер кезінде аварияның санаты өрт жойылғаннан (тоқтатылғаннан) кейін түпкілікті айқындалады. Өртті жою жөніндегі іс-қимылдар тәртібі 18 және 19-қосымшаларда келтірілген.

197. Аварияның санатын айқындау және радиоактивті материалдармен бірінші кезектегі іс-қимылдарды орындау кезінде жүкке ілесіп жүретін персонал (авариялық-құтқару құралымы) басшылығының (және теміржол тасымалы жағдайында

темір жол персоналы басшылығының) өкілдері авариялық карточканы басшылыққа алуы қажет. Радиоактивті материалдарды темір жол және автомобиль көлігімен тасымалдау кезіндегі авариялық карточкалардың үлгілері тиісінше 20 және 21-қосымшаларда келтірілген.

198. I санаттағы авариялар кезінде аварияның зардаптарын жою авариялық карточканың талаптарына сәйкес жүргізіледі, жүк пен көлік құралдарындағы радиациялық қауіптілік заттаңбалары мен белгілеріне сәйкес ақпарат назарға алынады.

II және III санаттағы авариялар кезінде авариялық карточканың талаптарын ескере отырып, мынадай жұмыстар жүргізіледі:

1) өміріне қауіп төніп тұрған адамдарды құтқару және зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету;

2) өрт туындаған жағдайда оны сөндіру;

3) авария туралы ақпарат беру;

4) радиациялық қауіптілік көздеріне бақылау орнату және радиоактивті ластанудың таралуын болдырмау болып табылады;

5) адамдарды қауіпті аймақтан авариялық карточкаға және жүкке ілесіп жүретін адамның нұсқауларына сәйкес қашықтыққа шығару. Авариялық карточка және жүкке ілесіп жүретін адамдар болмаған кезде мамандар келгенге дейін адамдарды жел жағына 100-200 м қашықтыққа шығару керек;

6) қауіптілік туралы ескертетін белгілерді орнату;

7) авария аймағын қоршауды ұйымдастыру және қажет болған жағдайда жүкті қосымша күзетуді ұйымдастыру;

8) апат болған жерде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету;

9) жүкті көзбен қарап тексеру және авариялық карточкаға сәйкес авария туралы нақтыланған ақпаратты беру;

10) аварияның зардаптарын жою және оның зардаптарын кеңейтуді болғызбау жөнінде бастапқы кезек күттірмейтін шаралар қолдану болып табылады;

11) авария (сәулелену, ластану) кезінде радиациялық әсерге ұшырауы мүмкін адамдарды есепке алу және оларды тиісті аппаратурасы бар радиациялық бақылау жөніндегі мамандар келгенге дейін ұстау (стационарлық медициналық мекемеде жедел медициналық көмек талап етілетін адамдарды қоспағанда);

12) радиациялық жағдайды бақылау мүмкіндігіне қарай белгілеу болып табылады;

13) бүлінген ораманы немесе орамаларды және көлік құралын қалпына келтіру;

14) персоналды дезактивациялау;

15) көлік жолын дезактивациялау және қалпына келтіру, басқа ластанған учаскелердің шекараларын белгілеу;

16) іргелес аумақты дезактивациялау және оны қауіпсіз күйге келтіру.

199. Тасымалдауды жүзеге асырғанға дейін жүк жөнелтушілер және (немесе) тасымалдаушылар орындалатын тасымалдардың нақты жағдайларын ескере отырып, авариялық жағдайдағы іс-қимыл жоспарын әзірлейді.

200. Тасымалдаушы көлік құралының бортында тиісті авариялық карточкалардың болуын қамтамасыз етеді және авария болған кездегі іс-қимылдар туралы тиісті ақпарат авария орнына бірінші келген персоналға, тіпті тасымалдаушы іс-әрекетке қабілетсіз болған жағдайда да қолжетімді болуы үшін барлық күш-жігерді жұмсайды.

201. Тасымалдаушының персоналы авариядан кейін, егер олар мұны істей алатын болса, авария туралы жүк жөнелтушіге және ішкі істер, азаматтық қорғау саласындағы, атом энергиясын пайдалану саласындағы, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті органдардың аумақтық бөлімшелеріне және ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) тиісті жергілікті атқарушы органына дереу хабарлауға тиіс екендігі туралы нұсқама алады.

202. Персонал аварияға тартылған немесе оған тікелей жақын орналасқан адамдардың тегі мен мекен-жайларын жазып алуы қажет. Егер болашақта ластанудың болуы анықталса және адамдар апат болған жерден кетіп қалса, радиациялық бақылау жүргізу үшін олармен байланыс қажет болуы мүмкін. Егер ластану аймағынан қанша адам немесе көлік құралы өткені нақты белгісіз болса, халыққа апат туралы жергілікті бұқаралық ақпарат құралдары арқылы хабарлау керек.

203. Авария туралы хабарлау авариялық жағдайдағы іс-қимыл жоспарының құрамында тасымалдауды жоспарлау сатысында әзірленген схемаларға сәйкес жүргізіледі.

204. Көлік бастығы (бастықтың көмекшісі), ал олар жарақаттанған немесе қаза тапқан кезде басқа да радиоактивті материалдарды алып жүретін адамдар авария туралы күнін, уақытын, авария орнын және радиобайланыс немесе байланыстың кез келген басқа да ықтимал түрі бойынша көліктің және радиоактивті материалдар салынған орамалардың жай-күйін бастапқы бағалауды көрсете отырып, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшелеріне (және теміржол тасымалы жағдайында поезд диспетчеріне және жақын маңдағы станциялар бойынша кезекшілерге) дереу хабарлауға міндетті.

Хабарлау кезінде авария туралы мынадай деректер хабарланады: авария санаты, аварияның күні мен уақыты, авария орнына ең жақын елді мекен және көлік нөмірі (теміржол тасымалы жағдайында – авария орнына ең жақын станция, станция атауы және көлік нөмірі).

205. Бірінші кезектегі авариялық жұмыстарды жүргізу көлік бастығының немесе оның көмекшісінің, жүкті алып жүретін авариялық-құтқару құралымы басшысының, ал олар істен шыққан жағдайда темір жолдың жауапты өкілінің (автомобильмен

тасымалдау кезінде – азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның жауапты өкілінің) басшылығымен жүзеге асырылады. Бұдан әрі жұмыстарды жүргізуге жалпы басшылық төтенше жағдайды (аварияны) жою басшысына жүктеледі.

206. Темір жол және автомобиль көлігіндегі радиоактивті материалдармен авариялар кезіндегі бастапқы іс-қимылдар тиісінше 22 және 23-қосымшаларда келтірілген.

207. Авария орнындағы жағдай және радиоактивтік материалдары бар қаптамалардың жай-күйі автомобиль жолын (теміржолдарды) босатуға мүмкіндік берген жағдайларда, ол бойынша қозғалыс қайта басталады. III санаттағы авария кезінде жергілікті жердің ластану деңгейі анықталғанға дейін авария ауданы арқылы көліктің жүруіне жол берілмейді.

208. Авария туралы сигнал бойынша аварияны жою жоспарына тартылған авариялық-құтқару құралымдары авария орнына жіберіледі.

Авариялық-құтқару құрамалары келесілерді нақтылайды:

- 1) апаттан зардап шеккендер бар ма;
- 2) Радиоактивті материалдары бар қаптамалардың жанында өрт ошағы бар ма (немесе болған ба);
- 3) авария орнына тікелей жақын жерде тұтанатын сұйықтықтардың немесе газдардың көп мөлшері бар ма;
- 4) авария орнына тікелей жақын жерде жарылыс қаупі бар уытты немесе тотықтырғыш заттар бар ма;
- 5) нақты радиациялық қауіп қандай;
- 6) метеорологиялық жағдайлар (желдің бағытын қоса алғанда);
- 7) халықты орналастыру орындары, авария болған жерге су айдындары мен кірме жолдардың болуы.

209. Төтенше жағдайды (аварияны) жою басшысы аварияның ауқымы мен сипатына қарай қоршауды (қашықтық 100 – 200 метр, ал өрт болған жағдайда кемінде 1500 метр) , авария орнын ұйымдастыруды, сондай-ақ халықты радиоактивтік зақымдану аймағынан хабардар етуді және эвакуациялауды міндет қояды. Азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органға авария туралы барлық мәліметтерді ұсынады және қажет болған кезде авария салдарын жою жөніндегі күш-жігерді ұлғайту үшін авария орнына қосымша авариялық бөлімшелерді жіберуді сұратады және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның өкілі келгенге дейін авария салдарын жою жөніндегі барлық шешімдерді қабылдайды.

210. Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында қоршау посттары радиациялық зақымдану аймағынан тыс жерге қойылады. Радиациялық материалдары бар автокөлікті (немесе вагондарды) күзету үшін тікелей көріну шегінде, ластанбаған учаскеде жел жағынан жеке пост қойылады.

Қоршау аймағына кіруге және одан шығуға тек қоршау шекарасынан тыс өрістетілетін бақылау пункті арқылы рұқсат етіледі. Апат орнына жедел жәрдем машиналары, өрт сөндіру автомобильдері және авариялық-құтқару құрамалары кедергісіз жіберіледі.

211. Төтенше жағдай аймағына тұлғаларға рұқсат беру төтенше жағдайды жою басшысының келісімі бойынша жүзеге асырылады.

212. Апат салдарын жоюға қатысатын барлық персоналды дозиметриялық бақылауды ұйымдастыру үшін халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті органның өкілі есепке алады.

213. Радиациялық аварияның зардаптарын жою жөніндегі жұмыстар санитариялық-эпидемиологиялық қорытындымен расталған радиоактивті ластануды жою аяқталғаннан және аварияның зардаптарын жою туралы комиссиялық акт жасала отырып, көлік құралдары қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз еткеннен кейін аяқталды деп есептеледі. Актіге қорытындыдан басқа, радиациялық ластануға ұшыраған аумақтар мен объектілерді радиациялық бақылау хаттамалары қоса беріледі.

214. Радиоактивті материалдарды тасымалдау кезінде аварияларды жою кезінде мемлекеттік органдар мен ұйымдардың өзара іс-қимылы Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау саласындағы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
1-қосымша
1-кесте

Радионуклидтер үшін негізгі мәндер

Радионуклид	A_1 , ТБк	A_2 , ТБк	Осы Қағидалар таралмайтын заттар үшін активтілік концентрациясы, Бк/г	Осы Қағидалар таралмайтын жүктер үшін активтілік шегі, Бк/жүк
Ac-225(a)	$8 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Ac-227(a)	$9 \cdot 10^{-1}$	$9 \cdot 10^{-5}$	$1 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$
Ac-228	$6 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Ag-105	$2 \cdot 10^0$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ag-108m(a)	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$ (б)	$1 \cdot 10^6$ (б)
Ag-110m(a)	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Ag-111	$2 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Al-26	$1 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Am-241	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$
Am-242m(a)	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$ (б)	$1 \cdot 10^4$ (б)

Am-243(a)	$5 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$ (б)	$1 \cdot 10^3$ (б)
Ar-37	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$	$1 \cdot 10^8$
Ar-39	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^7$	$1 \cdot 10^4$
Ar-41	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^9$
As-72	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
As-73	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
As-74	$1 \cdot 10^0$	$9 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
As-76	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
As-77	$2 \cdot 10^1$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
At-211(a)	$2 \cdot 10^1$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
Au-193	$7 \cdot 10^0$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Au-194	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Au-195	$1 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Au-198	$1 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Au-199	$1 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ba-131(a)	$2 \cdot 10^0$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ba-133	$3 \cdot 10^0$	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ba-133m	$2 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ba-140(a)	$5 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$ (б)	$1 \cdot 10^5$ (б)
Be-7	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
Be-10	$4 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^6$
Bi-205	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Bi-206	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Bi-207	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Bi-210	$1 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Bi-210m(a)	$6 \cdot 10^{-1}$	$2 \cdot 10^{-2}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Bi-212(a)	$7 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$ (б)	$1 \cdot 10^5$ (б)
Bk-247	$8 \cdot 10^0$	$8 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$
Bk-249(a)	$4 \cdot 10^1$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Br-76	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Br-77	$3 \cdot 10^0$	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Br-82	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
C-11	$1 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
C-14	$4 \cdot 10^1$	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$
Ca-41	Шектелмеген	Шектелмеген	$1 \cdot 10^5$	$1 \cdot 10^7$
Ca-45	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$

Ca-47(a)	$3 \cdot 10^0$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Cd-109	$3 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^6$
Cd-113m	$4 \cdot 10^1$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Cd-115(a)	$3 \cdot 10^0$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Cd-115m	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Ce-139	$7 \cdot 10^0$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ce-141	$2 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Ce-143	$9 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ce-144(a)	$2 \cdot 10^{-1}$	$2 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2(6)$	$1 \cdot 10^5(6)$
Cf-248	$4 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Cf-249	$3 \cdot 10^0$	$8 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Cf-250	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Cf-251	$7 \cdot 10^0$	$7 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Cf-252	$5 \cdot 10^{-2}$	$3 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Cf-253(a)	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^{-2}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Cf-254	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Cl-36	$1 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^6$
Cl-38	$2 \cdot 10^{-1}$	$2 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
m-240	$4 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^{-2}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Cm-241	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^{-0}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Cm-242	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^{-2}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Cm-243	$9 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$
Cm-244	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Cm-245	$9 \cdot 10^0$	$9 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Cm-246	$9 \cdot 10^0$	$9 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Cm-247(a)	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$
Cm-248	$2 \cdot 10^{-2}$	$3 \cdot 10^{-4}$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^3$
Co-55	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Co-56	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Co-57	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Co-58	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Co-58m	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$
Co-60	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Cr-51	$3 \cdot 10^1$	$3 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
Cs-129	$4 \cdot 10^0$	$4 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Cs-131	$3 \cdot 10^1$	$3 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$

Cs-132	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Cs-134	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Cs-134m	$4 \cdot 10^1$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^5$
Cs-135	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$
Cs-136	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Cs-137(a)	$2 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1(6)$	$1 \cdot 10^4(6)$
Cu-64	$6 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Cu-67	$1 \cdot 10^1$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Dy-159	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
Dy-165	$9 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Dy-166(a)	$9 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Er-169	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$
Er-171	$8 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Eu-147	$2 \cdot 10^0$	$2 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Eu-148	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Eu-149	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Eu-150 (қыска өмір сүруші)	$2 \cdot 10^0$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Eu-150 (ұзақ өмір сүруші)	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Eu-152	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Eu-152m	$8 \cdot 10^{-1}$	$8 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Eu-154	$9 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Eu-155	$2 \cdot 10^1$	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Eu-156	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
F-18	$1 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Fe-52(a)	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Fe-55	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^6$
Fe-59	$9 \cdot 10^{-1}$	$9 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Fe-60(a)	$4 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Ga-67	$7 \cdot 10^0$	$3 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ga-68	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Ga-72	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Gd-146(a)	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Gd-148	$2 \cdot 10^1$	$2 \cdot 10^{-3}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Gd-153	$1 \cdot 10^1$	$9 \cdot 10^0$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Gd-159	$3 \cdot 10^0$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
Ge-68(a)	$5 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$

Ge-71	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^8$
Ge-77	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Hf-172(a)	$6 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Hf-175	$3 \cdot 100$	$3 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Hf-181	$2 \cdot 100$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Hf-182	Шектелмеген	Шектелмеген	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Hg-194(a)	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Hg-195m(a)	$3 \cdot 100$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Hg-197	$2 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Hg-197m	$1 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Hg-203	$5 \cdot 100$	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
Ho-166	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^5$
Ho-166m	$6 \cdot 10^{-1}$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
I-123	$6 \cdot 100$	$3 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
I-124	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
I-125	$2 \cdot 10^1$	$3 \cdot 100$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^6$
I-126	$2 \cdot 100$	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
I-129	Шектелмеген	Шектелмеген	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
I131	$3 \cdot 100$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
I-132	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
I-133	$7 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
I-134	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
I-135(a)	$6 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
In-111	$3 \cdot 100$	$3 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
In-113m	$4 \cdot 100$	$2 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
In-114m(a)	$1 \cdot 10^1$	$5 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
In-115m	$7 \cdot 100$	$1 \cdot 100$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
Ir-189(a)	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^7$
Ir-190	$7 \cdot 10^{-1}$	$7 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Ir-192	$1 \cdot 100$ (B)	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$
Ir-194	$3 \cdot 10^{-1}$	$3 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^5$
K-40	$9 \cdot 10^{-1}$	$9 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
K-42	$2 \cdot 10^{-1}$	$2 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^6$
K-43	$7 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$
Kr-81	$4 \cdot 10^1$	$4 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^4$	$1 \cdot 10^7$
Kr-85	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$	$1 \cdot 10^4$
Kr-85m	$8 \cdot 100$	$3 \cdot 100$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^{10}$
Kr-87	$2 \cdot 10^{-1}$	$2 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^2$	$1 \cdot 10^9$
La-137	$3 \cdot 10^1$	$6 \cdot 100$	$1 \cdot 10^3$	$1 \cdot 10^7$
La-140	$4 \cdot 10^{-1}$	$4 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^5$
Lu-172	$6 \cdot 10^{-1}$	$6 \cdot 10^{-1}$	$1 \cdot 10^1$	$1 \cdot 10^6$

Lu-173	8·100	8·100	1·102	1·107
Lu-174	9·100	9·100	1·102	1·107
Lu-174m	2·101	1·101	1·102	1·107
Lu-177	3·101	7·10-1	1·103	1·107
Mg-28(a)	3·10-1	3·10-1	1·101	1·105
Mn-52	3·10-1	3·10-1	1·101	1·105
Mn-53	Шектелмеген	Шектелмеген	1·104	1·109
Mn-54	1·100	1·100	1·101	1·106
Mn-56	3·10-1	3·10-1	1·101	1·105
Mo-93	4·101	2·101	1·103	1·108
Mo-99(a)	1·100	6·10-1	1·102	1·106
N-13	9·10-1	6·10-1	1·102	1·109
Na-22	5·10-1	5·10-1	1·101	1·106
Na-24	2·10-1	2·10-1	1·101	1·105
Nb-93m	4·101	3·101	1·104	1·107
Nb-94	7·10-1	7·10-1	1·101	1·106
Nb-95	1·100	1·100	1·101	1·106
Nb-97	9·10-1	6·10-1	1·101	1·106
Nd-147	6·100	6·10-1	1·102	1·106
Nd-149	6·10-1	5·10-1	1·102	1·106
Ni-59	Шектелмеген	Шектелмеген	1·104	1·108
Ni-63	4·101	3·101	1·105	1·108
Ni-65	4·10-1	4·10-1	1·101	1·106
Np-235	4·101	4·101	1·103	1·107
Np-236 (қысқа өмір сүруші)	2·101	2·100	1·103	1·107
Np-236 (ұзақ өмір сүруші)	9·100	2·10-2	1·102	1·105
Np-237	2·101	2·10-3	1·100(б)	1·103(б)
Np-239	7·100	4·10-1	1·102	1·107
Os-185	1·100	1·100	1·101	1·106
Os-191	1·101	2·100	1·102	1·107
Os-191m	4·101	3·101	1·103	1·107
Os-193	2·100	6·10-1	1·102	1·106
Os-194(a)	3·10-1	3·10-1	1·102	1·105
P-32	5·10-1	5·10-1	1·103	1·105
P-33	4·101	1·100	1·105	1·108
Pa-230(a)	2·100	7·10-2	1·101	1·106
Pa-231	4·100	4·10-4	1·100	1·103
Pa-233	5·100	7·10-1	1·102	1·107
Pb-202	4·101	2·101	1·103	1·106
Pb-203	4·100	3·100	1·102	1·106
Pb-205	Шектелмеген	Шектелмеген	1·104	1·107
Pb-210(a)	1·100	5·10-2	1·101(б)	1·104(б)

Pb-212(a)	7·10-1	2·10-1	1·101(б)	1·105(б)
Pd-103(a)	4·101	4·101	1·103	1·108
Pd-107	Шектелмеген	Шектелмеген	1·105	1·108
Pd-109	2·100	5·10-1	1·103	1·106
Pm-143	3·100	3·100	1·102	1·106
Pm-144	7·10-1	7·10-1	1·101	1·106
Pm-145	3·101	1·101	1·103	1·107
Pm-147	4·101	2·100	1·104	1·107
Pm-148m(a)	8·10-1	7·10-1	1·101	1·106
Pm-149	2·100	6·10-1	1·103	1·106
Pm-151	2·100	6·10-1	1·102	1·106
Po-210	4·101	2·10-2	1·101	1·104
Pr-142	4·10-1	4·10-1	1·102	1·105
Pr-143	3·100	6·10-1	1·104	1·106
Pt-188(a)	1·100	8·10-1	1·101	1·106
Pt-191	4·100	3·100	1·102	1·106
Pt-193	4·101	4·101	1·104	1·107
Pt-193m	4·101	5·10-1	1·103	1·107
Pt-195m	1·101	5·10-1	1·102	1·106
Pt-197	2·101	6·10-1	1·103	1·106
Pt-197m	1·101	6·10-1	1·102	1·106
Pu-236	3·101	3·10-3	1·101	1·104
Pu-237	2·101	2·101	1·103	1·107
Pu-238	1·101	1·10-3	1·100	1·104
Pu-239	1·101	1·10-3	1·100	1·104
Pu-240	1·101	1·10-3	1·100	1·103
Pu-241(a)	4·101	6·10-2	1·102	1·105
Pu-242	1·101	1·10-3	1·100	1·104
Pu-244(a)	4·10-1	1·10-3	1·100	1·104
Ra-223(a)	4·10-1	7·10-3	1·102(б)	1·105(б)
Ra-224(a)	4·10-1	2·10-2	1·101(б)	1·105(б)
Ra-225(a)	2·10-1	4·10-3	1·102	1·105
Ra-226(a)	2·10-1	3·10-3	1·101(б)	1·104(б)
Ra-228(a)	6·10-1	2·10-3	1·101(б)	1·105(б)
Rb-81	2·100	8·10-1	1·101	1·106
Rb-83(a)	2·100	2·100	1·102	1·106
Rb-84	1·100	1·100	1·101	1·106
Rb-86	5·10-1	5·10-1	1·102	1·105
Rb-87	Шектелмеген	Шектелмеген	1·104	1·107
Rb-87 (табиғи)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·104	1·107
Re-184	1·100	1·100	1·101	1·106

Re-184m	3·100	1·100	1·102	1·106
Re-186	2·100	6·10-1	1·103	1·106
Re-187	Шектелмеген	Шектелмеген	1·106	1·109
Re-188	4·10-1	4·10-1	1·102	1·105
Re-189(a)	3·100	6·10-1	1·102	1·106
Re (табиғи)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·106	1·109
Rh-99	2·100	2·100	1·101	1·106
Rh-101	4·100	3·100	1·102	1·107
Rh-102	5·10-1	5·10-1	1·101	1·106
Rh-102m	2·100	2·100	1·102	1·106
Rh-103m	4·101	4·101	1·104	1·108
Rh-105	1·101	8·10-1	1·102	1·107
Rn-222(a)	3·10-1	4·10-3	1·101(б)	1·108(б)
Ru-97	5·100	5·100	1·102	1·107
Ru-103(a)	2·100	2·100	1·102	1·106
Ru-105	1·100	6·10-1	1·101	1·106
Ru-106(a)	2·10-1	2·10-1	1·102(б)	1·105(б)
S-35	4·101	3·100	1·105	1·108
Sb-122	4·10-1	4·10-1	1·102	1·104
Sb-124	6·10-1	6·10-1	1·101	1·106
Sb-125	2·100	1·100	1·102	1·106
Sb-126	4·10-1	4·10-1	1·101	1·105
Sc-44	5·10-1	5·10-1	1·101	1·105
Sc-46	5·10-1	5·10-1	1·101	1·106
Sc-47	1·10-1	7·10-1	1·102	1·106
Sc-48	3·10-1	3·10-1	1·101	1·105
Se-75	3·100	3·100	1·102	1·106
Se-79	4·101	2·100	1·104	1·107
Si-31	6·10-1	6·10-1	1·103	1·106
Si-32	4·101	5·10-1	1·103	1·106
Sm-145	1·101	1·101	1·102	1·107
Sm-147	Шектелмеген	Шектелмеген	1·101	1·104
Sm-151	4·101	1·101	1·104	1·108
Sm-153	9·100	6·10-1	1·102	1·106
Sn-113(a)	4·100	2·100	1·103	1·107
Sn-117m	7·100	4·10-1	1·102	1·106
Sn-119m	4·101	3·101	1·103	1·107
Sn-121m(a)	4·101	9·10-1	1·103	1·107
Sn-123	8·10-1	6·10-1	1·103	1·106
Sn-125	4·10-1	4·10-1	1·102	1·105
Sn-126(a)	6·10-1	4·10-1	1·101	1·105
Sr-82(a)	2·10-1	2·10-1	1·101	1·105

Sr-85	2·100	2·100	1·102	1·106
Sr-85m	5·100	5·100	1·102	1·107
Sr-87m	3·100	3·100	1·102	1·106
Sr-89	6·10-1	6·10-1	1·103	1·106
Sr-90(a)	3·10-1	3·10-1	1·102(б)	1·104(б)
Sr-91(a)	3·10-1	3·10-1	1·101	1·105
Sr-92(a)	1·100	3·10-1	1·101	1·106
T(H-3)	4·101	4·101	1·106	1·109
Ta-178 (үзак өмір сүруші)	1·101	8·10-1	1·101	1·106
Ta-179	3·101	3·101	1·103	1·107
Ta-182	9·10-1	5·10-1	1·101	1·104
Tb-157	4·101	4·101	1·104	1·107
Tb-158	1·100	1·100	1·101	1·106
Tb-160	1·100	6·10-1	1·101	1·106
Tc-95m(a)	2·100	2·100	1·101	1·106
Tc-96	4·10-1	4·10-1	1·101	1·106
Tc-96m(a)	4·10-1	4·10-1	1·103	1·107
Tc-97	Шектелмеген	Шектелмеген	1·103	1·108
Tc-97m	4·101	1·100	1·103	1·107
Tc-98	8·10-1	7·10-1	1·101	1·106
Tc-99	4·101	9·10-1	1·104	1·107
Tc-99m	1·101	4·100	1·102	1·107
Te-121	2·100	2·100	1·101	1·106
Te-121m	8·100	1·100	1·102	1·107
Te-123m	8·100	1·100	1·102	1·107
Te-125m	2·101	9·10-1	1·103	1·107
Te-127	2·101	7·10-1	1·103	1·106
Te-127m(a)	2·101	5·10-1	1·103	1·107
Te-129	7·10-1	6·10-1	1·102	1·106
Te-129m(a)	8·10-1	4·10-1	1·103	1·106
Te-131m(a)	7·10-1	5·10-1	1·101	1·106
Te-132(a)	5·10-1	4·10-1	1·102	1·107
Th-227	1·101	5·10-3	1·101	1·104
Th-228(a)	5·10-1	1·10-3	1·100(б)	1·104(б)
Th-229	5·100	5·10-4	1·100(б)	1·103(б)
Th-230	1·101	1·10-3	1·100	1·104
Th-231	4·101	2·10-2	1·103	1·107
Th-232	Шектелмеген	Шектелмеген	1·101	1·104
Th-234(a)	3·10-1	3·10-1	1·103(б)	1·105(б)
Th (табиғи)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·100(б)	1·103(б)
Ti-44(a)	5·10-1	4·10-1	1·101	1·105

ТІ-200	9·10-1	9·10-1	1·101	1·106
ТІ-201	1·101	4·100	1·102	1·106
ТІ-202	2·100	2·100	1·102	1·106
ТІ-204	1·101	7·10-1	1·104	1·104
Тm-167	7·100	8·10-1	1·102	1·106
Тm-170	3·100	6·10-1	1·103	1·106
Тm-171	4·101	4·101	1·104	1·108
U-230 (өкпенің сіңіруінің жоғары қарқыны) (а), (г)	4·101	1·10-1	1·101(б)	1·105(б)
U-230 (өкпенің сіңіруінің орташа қарқыны) (а), (д)	4·101	4·10-3	1·101	1·104
U-230 (өкпенің сіңіруінің төмен қарқыны) (а), (е)	3·101	3·10-3	1·101	1·104
U-232 (өкпенің сіңіруінің жоғары қарқыны) (г)	4·101	1·10-2	1·100(б)	1·103(б)
U-232 (өкпенің сіңіруінің орташа қарқыны) (д)	4·101	7·10-3	1·101	1·104
U-232 (өкпенің сіңіруінің төмен қарқыны) (е)	1·101	1·10-3	1·101	1·104
U-233 (өкпенің сіңіруінің жоғары қарқыны) (г)	4·101	9·10-2	1·101	1·104
U-233 (өкпенің сіңіруінің орташа қарқыны) (д)	4·101	2·10-2	1·102	1·105
U-233 (өкпенің сіңіруінің төмен қарқыны) (е)	4·101	6·10-3	1·101	1·105
U-234 (өкпенің сіңіруінің жоғары қарқыны) (г)	4·101	9·10-2	1·101	1·104
U-234 (өкпенің сіңіруінің орташа қарқыны) (д)	4·101	2·10-2	1·102	1·105
U-234 (өкпенің сіңіруінің төмен қарқыны) (е)	4·101	6·10-3	1·101	1·105
U-235 (өкпенің сіңіруінің барлық типтері) (а), (г), (д), (е)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·101(б)	1·104(б)
U-236 (өкпенің сіңіруінің жоғары қарқыны) (г)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·101	1·104
U-236 (өкпенің сіңіруінің орташа қарқыны) (д)	4·101	2·10-2	1·102	1·105
U-236 (өкпенің сіңіруінің төмен қарқыны) (е)	4·101	6·10-3	1·101	1·104
U-238 (өкпенің сіңіруінің барлық түрлері) (г), (д), (е)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·101(б)	1·104(б)
U (табиғи)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·100(б)	1·103(б)
U (20 %-ға дейін немесе одан кем байытылған) (ж)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·100	1·103
U (жұтаңданған)	Шектелмеген	Шектелмеген	1·100	1·103
V-48	4·10-1	4·10-1	1·101	1·105

V-49	4·101	4·101	1·104	1·107
W-178 (a)	9·100	5·100	1·101	1·106
W-181	3·101	3·101	1·103	1·107
W-185	4·101	8·10-1	1·104	1·107
W-187	2·100	6·10-1	1·102	1·106
W-188 (a)	4·10-1	3·10-1	1·102	1·105
Xe-122 (a)	4·10-1	7·10-1	1·102	1·109
Xe-123	2·100	7·10-1	1·102	1·109
Xe-127	4·100	2·100	1·103	1·105
Xe-131m	4·101	4·101	1·104	1·104
Xe-133	2·101	1·101	1·103	1·104
Xe-135	3·100	2·100	1·103	1·1010
Y-87 (a)	1·100	1·100	1·101	1·106
Y-88	4·10-1	4·10-1	1·101	1·106
Y-90	3·10-1	3·10-1	1·103	1·105
Y-91	6·10-1	6·10-1	1·103	1·106
Y-91m	2·100	2·100	1·102	1·106
Y-92	2·10-1	2·10-1	1·102	1·105
Y-93	3·10-1	3·10-1	1·102	1·105
Yb-169	4·100	1·100	1·102	1·107
Yb-175	3·101	9·10-1	1·103	1·107
Zn-65	2·100	2·100	1·101	1·106
Zn-69	3·100	6·10-1	1·104	1·106
Zn-69m (a)	3·100	6·10-1	1·102	1·106
Zr-88	3·100	3·100	1·102	1·106
Zr-93	Шектелмеген	Шектелмеген	1·103(б)	1·107(б)
Zr-95 (a)	2·100	8·10-1	1·101	1·106
Zr-97 (a)	4·10-1	4·10-1	1·101(б)	1·105(б)

Кестеге ескерту:

1) A_1 – ерекше түрдегі радиоактивті материал активтілігінің мәні, ол осы Қағидаларға сәйкес активтік шектерін анықтау үшін пайдаланылады;

2) A_2 – ерекше түрдегі радиоактивті материалды қоспағанда, РАЗ активтілігінің мәні, ол осы Қағидаларға сәйкес активтік шектерін анықтау үшін пайдаланылады;

3) азайтылған уран – табиғи уранмен салыстырғанда масса бойынша уран-235-тің пайыздық қатынаста азырақ мөлшерінен тұратын уран. Уран-234-тің өте азғантай мөлшері қатысады;

4) байытылған уран - табиғи уранмен салыстырғанда масса бойынша уран-235-тің пайыздық қатынаста артық мөлшерінен тұратын уран. Уран-234-тің өте азғантай мөлшері қатысады;

5) сәулелендірілмеген торий – торий-232-нің 1 грамына алғанда 10⁻⁷ грамнан артық емес уран - 233-тен тұратын торий;

6) сәулелендірілмеген уран – уран-235-тің бір грамына алғанда 2x10³ Бк артық емес плутонийден және уран-235-тің бір грамына алғанда 9 МБк артық емес бөліну туындыларынан және уран-235-тің бір грамына алғанда 5x10⁻³ грамнан артық емес уран-236-дан тұратын;

7) табиғи уран – уран изотоптарының (шамамен уран-238-тің 99,28% және уран-235-тің 0,72% масса бойынша) табиғи қоспасынан тұратын уран. Уран-234-тің өте азғантай мөлшері қатысады;

а) A₁ және/немесе A₂ мәндері, төменде санамаланған 10 тәуліктен кемірек жартылай ыдырау кезеңі бар еншілес нуклидтерден шыққан салымды қамтиды:

Mg-28	Al-28
Ar-42	K-42
Ca-47	Sc-47
Ti-44	Sc-44
Fe-52	Mn-52m
Fe-60	Co-60m
Zn-69m	Zn-69
Ge-68	Ga-68
Rb-83	Kr-83m
Sr-82	Rb-82
Sr-90	Y-90
Sr-91	Y-91m
Sr-92	Y-92
Y-87	Sr-87m
Zr-95	Nb-95m
Zr-97	Nb-97m, Nb-97
Mo-99	Tc-99m
Tc-95m	Tc-95
Tc-96m	Tc-96
Ru-103	Rh-103m
Ru-106	Rh-106
Pd-103	Rh-103m
Ag-108m	Ag-108
Ag-110m	Ag-110
Cd-115	In-115m
In-114m	In-114
Sn-113	In-113m
Sn-121m	Sn-121
Sn-126	Sb-126m

Te-118	Sb-118
Te-127m	Te-127
Te-129m	Te-129
Te-131m	Te-131
Te-132	I-132
I-135	Xe-135m
Xe-122	I-122
Cs-137	Ba-137m
Ba-131	Cs-131
Ba-140	La-140
Ce-144	Pr-144m, Pr-144
Pm-148m	Pm-148
Gd-146	Eu-146
Dy-166	Ho-166
Hf-172	Lu-172
W-178	Ta-178
W-188	Re-188
Re-189	Os-189m
Os-194	Ir-194
Ir-189	Os-189m
Pt-188	Ir-188
Hg-194	Au-194
Hg-195m	Hg-195
Pb-210	Bi-210
Pb-212	Bi-212, Tl-208, Po-212
Bi-210m	Tl-206
Bi-212	Tl-208, Po-212
At-211	Po-211
Rn-222	Po-218, Pb-214, At-218, Bi-214, Po-214
Ra-223	Rn-219, Po-215, Pb-211, Bi-211, Po-211, Tl-207
Ra-224	Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208, Po-212
Ra-226	Rn-222, Po-218, Pb-214, At-218, Bi-214, Po-214
Ra-225	Ac-225, Fr-221, At-217, Bi-213, Tl-209, Po-213, Pb-209
Ra-228	Ac-228
Ac-225	Fr-221, At-217, Bi-213, Tl-209, Po-213, Pb-209
Ac-227	Fr-223
Th-228	Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208, Po-212
Th-234	Pa-234m, Pa-234
Pa-230	Ac-226, Th-226, Fr-222, Ra-222, Rn-218, Po-214
U-230	Th-226, Ra-222, Rn-218, Po-214

U-235	Th-231
Pu-241	U-237
Pu-244	U-240, Np-240m
Am-242m	Am-242, Np-238
Am-243	Np-239
Cm-247	Pu-243
Bk-249	Am-245
Cf-253	Cm-249

2) Төменде ғасырлық тепе-теңдікке енгізілген аналық нуклидтер мен олардың еншілес өнімдері санамаланған:

1-кесте, 2 ескерту	
Sr-90	Y-90
Zr-93	Nb-93m
Zr-97	Nb-97
Ru-106	Rh-106
Cs-137	Ba-137m
Ce-134	La-134
Ce-144	Pr-144
Ba-140	La-140
Bi-212	Tl-208 (0,36), Po-212 (0,64)
Pb-210	Bi-210, Po-210
Pb-212	Bi-212, Tl-208 (0,36), Po-212 (0,64)
Rn-220	Po-216
Rn-222	Po-218, Pb-214, Bi-214, Po-214
Ra-223	Rn-219, Po-215, Pb-211, Bi-211, Tl-207
Ra-224	Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0,36), Po-212 (0,64)
Ra-226	Rn-222, Po-218, Pb-214, Bi-214, Po-214, Pb-210, Bi-210, Po-210
Ra-228	Ac-228
Th-226	Ra-222, Rn-218, Po-214
Th-228	Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0,36), Po-212(0,64)
Th-229	Ra-225, Ac-225, Fr-221, At-217, Bi-213, Po-213, Pb-209
Th-табиғи	Ra-228, Ac-228, Th-228, Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0,36), Po-212 (0,64)
Th-234	Pa-234m
U-230	Th-226, Ra-222, Rn-218, Po-214
U-232	Th-228, Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0,36), Po-212 (64)
U-235	Th-231
U-238	Th-234, Pa-234m
U-табиғи	Th-234, Pa-234m, U-234, Th-230, Ra-226, Rn-222, Po-218, Pb-214, Bi-214, Po-214, Pb-210, Bi-210, Po-210

U-240	Np-240m
Np-237	Pa-233
Am-242m	Am-242
Am-243	Np-239

в) Саны ыдырау жылдамдығын немесе көзден белгіленген қашықтықта сәулелену деңгейін өлшеу арқылы анықталады.

г) Бұл мәндер тасымалдың қалыпты және апаттық жағдайларында UF₆, UO₂F₂ және UO₂(NO₃)₂ химиялық нысанын қабылдайтын уранның қосылыстарына ғана қолданылады.

д) Бұл мәндер тек UO₃, UF₄, UC₁₄ химиялық формасын қабылдайтын және алтывалентті қосындыларға әдеттегі немесе авариялық тасымалдау шарттарында қолданылатын уранның қосындыларына қолданылады.

е) Бұл мәндер жоғарыда, "г" және "д", тармақтарда көрсетілгендерден басқа уранның барлық қосылыстарына қолданылады.

ж) Бұл мәндер сәулелендірілмеген уранға ғана қолданылады.

2-кесте

Белгісіз радионуклидтер мен қоспалар үшін негізгі мәндер

Радионуклид	A ₁ , ТБк	A ₂ , ТБк	Осы Қағидалар таралмайтын заттар үшін активтілік концентрациясы, Бк/г	Осы Қағидалар таралмайтын жүктер үшін активтілік шегі, Бк/жүк
Тек бета-немесе гамма-шығарғыштар қатысатыны белгілі	0,1	0,02	1·10 ¹	1·10 ⁴
альфа-шығарғыштар қатысатыны белгілі	0,2	9·10 ⁻⁵	1·10 ⁻¹	1·10 ³
Сәйкес келетін деректер жоқ	0,001	9·10 ⁻⁵	1·10 ⁻¹	1·10 ³

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларына
2-қосымша

Беттік радиоактивті ластану бар нысан топтары

БРЛО-I	БРЛО-II
1) 300 см ² аудан бойынша (немесе бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжететін беттегі тіркелмеген радиоактивті ластану, бета - және гамма-шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін 4 Бк/см ² -ден немесе барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 0,4 Бк/см ² -	1) 300 см ² аудан бойынша (немесе бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжететін беттегі тіркелмеген радиоактивті ластану, бета - және гамма-шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін 400 Бк/см ² -ден және барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 40 Бк/см ² -

ден 2) 300 см ² аудан бойынша (не бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжететін беттегі тіркелген радиактивті ластану, бета - және гамма-шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін 8*104 Бк/см ² -ден немесе барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 8*103 Бк/см ² -ден аспайды; және 3) 300 см ² аудан бойынша (не бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжетпейтін беттегі тіркелмеген радиактивті ластану плюс тіркелген радиактивті ластану, бета - және гамма- шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа- шығарғыштар үшін 4*104 Бк/см ² -ден немесе барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 4*103 Бк/см ² -ден аспайды.	ден аспайды ; 2) 300 см ² аудан бойынша (не бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжететін беттегі тіркелген радиактивті ластану, бета - және гамма-шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін 8*105 Бк/см ² -ден және барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 8*104 Бк/см ² -ден аспайды ; 3) 300 см ² аудан бойынша (не бүкіл бет бойынша, егер оның ауданы 300 см ² -ден кем болса) орташаланған, қолжетпейтін беттегі тіркелмеген радиактивті ластану плюс тіркелген радиактивті ластану, бета - және гамма- шығарғыштар мен уыттылығы төмен альфа-шығарғыштар үшін 8*105 Бк/см ² -ден және барлық басқа альфа-шығарғыштар үшін 8*104 Бк/см ² -ден аспайды.
---	--

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
3-қосымша

Төмен меншікті активтігі бар материалдарының топтары

ТМА-I	ТМА-II	ТМА-III
1) уран мен торий кені және осындай кендердің концентраттары, табиғи текті радионуклидтерден тұрады (мысалы, уран, торий) және осы радионуклидтерді пайдалану мақсатында қайта өңдеуге арналған басқа кендер 2) сәулеленбеген қатты табиғи уран немесе жұтаңданған уран немесе табиғи торий немесе олардың қатты не сұйық құрамдары немесе қоспалары; 3) РЗ, олар үшін А ₂ шамасына шек қойылмайды; 4) басқа РЗ, оларда активтік бүкіл көлемі бойынша бөлінген және белгіленген орташа салыстырмалы активтілігі осы Қағидаларға 1-қосымшада көрсетілген белсенділік концентрациясынан 30 еседен артық аспайды.	1) тритийдің салыстырмалы активтілігі 0,8 ТБк/л дейінгі су; 2) РЗ мен РАҚ, оларда активтілік бүкіл көлемі бойынша бөлінген, ал белгіленген орташа салыстырмалы активтілік қатты және газтәріздес заттар үшін 10-4 А ₂ /г және сұйықтықтар үшін 10 - 5 А ₂ /г аспайды.	1) РЗ бүкіл қатты материал немесе қатты объектілер жиынтығы бойынша бөлінген немесе едәуір дәрежеде қатты тұтас байланыстырушы материалда (бетон, битум, қыш және басқалар сияқты) біркелкі бөлінген; 2) РЗ суда аз ериді немесе өзінің табиғаты бойынша аз еритін негізгі массада болады (РЗ қаптамадан ағып кетуі оны 7 тәулік суға батырған кезде 0,1 А ₂ -ден аспайды); 3) қатты материалдың белгіленген орташа салыстырмалы активтілігі кез келген қорғаныш материалын есепке алусыз 2*10 ⁻³ А ₂ /г-ден аспайды.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және

Босатылған қаптамалар үшін активтілік шектері

Ішіндегі нәрсенің физикалық күйі	Активтілік шектері			
	Аспаптар немесе бұйымдар		Материалдар	
	3 аттар үшін	Қаптамалар үшін	Қаптамалар үшін	
1	2	3	4	
Қатты ерекше басқа Сұйықтықтар Газдар: тритий ерекше басқа түрдегі	заттар: түрдегі түрдегі	10-2A ₁ 10-2A ₂ 10-3A ₂ 2·10-2A ₂ 10-3A ₁ 10-3A ₂	A ₁ A ₂ 10-1A ₂ 2·10-1A ₂ 10-2A ₁ 10-2A ₂	10-3A ₁ 10-3A ₂ 10-4A ₂ 2·10-2A ₂ 10-3A ₁ 10-3A ₂

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
5-қосымша

Төмен меншікті активтігі және беттік радиоактивті ластану бар нысан материалдары үшін өнеркәсіптік қаптамалардың типтері

Өнеркәсіптік қаптаманың радиоактивті ішіндегісі	Өнеркәсіптік қаптаманың типі	
	Ерекше пайдалану	Ерекше емес пайдалану
ТМА - I : қатты сұйықтық	зат 1 - 1 -	ӨҚ 1 - ӨҚ 2 -
ТМА - II : қатты сұйықтық және газ	зат 2 - 2 - 2 - 2 -	ӨҚ 2 - ӨҚ 3 - ӨҚ 3 - ӨҚ 3 -
ТМА - III БРЛО - I БРЛО-II	1 - 2-ӨҚ	ӨҚ 1 - ӨҚ 2 - ӨҚ 2 -

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
6-қосымша

Көлік құралдары үшін төмен меншікті активтігі және беттік радиоактивті ластану бар нысан материалдары активтілігінің шектері

ТМА және БРЛО материалдарының түрі	Активтілік шегі	
	Ішкі сулар үшін кемеден басқа, көлік құралдары үшін	Ішкі сулар үшін трюма немесе кеме үшін

Т М А - I ТМА-II және ТМА-III жанбайтын қатты заттар ТМА-II және ТМА-III жанатын қатты заттар, сұйықтықтар мен газдар БРЛО	Шектелмеген Шектелмеген 1 0 0 А ₂ 100А ₂	Шектелмеген 1 0 0 А ₂ 1 0 А ₂ 10А ₂
--	---	---

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
7-қосымша

Көліктің әралуан түрлері үшін барынша көп үдету

Көлік түрі	Барынша көп үдету, g		
	бойлық	бүйірлік	тік
Автомобиль	2	1	+ 3 ; - 2
Теміржол	1 0	2	4
Теңіз	2	2	2
Ішкі с у	1 , 6	2	1
Әуе	+ 9; - 1,5	2,5	+ 6; - 2,5

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
8-қосымша

Инсоляцияның параметрлері

Қаптаманың үстіңгі бетінің нысаны мен қалпы	Инсоляция тәулігіне 12 сағат бойы, Вт/м ²
Жазық бет көлденең қалпында: табан беті	Не т
басқа беттер	8 0 0
Жазық бет көлденең емес қалпында: әрбір бет	2 0 0 *
Қисық бет	400*

Кестеге ескерту: *Нақты бет үшін инсоляцияны көлденең қалыптағы бет үшін инсоляцияға және осы көлденең беттің бұрышына сүйеніп есептеу жолымен анықтауға болады.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
9-қосымша

Бөлінуші материалдан тұратын қаптамаларға қойылатын талаптардан босату үшін жүк массасының шектері

--	--	--

Бөлінуші ядролық материал	Бұлардағы сутегінің орташа тығыздығы су тығыздығынан төмен не оған тең келетін заттармен араласқан бөлінуші ядролық материалдың массасы (г)	Бұлардағы сутегінің орташа тығыздығы су тығыздығынан жоғары келетін заттармен араласқан бөлінуші ядролық материалдың массасы (г)
Уран-235 (X)	400	290
Өзге бөлінуші ядролық материал (Y)	250	180

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларына 10-қосымша

Қаптамаларды тасымалдың қалыпты жағдайларында ұстап тұру қабілетін растайтын сынау кезіндегі еркін түсу биіктігі

Қаптама массасы, кг	Еркін түсу биіктігі, м
0 < қаптама массасы < 5000	1, 2
5000 қаптама массасы < 10000	0, 9
10000 қаптама массасы < 15000	0, 6
15000 қаптама массасы	0,3

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларына 11-қосымша

Көлік индексін қайта есептеу коэффициенттері

Жүк өлшемі (өлшенген ең үлкен көлденең қима ауданы), м ²	КИ қайта есептеу коэффициенті
1 - ден аз не тең	1
1-ден көп және 5-тен аз не тең	2
5-тен көп және 20-дан аз не тең	3
20-дан көп	10

Ядролық материалдарды, радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларына 12-қосымша

Ерекше пайдалануда жағдайынан тыс жүк контейнерлері және көлік құралдары үшін көлік индексі жинағының шектері

Жүк контейнерінің немесе көлік құралының типі	Жүк контейнері үшін немесе көлік құралында КИ жалпы жиынтығының шегі
Шағын жүк контейнері * Үлкен жүк контейнері	

Көлік құралы			
Әуе кемесі			
жолаушы таситын	5		0
жүк таситын	5		0
Ішкі су жолдары арқылы тасымалдауға арналған кеме	5		0
Теңіз кемесі**	2	0	0
1. Трюм, бөлік немесе палубаның арнайы бөлінген бөлігі:	5		0
қаптамалар, пакеттер, шағын жүк контейнерлері	2	0	0
үлкен жүк контейнерлері	2	0	0
2. Барлық кеме: қаптамалар, көліктік пакеттер, шағын жүк контейнерлері үлкен жүк контейнерлері	Шектелмеген		

Кестеге ескерту:

* Шағын жүк контейнерлеріне габариттік өлшемдерінің біреуі 1,5 м-ден кем емес немесе ішкі көлемі 3 м³-ден көп емес жүк контейнерлері жатады.

**Осы Қағидалардың 101 және 114-тармақтарының ережелеріне сәйкес келетін көлік құралындағы қаптамалар немесе көліктік пакеттер, егер олар осы кемеңің бортында болған барлық уақыт бойына көлік құралынан түсірілмеген жағдайда тасымалданады.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
13-қосымша

Бөлінуші материалдан тұратын жүк контейнерлері және тасымал құралдары үшін сындылық бойынша қауіпсіздік индекстерінің шектері

Жүк контейнерінің немесе Тасымал құралының типі	Жүк контейнері үшін немесе тасымал құралының бортында СҚИ шекті жалпы қосындысы		
	Ерекше пайдалану жағдайларынан тыс	Ерекше пайдалану жағдайларында	
Жүк контейнері - кішісі		Қолданылмайды	
Жүк контейнері - үлкені		1 0 0	
Көліктік құрал		1 0 0	
Әуе кемесі		Қолданылмайды	
Жолаушы таситын	5 0	1 0 0	
Жүк таситын	5 0	1 0 0	
Ішкі су жолдарына арналған кеме	5 0	1 0 0	
Теңіз кемесі (1)	5 0	1 0 0	
1) Трюм, бөлік немесе палубаның белгіленген бөлігі:	5 0	1 0 0	
Қаптамалар, көліктік пакеттер, кіші жүк контейнерлері	5 0		
үлкен жүк контейнерлері	2 0 0 * *		
2) Кеме тұтасымен: қаптамалар,	Шектелмеген**		

көліктік пакеттер, кіші жүк контейнерлері, үлкен жүк контейнерлері	2 0 0 Шектелмеген ***	* * *
--	--------------------------	-------

Кестеге ескерту:

*Көліктік құралдың бортына алынып тасымалданатын, 101 және 114-тармақтардың ережелеріне сәйкес келетін қаптамалар немесе көліктік пакеттер, егер олар берілген кемеңің бортында болған барлық уақыт бойына көліктік құралдан түсірілмеген жағдайда, кеме бортында тасымалданады. Бұл жағдайда "ерекше пайдалану жағдайларында" бағанасында көрсетілген мәндер қолданылады.

**Кезкелген топта СҚИ-дің жалпы саны 50-ден аспайтындай етіп және әрбір топты тиеу/түсіру мен тәртіптеп орналастыру топтарды 6 м кем емес қашықтыққа айырып алыстату арқылы жүргізіліп, жүк өңделуден өтуге және тәртіптеп салынуға тиіс.

**Кезкелген топта СҚИ-дің жалпы саны 100-ден аспайтындай етіп және әрбір топты тиеу/түсіру мен тәртіптеп орналастыру топтарды 6 м кем емес қашықтыққа айырып алыстату арқылы жүргізіліп, жүк өңделуден өтуге және тәртіптеп салынуға тиіс. Топтар арасындағы кеңістікті басқа жүкпен толтыруға болады.

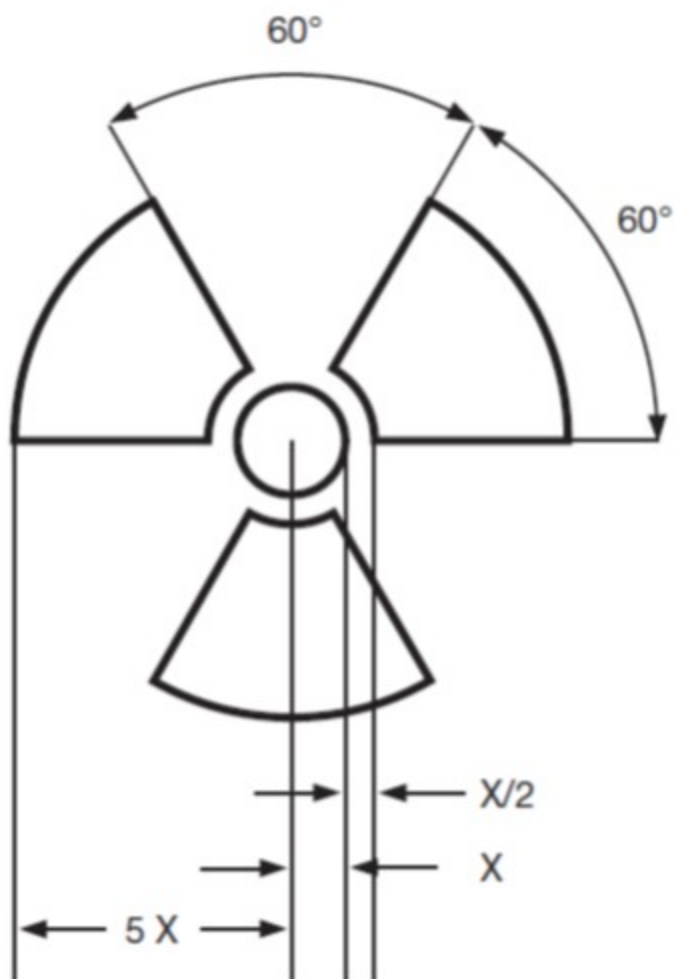
Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
14-қосымша

Қаптамалардың, көліктік пакеттердің, резервуарлардың және жүк контейнерлерінің санаттары

Қаптамалардың, көліктік пакеттердің, резервуарлардың және жүк контейнерлерінің сипаттамалары		Санаты
КИ	Сыртқы бетінен кез келген нүктеде барынша көп сәулелену деңгейі	
КИ = 0	0,005 мЗв/сағ. (0,5 мбэр/сағат) көп емес	I - АҚ
КИ 1	0,005 мЗв/сағ. (0,5 мбэр/сағат) көп, бірақ 0,5 мЗв/сағ. (50 мбэр/сағат) көп емес	II - САРЫ
1 < КИ 10	0,5 мЗв/сағ. көп (50 мбэр/сағат), бірақ 2 мЗв/сағ.ч (200 мбэр/сағат) көп емес	III - САРЫ
КИ 10	2 мЗв/ч (200 мбэр/сағат) көп, бірақ 10 мЗв/сағ (1000 мбэр/сағат) көп емес	III – САРЫ ерекше пайдалану жағдайларында

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
15-қосымша

Таңбалаудың, этикеткалардың (қауіп белгілері) және ескерту белгілерінің үлгілері

1-сурет. Пропорциясы радиусы X орталық шеңбер бойынша анықталатын үшқұлақ түріндегі радиациялық қауіптіліктің негізгі белгісі. Ең төмен деңгейдегі X рұқсат етілетін шама 4 мм-ге тең.

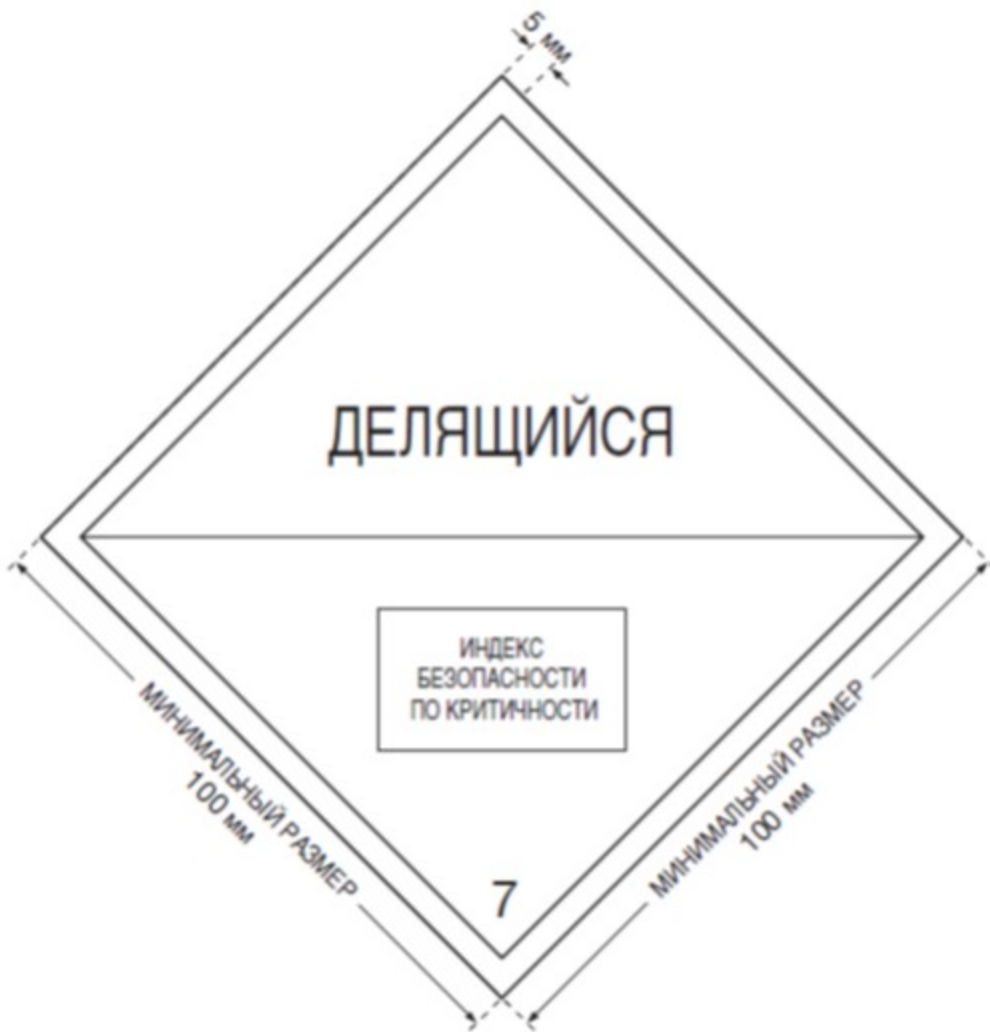
2-сурет. "I-AQ" санатының этикеткасы. Этикетка фонының түсі - ақ, радиациялық қауіптіліктің (үшқұлақтың) негізгі белгісінің және жазбалардың түсі - қара, санатты белгілейтін жолақтың түсі - қызыл.

3-сурет. "П-САРЫ" санатының этикеткасы. Этикетканың жоғарғы жартысы фонының түсі - сары, төменгі жартысы - ақ, радиациялық қауіптіліктің негізгі белгісінің (үшқұлақтың) және жазбалардың түсі - қара, санатты белгілейтін жолақтың түсі - қызыл.

4-сурет. "III-САРЫ" санатының этикеткасы. Этикетканың жоғарғы жартысы фонының түсі - сары, төменгі жартысы - ақ, радиациялық қауіптіліктің негізгі белгісінің (үшқұлақтың) және жазбалардың - қара, санатты белгілейтін жолақтың түсі - қызыл.

5-сурет. Сындылық бойынша қауіпсіздік индексінің этикеткасы. Белгінің фонының түсі – ақ , жазбалардың түсі - қара.

6-сурет. Ескерту белгісі. Ең аз мөлшерлер көрсетілген, үлкен мөлшерлерді пайдаланған кезде көрсетілген пропорцияны сақтау керек. "7" цифрының биіктігі кемінде 25 мм. Белгінің жоғарғы жартысы фонының түсі - сары, төменгі жартысы – ақ, радиациялық қауіптіліктің негізгі белгісінің (үшқұлақтың) және жазбалардың түсі - қара. Төменгі бөлімде "РАДИОАКТИВТІ" деген сөзді пайдалану міндетті емес, бұл жүкке арналған БҰҰ тиісті нөмірін бейнелеу үшін осы белгіні қолдануға мүмкіндік береді.

7-сурет. БҰҰ-ның нөмірін жеке кескіндеуге арналған ескерту белгісі. Белгі фонының түсі - қызғылт сары, рамка мен БҰҰ-ның нөмірі - қара. **** белгісі осы Қағидаларға 16-қосымшаға сәйкес радиоактивті материалдар үшін БҰҰ-ның тиісті нөмірі қойылатын орынды білдіреді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
16-қосымша

БҰҰ нөмірлерінің тізбесінен үзінділер, тиісті көлік атаулары және жүктердің сипаттамалары

Б Б Б нөмірлеріне жатқызу	Тиісті көлік атауы және сипаттамасы I
Босатылған қаптамалар	
БҰҰ 2908	Радиоактивті материал, босаған қаптама – бос қаптамалық жинақ
БҰҰ 2909	Радиоактивті материал, босаған қаптама – табиғи ураннан немесе жұтаңданған ураннан немесе табиғи торийден жасалған бұйымдар
БҰҰ 2910	Радиоактивті материал, босаған қаптама – материалдың шектелген мөлшері
БҰҰ 2911	Радиоактивті материал, босаған қаптама – аспаптар немесе бұйымдар
Салыстырмалы активтілігі төмен радиоактивті материал	
БҰҰ 2912	Радиоактивті материал, салыстырмалы активтілігі төмен (ТМА-I), бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3321	Радиоактивті материал, салыстырмалы активтілігі төмен (ТМА-II), бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3322	Радиоактивті материал, салыстырмалы активтілігі төмен (ТМА-III), бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3324	Радиоактивті материал, салыстырмалы активтілігі төмен (ТМА-II), бөлінетін
БҰҰ 3325	Радиоактивті материал, салыстырмалы активтілігі төмен (ТМА-III), бөлінетін

Үстіңгі қабаты радиоактивті ластанған объектілер	
БҰҰ 2913	Радиоактивті материал, үстіңгі қабаты радиоактивті ластанған объектілер (БРЛО-I немесе БРЛО-II), бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3326	Радиоактивті материал, үстіңгі қабаты радиоактивті ластанған объектілер (БРЛО-I немесе БРЛО-II), бөлінетін
А типті қаптама	
БҰҰ 2915	Радиоактивті материал, А типті қаптама, ерекше емес түрдегі, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3327	Радиоактивті материал, А типті қаптама, бөлінетін, ерекше емес түрдегі
БҰҰ 3332	Радиоактивті материал, А типті қаптама, ерекше түрдегі, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3333	Радиоактивті материал, А типті қаптама, ерекше түрдегі, бөлінетін
В(U) типті қаптама	
БҰҰ 2916	Радиоактивті материал, В(U) типті қаптама, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3328	Радиоактивті материал, В(U) типті қаптама, бөлінетін
В(M) типті қаптама	
БҰҰ 2917	Радиоактивті материал, В(M) типті қаптама, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3329	Радиоактивті материал, В(M) типті қаптама, бөлінетін
С типті қаптама	
БҰҰ 3323	Радиоактивті материал, С типті қаптама, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3330	Радиоактивті материал, С типті қаптама, бөлінетін
Арнайы жағдайлар	
БҰҰ 2919	Арнайы жағдайларда тасымалданатын радиоактивті материал, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған
БҰҰ 3331	Арнайы жағдайларда тасымалданатын радиоактивті материал, бөлінетін
Уран гексафториді	
БҰҰ 2977	Радиоактивті материал, гексафторид урана, бөлінетін
БҰҰ 2978	Радиоактивті материал, уран гексафториді, бөлінбейтін немесе бөлінетін – босаған

Кестеге ескерту:

¹ тиісті көлік атауы "Тиісті көлік атауы және сипаттама" бағанының тек қана бас әріптермен терілген бөлігінде көрсетілген. БҰҰ N 2909, БҰҰ N 2911, БҰҰ № 2913 және БҰҰ 3326 болған жағдайда, бұларға қатысты "немесе" жалғаулығымен ажыраған балама тиісті көлік атауы көрсетілген, тек жарамды тиісті көлік атауы пайдаланылады.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
17-қосымша

Қаптамадан фотосезгіш материалдарды сақтайтын жерге дейінгі шекті рұқсат етілетін арақашықтық

Көліктік индекс	А р а қ а ш ы қ т ы қ ,	М
	Бірге сақтау уақыты, сағат (тәулік)	

		1	2	3	4	5	8	10	12	15	20
1		-	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,2	1,4
2		0,5	0,6	0,8	0,9	1,0	1,2	1,4	1,5	1,7	2,0
5		0,7	1,0	1,2	1,4	1,6	2,0	2,2	2,4	2,8	3,2
1	0	1,0	1,4	1,7	2,0	2,2	2,8	3,2	3,5	3,9	4,5
2	0	1,4	2,0	2,4	2,8	3,2	4,0	4,5	4,9	5,5	6,3
3	0	1,7	2,4	3,0	3,5	3,9	4,9	5,5	6,0	6,7	7,7
4	0	2,0	2,8	3,5	4,0	4,5	5,7	6,3	6,9	7,7	8,9
5	0	2,2	3,2	3,9	4,5	5,0	6,8	7,0	7,7	8,7	10,0
6	0	2,4	3,5	4,3	5,0	5,5	6,9	7,7	9,3	10,0	11,0
8	0	2,8	4,0	5,0	5,7	6,3	8,0	8,9	10,0	11,0	13,0
1	0	0	3,2	4,5	5,6	6,3	7,0	8,9	10,0	11,0	14,0
1	5	0	3,9	5,5	6,7	7,7	8,9	11,0	12,0	13,0	17,0
200		4,5	6,3	7,7	8,9	10,0	13,0	14,0	16,0	17,0	20,0

Кестенің жалғасы

Көліктік индекс	А р а қ а ш ы қ т ы қ , Бірге сақтау уақыты, сағат (тәулік) М										
	2 4	4 8	7 2	120	240	360	480	720	960		
	(1)	(2)	(3)	(5)	(10)	(15)	(20)	(30)	(40)		
1	1,5	2,2	2,7	3,5	4,9	6,0	6,9	8,5	10,0		
2	2,2	3,1	3,8	4,9	6,9	8,5	10,0	12,0	14,0		
5	3,5	4,9	6,0	7,7	11,0	14,0	16,0	19,0	22,0		
1	0	4,9	6,9	8,5	11,0	16,0	19,0	22,0	27,0	31,0	
2	0	6,9	10,0	12,0	15,0	22,0	27,0	31,0	38,0	45,0	
3	0	8,5	12,0	15,0	19,0	27,0	33,0	38,0	45,0	55,0	
4	0	10,0	15,0	17,0	22,0	31,0	38,0	45,0	55,0	65,0	
5	0	11,0	16,0	19,0	25,0	35,0	45,0	50,0	60,0	70,0	
6	0	12,0	17,0	21,0	27,0	38,0	48,0	55,0	65,0	75,0	
8	0	14,0	20,0	24,0	31,0	45,0	55,0	60,0	75,0	90,0	
1	0	0	16,0	22,0	27,0	35,0	50,0	60,0	70,0	85,0	100,0
1	5	0	19,0	22,0	33,0	42,0	60,0	75,0	85,0	-	-
200		22,0	31,0	38,0	50,0	70,0	85,0	95,0	-	-	-

Кестеге ескерту:

1. Фотосезгіш материалдардың сақтау кезінде немесе нақты тасымалдау кезінде ықтимал сәулеленуін ескеру қажет. Бұл жағдайда кестенің мәндері фотосезгіш материалдардың сәулеленуінің жиынтық дозасы бұдан бұрынғы тасымалдарды ескере отырып 0,1 мЗв аспауын қамтамасыз ету үшін пайдаланылады.

2. Кестеде әртүрлі КИ үшін егер сәулелену ұзақтығының белгіленген мәні болса, 0,1 мЗв-ге тең сәулелену дозасы алынатын ең қысқа арақашықтық көрсетілген.

3. Кестені дайындау кезінде қаптамалар жазықтықта бір-біріне тиістіре орналасқаны есте болды. Барлық осы қаптамалар радиусы 0,22 м сфералық болып табылатыны және радиоактивті материал әрбір қаптамада оның орталық нүктесінде жиналатыны түспалданды.

4. Кестеде келтірілген арақашықтық шекті жол берілетін болып табылады. Егер бөлетін арақашықтық жоғарыда көрсетілген математикалық үлгінің көмегімен

есептелгеннен кем болмаған жағдайда, жоғарыда сипатталғаннан бөлек басқа математикалық үлгілер қолданылуы мүмкін. Атап айтқанда, егер КИ пайдаланылса, онда бөлетін арақашықтық мынадай негізде есептеледі:

қаптамалардың санына және олардың өлшеміне қарамастан барлық радиоактивті материалдар бір нүктеде жиналатынын болжауға болады. Қаптамалар тобының көліктік индексі топты құрайтын барлық жеке қаптамалардың көліктік индекстерінің жиынтығы ретінде қабылдануы мүмкін;

кері пропорционалдық заңы қолданылатынын болжауға болады.

5. Кестенің негізінде есептелген барлық бөлетін арақашықтық қаптаманың немесе осындай қаптамалар тобының үстіңгі бетінен өлшенеді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
18-қосымша

Автомобиль көлігіндегі өрттерді жою кезіндегі іс-қимылдар

1. Бастапқы фазада ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ бар көліктегі өртті сөндіру көлік бастығының (оның көмекшісінің) басшылығымен барлық ілесіп жүретін персоналды тарта отырып жүргізіледі, одан әрі өртті сөндіруге басшылық ету азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган гарнизонының келген аға лауазымды адамына жүктеледі.

2. Өрт сөндіру басшысы:

1) көлік басшысымен (ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ ілесіп жүретін қарауыл бастығымен) бірлесіп, радиацияның түрі мен деңгейін, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган гарнизонының жеке құрамының рұқсат етілген жұмыс уақытын белгілеуі;

2) радиоактивті аэроөлшемдердің таралу аймағын азайту үшін шашыранды су ағыстарын қолдануға, ал өртті жел жағынан сөндіруге жол бермеуі;

3) қауіпсіздік бекетін қою арқылы қауіпсіздік аймағын белгілеуі;

4) кіріс дозиметриялық бақылауды ұйымдастыру және өрт жойылғаннан кейін қауіпті аймақта жұмыс істейтін персоналды санитариялық өңдеуді және шығу дозиметриялық бақылауды қамтамасыз етуі;

5) өртті жойғаннан кейін өртке қарсы жабдықты, техниканы және қорғау құралдарын дезактивациялауды жүргізуі қажет.

3. Өрт туындаған кезде персоналдың іс-қимылы мынадай міндеттерді шешуге жіберіледі:

1) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның жақын аумақтық бөлімшелеріне өрт туралы хабардар ету;

2) өрт аймағын кемінде 1500 метр қашықтықта қоршауды ұйымдастыруды қамтамасыз етсін;

3) өрт сөндіруге тартылмаған адамдарды, халықты және зардап шеккендерді қоршау аймағынан оларға алғашқы медициналық көмек көрсете отырып эвакуациялауды жүргізу;

4) радиоактивтік материалдардың қаптамалары бар автомобильдерде өртті толық жойғанға дейін жергілікті өрт сөндіру командаларын тарта отырып, барлық қолда бар табельдік өрт сөндіру құралдарымен өрт сөндіруді ұйымдастыру. Радиоактивті материалдары бар қаптамаларды сумен суландырудың ұсынылатын қарқындылығы кемінде 6 л/см^2 . ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ бар қаптамалар өрт сөндіру құралдарын қолдануға шектеу қоймайды.

4. Келген авариялық-құтқару құралымдар:

1) радиоактивті ластануды таратпауға барлық шараларды қабылдайды;

2) көлікті, персоналды дезактивациялауды және ластанған учаскелердің шекараларын белгілей отырып, көлік магистралын қалпына келтіруді жүргізеді;

3) аварияны жоюға қатысатын персонал алған сәулелену дозаларының есебін жүргізеді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
19-қосымша

Теміржол көлігіндегі өрттерді жою кезіндегі іс-қимылдар

1. Бастапқы фазада ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ бар көліктегі өртті сөндіру көлік бастығының (оның көмекшісінің) басшылығымен барлық ілесіп жүретін персоналды тарта отырып жүргізіледі, одан әрі өртті сөндіруге басшылық ету азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган гарнизонының келген аға лауазымды адамына жүктеледі.

2. Өрт сөндіру басшысы:

1) көлік басшысымен (ЯМ, РАЗ және/немесе РАҚ ілесіп жүретін қарауыл бастығымен) бірлесіп, радиацияның түрі мен деңгейін, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган гарнизонының жеке құрамының рұқсат етілген жұмыс уақытын белгілеуі;

2) радиоактивті аэроөлшемдердің таралу аймағын азайту үшін шашыранды су ағыстарын қолдануға, ал өртті жел жағынан сөндіруге жол бермеуі;

3) қауіпсіздік бекетін қою арқылы қауіпсіздік аймағын белгілеуі;

4) кіріс дозиметриялық бақылауды ұйымдастыру және өрт жойылғаннан кейін қауіпті аймақта жұмыс істейтін персоналды санитариялық өңдеуді және шығу дозиметриялық бақылауды қамтамасыз етуі;

5) өртті жойғаннан кейін өртке қарсы жабдықты, техниканы және қорғау құралдарын дезактивациялауды жүргізуі қажет.

3. Өрт туындаған кезде персоналдың іс-қимылы мынадай міндеттерді шешуге жіберіледі:

1) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның жақын аумақтық бөлімшелеріне және темір жол басқармаларына өрт туралы хабардар ету;

2) өрт аймағын кемінде 1500 метр қашықтықта қоршауды ұйымдастыруды қамтамасыз етсін;

3) өрт сөндіруге тартылмаған адамдарды, халықты және зардап шеккендерді қоршау аймағынан оларға алғашқы медициналық көмек көрсете отырып эвакуациялауды жүргізу;

4) радиоактивті материалдардың қаптамалары бар вагондарда өртті толық жойғанға дейін жергілікті өрт сөндіру командалары мен поездарды тарта отырып, барлық қолда бар табельдік өрт сөндіру құралдарымен өрт сөндіруді ұйымдастыру. Радиоактивті материалдары бар қаптамаларды сумен суландырудың ұсынылатын қарқындылығы кемінде $6 \text{ л/с} \cdot \text{м}^2$ болуы тиіс. Өртті бастапқы кезеңде жою мүмкін болмаған кезде поезды шұғыл тоқтату шараларын қабылдау, жанып кеткен вагондарды ағыту және оларды сөндіруді жалғастыра отырып, құрамнан және құрылыс аудандарынан 1500 метр қашықтыққа апару қажет. Станцияда вагондар тоқтап тұрған уақытта жанған және өртті бастапқы кезеңде жою мүмкін болмаған кезде, жанып кеткен вагондар өртті сөндіруді жалғастыра отырып, одан тыс шығарылсын. Жанған вагондарды бұру елді мекендердің, су айдындарының және басқа да өмірлік маңызы бар объектілердің радиоактивті ластануын болдырмау мақсатында желдің бағытын ескере отырып жүргізілуі тиіс. Радиоактивті материалдары бар қаптамалар өрт сөндіру құралдарын қолдануға шектеу қоймайды.

4. Келген авариялық-құтқару құралымдар:

1) радиоактивті ластануды таратпауға барлық шараларды қабылдайды;

2) көлікті, персоналды дезактивациялауды және ластанған учаскелердің шекараларын белгілей отырып, көлік магистралын қалпына келтіруді жүргізеді;

3) аварияны жоюға қатысатын персонал алған сәулелену дозаларының есебін жүргізеді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
20-қосымша

Авариялық карточка (үлгісі)

Радиоактивті материалдарды
темір жол көлігімен тасымалдау
кезінде авария болған жағдайда
персоналдың іс-қимылы кезінде
пайдалануға рұқсат етілген

Авариялық карточкада мыналар бар

1. Қаптаманың түрі, тасымалданатын радиоактивті материалдың санаты және оның қауіптілік дәрежесі туралы мәліметтер.

2. Авария кезіндегі іс-қимылдар.

1. Қаптаманың түрі, радиоактивті материалдың санаты және оның қауіптілік дәрежесі туралы мәліметтер. **НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!** Қаптамаларда радиоактивті материал бар!

Авария салдарын жою жөніндегі жұмыстар барысында авария кезінде немесе орамдарды абайсызда ұстау кезінде (дүмпулер, орамдарға соққы беру, орамдарға жалынның тікелей әсер етуі, авариядан кейін олар алып жатқан орамдардың жағдайының өзгеруі) жергілікті жердің радиоактивті ластануы мүмкін.

III санаттағы авария кезінде адамдарға әсер ету бойынша авария орнынан қауіпсіз қашықтық-1500 метр.

Радиоактивті материал В типті қаптамаларда болады.

2. Авария кезіндегі іс-қимылдар.

ӨРТ болған жағдайда:

1) егер бұл қызметкерлер үшін қауіп-қатерсіз жасалуы мүмкін болса, қаптамаларды өрт орнынан алып тастаңыз;

2) зақымдалған қаптамаларды ауыстырмауға және оттан зақымдалмаған қаптамаларды шығаруға жол берілмейді.

Радиоактивтілік материалдардың жанғыш немесе басқа қасиеттерін өзгертпейді.

Радиоактивті материалдардың болуы өрт сөндіру үшін пайдаланылатын жабдықтың тиімділігіне әсер етпейді.

ШАҒЫН ӨРТ:

сөндіру үшін құрғақ химиялық заттарды, CO₂, бүріккіш суды, қарапайым көбікті қолданыңыз.

ҮЛКЕН ӨРТ:

бүріккіш суды, құрғақ құмды қолданыңыз (бүрку емес, су басу).

Өртті жойғаннан кейін және аварияның басқа түрлері кезінде келесі әрекеттерді орындаңыз.

Мүмкіндігінше қаптамалардың жай-күйін қарап шығу және апат санатын анықтау:

1) егер қаптамаларда күйдіру белгілері болса немесе олардың ішіндегісінің шашырауы болса – бұл **ҮШІНШІ САНАТ**;

2) егер қаптамалар бекітуден үзілген болса немесе лак-бояу жабыны жанған болса, үлкен майысқан жерлері болса (вагоннан ажыратылған немесе шығарылған, немесе

вагонға қаптамаларды қарау үшін қол жеткізу мүмкін болмаса, яғни вагон аударылып қалса, үйіліп қалса, суға батып кетсе және т. б.) – бұл ЕКІНШІ САНАТ;

3) егер қаптамалардың бүлінуі шамалы немесе жоқ болса, жекелеген арқандап байлау тартулары әлсіреген немесе үзілген болса, бұл БІРІНШІ САНАТ.

АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ САЛАСЫНДАҒЫ УӘКІЛЕТТІ ОРГАННЫҢ ЖАҚЫН АУМАҚТЫҚ БӨЛІМШЕЛЕРІНЕ, ТЕМІР ЖОЛ БАСҚАРМАЛАРЫНА ЖӘНЕ ЖӨНЕЛТУШІ КӘСІПОРЫНҒА ДЕРЕУ ХАБАРЛАҢЫЗ.

СІЗДІҢ ХАБАРЛАМАҢЫЗ апат салдарын жою үшін авариялық-құтқару құралымдарын жедел жіберуге мүмкіндік береді.

Сіз аварияны ҮШІНШІ САНАТҚА жатқызған кезде, ДЕРЕУ:

1) тыныс алу органдарын қорғау жөнінде шаралар қолдану (жапырақ тәрізді респиратор немесе мақта-дәке таңғыш);

2) 1500 метр радиуста қоршауды ұйымдастыру;

3) барлық адамдарды қоршауға алыңыз;

4) зардап шеккендерге көмек көрсетуге міндетті;

5) жүкті жел жағынан күзетуді ұйымдастыру;

6) жылы сумен және сабынмен мұқият жуынуға, одан әрі арнайы өңдеу үшін болған киімді ауыстыруға және оны белгілі бір жерге жинауға жол берілмейді;

7) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның, темір жолдың жедел топтары немесе авариялық-құтқару құралымдар келгенге дейін апаттың салдарын жою бойынша **ЕШҚАНДАЙ ІС-ҚИМЫЛ ЖАСАМАУҒА МІНДЕТТІ.**

Сіз аварияны ЕКІНШІ САНАТҚА жатқызған кезде:

1) орнықсыз жағдайдағы қаптамаларды, олардың жағдайын өзгертпей, жер, құм салынған қаптармен немесе басқа да қол астындағы құралдармен бекітіңіз, осыдан кейін қаптамалары бар вагондар апат орнынан кенеттен дүмпусіз және сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен тежелмей шығарылады;

2) үйіндіні бөлшектеу кезінде авариядан кейін вагондардың жағдайын Өзгертуді болдырмайтын шаралар қолданыңыз;

3) вагондардан лақтырылған және қозғалысқа кедергі келтіретін орамдарды ұзындығы кемінде 100 метр тросты пайдалана отырып Сүйретіп сүйреу арқылы жолдардан алып тастауға жол беріледі;

4) СҮЙРЕТУ КЕЗІНДЕ АУЛАҚ сокқы қаптамалар туралы ірі тастар, оларды көмкеру (аударылуы) өтуі кезінде кедір-бұдырлар топырақ және ҚАМТАМАСЫЗ ету қоршауға алды ЖӘНЕ ҚОРҒАУҒА қауіпсіз қашықтықта, алып тастау тысқары жоқ адамдардың айналысатын апат зардаптарын жою;

5) төңкерілген және қозғалысқа кедергі жасайтын вагондағы қаптамаларды жоғарыда көрсетілгендей бекіту керек, содан кейін вагонды Сүйретіп сүйретумен немесе кран көмегімен қозғалысқа кедергі келтірмейтін орынға ауыстыруға жол беріледі;

6) вагонның орнын ауыстыруды қаптамалардың жылжуын болдырмайтындай етіп жүргізу;

7) тіркеп сүйреу кезінде қаптамалардан немесе вагондардан қауіпсіз қашықтықта қоршауды қамтамасыз етуге міндетті.

БІРІНШІ САНАТТАҒЫ апаттар кезінде сыммен ауыстырылған әлсіреген бекітпелерді қатайтыңыз. Қаптамалардың жай-күйі оларды одан әрі тасымалдауға кедергі келтірмейді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
21-қосымша

Авариялық карточка (үлгісі)

Автомобиль көлігімен
радиоактивті материалдарды
тасымалдау кезінде авария
болған жағдайда персоналдың
іс-қимылы кезінде пайдалануға
рұқсат етілген
Жөнелтуші кәсіпорнының
басшысы

(қолы)

Авариялық карточкада мыналар бар

1. Қаптаманың түрі, тасымалданатын радиоактивті материалдың санаты және оның қауіптілік дәрежесі туралы мәліметтер.

2. Авария кезіндегі іс-қимылдар.

1. Қаптаманың түрі, радиоактивті материалдың санаты және оның қауіптілік дәрежесі туралы мәліметтер.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ! Қаптамаларда радиоактивті материал бар!

Авария салдарын жою жөніндегі жұмыстар барысында авария кезінде немесе орамдарды абайсызда ұстау кезінде (дүмпулер, орамдарға соққы беру, орамдарға жалынның тікелей әсер етуі, авариядан кейін олар алып жатқан орамдардың жағдайының өзгеруі) жергілікті жердің радиоактивті ластануы мүмкін.

ІІІ санаттағы авария кезінде адамдарға әсер ету бойынша авария орнынан қауіпсіз қашықтық-1500 метр.

Радиоактивті материал В типті қаптамаларда болады.

2. Авария кезіндегі іс-қимылдар.

ӨРТ болған жағдайда:

1) радиоактивті материалдардың болуы өрт сөндіру үшін пайдаланылатын жабдықтың тиімділігіне әсер етпейді;

2) егер бұл қызметкерлер үшін қауіп-қатерсіз жасалуы мүмкін болса, қаптамаларды өрт орнынан алып тастаңыз;

3) зақымдалған қаптамаларды ауыстырмауға және оттан зақымдалмаған қаптамаларды шығаруға жол берілмейді;

Радиоактивтілік материалдардың жанғыш немесе басқа қасиеттерін өзгертпейді.

ШАҒЫН ӨРТ:

сөндіру үшін құрғақ химиялық заттарды, CO₂, бүріккіш суды, қарапайым көбікті қолданыңыз.

ҮЛКЕН ӨРТ:

бүріккіш суды, құрғақ құмды қолданыңыз (бүрку емес, су басу).

Өртті жойғаннан кейін және аварияның басқа түрлері кезінде төменде көрсетілген әрекеттерді орындаңыз.

Мүмкіндігінше қаптамалардың жай-күйін қарап шығу және апат санатын анықтау:

1) егер қаптамаларда күйдіру белгілері болса немесе олардың ішіндегісінің шашырауы болса – бұл ҮШІНШІ САНАТ;

2) егер қаптамалар бекітуден үзіліп қалса немесе лак – бояу жабынының жануы орын алса, үлкен майысулар болса (ажыраулар немесе автомобиль шанағынан лақтырылса, немесе шанаққа қаптамаларды қарау үшін қол жеткізу мүмкін болмаса, яғни автокөлік аударылып қалса, үйіліп қалса, суда батып кетсе) – бұл ЕКІНШІ САНАТ;

3) егер қаптамалардың бүлінуі шамалы немесе жоқ болса, жекелеген арқандап байлау тартулары әлсіреген немесе үзілген болса – бұл БІРІНШІ САНАТ.

АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ САЛАСЫНДАҒЫ УӘКІЛЕТТІ ОРГАННЫҢ ЖАҚЫН АУМАҚТЫҚ БӨЛІМШЕЛЕРІНЕ ЖӘНЕ ЖӨНЕЛТУШІ КӘСІПОРЫНҒА ДЕРЕУ ХАБАРЛАҢЫЗ.

СІЗДІҢ ХАБАРЛАМАҢЫЗ апат салдарын жою үшін авариялық бригадаларды жедел жіберуге мүмкіндік береді.

Сіз аварияны ҮШІНШІ САНАТҚА жатқызған кезде, ДЕРЕУ:

1) 1500 метр радиуста қоршауды ұйымдастыру;

2) барлық адамдарды қоршауға алыңыз;

3) зардап шеккендерге көмек көрсетуге міндетті;

4) тыныс алу органдарын қорғау жөнінде шаралар қолдану (жапырақ тәрізді респиратор немесе мақта-дәке таңғыш);

5) жүкті жел жағынан күзетуді ұйымдастыру;

6) жылы сумен және сабынмен мұқият жуыңыз, киімді өзгертіңіз және оны әрі қарай арнайы өңдеу үшін белгілі бір жерге қойыңыз;

7) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның, темір жолдың жедел топтары немесе авариялық-құтқару құралымдар келгенге дейін апаттың салдарын жою бойынша **ЕШҚАНДАЙ ІС-ҚИМЫЛ ЖАСАМАУҒА МІНДЕТТІ.**

Сіз аварияны **ЕКІНШІ САНАТҚА** жатқызған кезде:

1) орнықсыз жағдайдағы қаптамаларды, олардың жағдайын өзгертпей, жер, құм салынған қаптармен немесе басқа да қол астындағы құралдармен бекітіңіз, осыдан кейін қаптамалары бар автомобильдер апат орнынан кенеттен дүмпусіз және сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен тежелмей шығарылады;

2) үйіндіні бөлшектеу кезінде авариядан кейін автомобильдің жағдайын Өзгертуді болдырмайтын шаралар қолданыңыз;

3) шанақтан лақтырылған және қозғалысқа кедергі келтіретін қаптамаларды ұзындығы кемінде 100 метр арқанды пайдалана отырып, Сүйретіп сүйреу арқылы автожолдан алып тастауға жол беріледі;

4) **СҮЙРЕТУ КЕЗІНДЕ АУЛАҚ** соққы қаптамалар туралы ірі тастар мен оларды көмкеру (аударылуы) өтуі кезінде кедір-бұдырлар топырақ және **ҚАМТАМАСЫЗ** ету қоршауға алды **ЖӘНЕ ҚОРҒАУҒА** қауіпсіз қашықтықта, алып тастау тысқары жоқ адамдардың айналысатын апат зардаптарын жою;

5) төңкерілген және қозғалысқа кедергі жасайтын автомобильдегі орамдарды жоғарыда көрсетілгендей бекіту керек, содан кейін Автомобильді сүйреп апарумен немесе кран көмегімен қозғалысқа кедергі келтірмейтін орынға ауыстыруға жол беріледі;

6) автомобильдің орнын ауыстыруды қаптамалардың жылжуын болдырмайтындай етіп жүргізу;

7) тіркеп сүйреу кезінде орауыштардан немесе автомобильден қауіпсіз қашықтықта қоршауды қамтамасыз етуге міндетті.

БІРІНШІ САНАТТАҒЫ апаттар кезінде сыммен ауыстырылған әлсіреген бекітпелерді қатайтыңыз. Қаптамалардың жай-күйі оларды одан әрі тасымалдауға кедергі келтірмейді.

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
22-қосымша

Темір жол көлігіндегі радиациялық аварияны жою жөніндегі іс-қимылдар

Апат санаты	Апаттың немесе қаптамаға әсер етудің сипаты	Аварияны жою тәртібі
		1. Пойыздардың қозғалысы шектелмейді. 2. Авария аймағына орамы бар вагондардан кемінде 10 метр қашықтықта бөгде адамдардың кіруін шектеу.

I САНАТ	<p>Вагон апат кезінде аударылмаған және теміржол төсемінде орналасқан. Вагондардың шанақтары қаптамаларды тікелей соққылардан және өрт жалынының әсерінен қорғауды қамтамасыз етті. Қаптамалар вагондарда болады және оларды бекіту элементтерінің әлсіреуінен басқа көрінетін механикалық зақымдары болмайды. Қаптаманың ішінде ағу және шашырау іздері жоқ.</p>	<p>3. Персонал жұмысының және авариялық-құтқару іс – шараларының ұзақтығы қаптамадан 1 метрден кем қашықтықта – 15 сағаттан аспайтын, 2 метрден артық қашықтықта – шектеусіз болып белгіленсін.</p> <p>4. Вагондардағы қаптамаларды бекіту және сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен вагондардан 10 метрден жақын емес кіруді шектей отырып, оларды қауіпсіз орынға апару.</p> <p>5. Қаптамалары бар көліктің одан әрі жүруіне төтенше жағдайды (аварияны) жою басшысының рұқсатымен жол беріледі.</p>
II САНАТ	<p>Вагондардың шанақтары бүлінген және қаптамаларға қарау кезінде көрінетін Елеулі механикалық зақымданулар салынған немесе оларда лак-бояу жабындары жанған. Қаптамалар бекіту орнынан ажыратылған немесе вагондардан шығарылған, қаптамалардың герметизациясының көрінетін белгілері жоқ (қақпақтардың болттары мен сол жердегі тығындар, шағын ағып кетулерді қоспағанда, қаптамалардың жазықтықтарынан газ, сұйықтық ағыстары жоқ). Қаптамалар төңкерілген вагонда болады, оған қол жеткізу қиын және бұл ретте қаптамалардың бұзылуы мен ағып кетуінің көрінетін белгілері жоқ.</p>	<p>1. Авариялық жұмыстарды "Лепесток", "ШБ – 1" типті респираторларда жүргізу керек, өйткені радиоактивті газдардың, аэрозольдардың немесе сұйықтықтардың жұмыс жүргізу үшін рұқсат етілген концентрацияларда шығуы мүмкін және сәулелену деңгейі қаптамадан 1 метр қашықтықта 1 бэр/сағат аспайды. Сәулелену деңгейін нақтылағанға дейін бір ауысымның жұмыс ұзақтығы 3 сағаттан аспайды.</p> <p>2. Пойыздардың қозғалысы шектелмейді.</p> <p>3. Мүмкіндігінше вагондарды жолға орнатып, оларға қаптамаларды бекіту, вагондарды сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен қауіпсіз жерге апару, вагондардан кемінде 20 метр кіруді шектеу аймағымен күзетуді ұйымдастыру.</p> <p>4. Егер вагондар немесе қаптамалар қозғалысқа кедергі келтірсе, ал оларды жолдарда орнату мүмкін болмаса, оларды поездар қозғалысына кедергі келтірмейтін қашықтыққа сүйретіп әкету және 20 метр радиуста күзет орнату керек.</p>
		<p>1. Радиациялық жағдай нақтыланғанға дейін радиометриялық аспаптармен барлық адамдарды кемінде 50 метр, ал жел жағынан кемінде 500 метр қашықтыққа шығару, пайдаланылған ядролық отыны бар құрастырмалар түскен кезде барлық адамдарды авария болған жерден кемінде 1,5 км қашықтыққа шығару қажет.</p> <p>2. Пойыздардың қозғалысын жабыңыз</p>

<p>III САНАТ</p>	<p>Қаптамалардың толық герметизациялану белгілері бар (қақпақтар корпусқа тығыз жанаспайды, ұңғылардың қақпақтары жұлынған, қаптамалардан сұйықтықтың немесе газдың ағындары (ағыстары) бар, қаптаманың корпусында (қақпағында) ірі бұзылулар (сынықтар), жарықтар бар. Буып-түю 0,5 сағат ішінде қатты өрттің тікелей әсеріне ұшырайды. Қаптамалардың толассыз бұзылуы және ішіндегісінің олардан тыс шығуы бар.</p>	<p>және маневрлік жұмыстарды тоқтатыңыз.</p> <p>3. Радиациялық жағдай нақтыланғаннан кейін қалпына келтіру жұмыстарын II санаттағы аварияға арналған жұмыстарға ұқсас жүргізу қажет.</p> <p>4. Келген авариялық-құтқару құралымдары барлық жұмыстарды қорғаныс құралдарында жүргізеді.</p> <p>5. Апат орнынан 5 км радиуста радиациялық барлауды ұйымдастыру.</p> <p>6. Радиациялық жағдайға бағалау жүргізу және халық пен персоналды қорғау жөнінде шаралар қабылдау.</p> <p>7. Аварияны жоюға қатысушылардың алған сәулелену дозаларын есепке алуды ұйымдастыру.</p> <p>8. Адамдар мен олардың киімдерін санитарлық өңдеуді және техниканы арнайы өңдеуді ұйымдастыру.</p> <p>9. Барлық ластанған киімдерді, аяқ киімдер мен қолғаптарды жинап, арнайы өңдеуге жіберу керек.</p>
----------------------	---	---

Ядролық материалдарды,
радиоактивті заттарды және
радиоактивті қалдықтарды
тасымалдау қағидаларына
23-қосымша

Автомобиль көлігіндегі радиациялық аварияны жою жөніндегі іс-қимылдар

Апат санаты	Апаттың немесе қаптамаға әсер етудің сипаты	Аварияны жою тәртібі
<p>I САНАТ</p>	<p>Апат кезінде көлік аударылмаған. Автокөліктің корпусы қаптамаларды тікелей соққылардан және өрттің әсерінен қорғауды қамтамасыз етті. Қаптамалар шанақта болады және оларды бекіту элементтерінің әлсіреуінен басқа көрінетін механикалық зақымдары болмайды. Қаптаманың ішінде ағу және шашырау іздері жоқ.</p>	<p>1. Автожол бойынша көлік қозғалысы шектелмейді.</p> <p>2. Авария аймағына бөгде адамдардың кіруін қаптамалары бар автомобильден кемінде 10 метр қашықтыққа шектеу.</p> <p>3. Персоналдың және авариялық-құтқару құралымдары жұмысының ұзақтығын қаптамадан 1 метрден кем қашықтықта – 15 сағаттан артық емес, 2 метрден артық қашықтықта – шектеусіз деп белгілеу қажет.</p> <p>4. Қаптаманы шанаққа бекіту және сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен 10 метрден жақын емес кіруді шектей отырып, автокөлікті қауіпсіз орынға апару.</p> <p>5. Қаптамалары бар автомобильдің</p>

		одан әрі жүруіне төтенше жағдайды (аварияны) жою басшысының рұқсатымен жол беріледі.
II САНАТ	Көліктің корпусы зақымдалған және қаптамаларға қарау кезінде көрінетін айтарлықтай механикалық зақым келтірілген немесе оларда бояулар мен лактар жағылған. Қаптамалар бекіту орнынан үзілген немесе шанақтан шығарылған, қаптамалардың герметизациясынан көрінетін белгілер жоқ (қақпақтардың бұрандалары мен сол жердегі тығындар, кішкене ағып кетулерді қоспағанда, қаптамалардың жазықтықтарынан газ, сұйықтық ағыстары жоқ). Қаптамалар аударылып кеткен автомобильдің шанағында болады, оған қол жеткізу қиын және бұл ретте қаптамалардың бұзылуы мен ағып кетуінің көрінетін белгілері жоқ.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авариялық жұмыстарды "Лепесток", "ШБ-1" типті респираторларда жүргізу керек, өйткені радиоактивті газдардың, аэрозольдардың немесе сұйықтықтардың жұмыс жүргізу үшін рұқсат етілген концентрацияларда шығуы мүмкін және сәулелену деңгейі қаптамадан 1 метр қашықтықта 1 бэр/сағат аспайды. Сәулелену деңгейін нақтылағанға дейін бір ауысымның жұмыс ұзақтығы 3 сағаттан аспайды. 2. Жолдағы көлік қозғалысы тоқтатылады. 3. Мүмкіндігінше қаптаманы автомобиль шанағына бекітіп, оны сағатына 10 км-ден аспайтын жылдамдықпен қауіпсіз жерге апарыңыз, қол жеткізуді шектеу аймағы кемінде 20 метр болатын күзетуді ұйымдастырыңыз. 4. Егер автомобиль немесе орамдар қозғалысқа кедергі келтірсе, оларды көлік қозғалысына кедергі келтірмейтін қашықтыққа Сүйретіп сүйретіп әкету және 20 метр радиуста күзет орнату керек.
III САНАТ	Қаптамалардың толық герметизациялану белгілері бар (қақпақтар корпусқа тығыз жанаспайды, ұңғылардың қақпақтары жұлынған, қаптамалардан сұйықтықтың немесе газдың ағындары (ағыстары) бар, қаптаманың корпусында (қақпағында) ірі бұзылулар (сынықтар), жарықтар бар. Буып-түю 0,5 сағат ішінде қатты өрттің тікелей әсеріне ұшырайды. Қаптамалардың толассыз бұзылуы және ішіндегісінің олардан тыс шығуы бар.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радиациялық жағдай нақтыланғанға дейін радиометриялық аспаптармен барлық адамдарды кемінде 50 метр, ал жел жағынан кемінде 500 метр қашықтыққа шығару, пайдаланылған ядролық отыны бар құрастырмалар түскен кезде барлық адамдарды авария орнынан кемінде 1,5 км қашықтыққа шығару. 2. Жол бойындағы қозғалысты жабыңыз. 3. Радиациялық жағдай нақтыланғаннан кейін қалпына келтіру жұмыстарын 2-санаттағы аварияға арналған жұмыстарға ұқсас жүргізу қажет. 4. Келген авариялық-құтқару құралымдары барлық жұмыстарды қорғаныс құралдарында жүргізеді. 5. Апат орнынан 5 км радиуста радиациялық барлауды ұйымдастыру. 6. Радиациялық жағдайға бағалау жүргізу және халық пен персоналды

	қорғау жөнінде шаралар қабылдау. 7. Аварияны жоюға қатысушылардың алған сәулелену дозаларын есепке алуды ұйымдастыру. 8. Адамдар мен олардың киімдерін санитарлық өңдеуді және техниканы арнайы өңдеуді ұйымдастыру. 9. Барлық ластанған киімдерді, аяқ киімдер мен қолғаптарды жинап, арнайы өңдеуге жіберіңіз.
--	---

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрі
2021 жылғы 28 мамырдағы
№ 183 бұйрығына
қосымша

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің күші жойылды деп танылған кейбір бұйрықтарының және кейбір бұйрықтардың құрылымдық элементтерінің тізбесі

1. "Радиоактивті заттарды және радиоактивті қалдықтарды тасымалдау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 22 ақпандағы № 75 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13586 болып тіркелген).

2. "Ядролық материалдарды тасымалдау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 22 ақпандағы № 76 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13587 болып тіркелген).

3. "Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің кейбір бұйрықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің міндетін атқарушының 2019 жылғы 11 қарашадағы № 366 бұйрығының 2-тармағы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19598 болып тіркелген).

4. Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2020 жылғы 21 қыркүйектегі № 316 бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің өзгерістер енгізілетін кейбір бұйрықтары тізбесінің 3-тармағы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21246 болып тіркелген).

5. Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2020 жылғы 21 қыркүйектегі № 316 бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің өзгерістер енгізілетін кейбір бұйрықтары тізбесінің 4-тармағы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21246 болып тіркелген).